

ទស្សនាវដ្តីនៃបង្ក្រាបបញ្ហាសង្គមកម្ពុជា

វិស្វករ ការពិត

- ◆ យោងប្រទេសថៃកំពុងបង្កការបំបាក់ប្រឆាំងដោយកិច្ចខិតខំប្រឹងប្រែងដើម្បី
ឆ្លងកាត់សង្គ្រាមសង្គមសហរដ្ឋអាមេរិក អាស៊ីន និងពិភពលោក
- ◆ ប្រតិបត្តិការយប់ៗថ្ងៃ រឹតតែខ្លាំងក្លា

បែកខ្ញែកដោយឥតគិតថ្លៃដល់បង្កើន ស្រុក និងយុំ ក្នុងរាជ្យនៃការប្រកួតប្រជែង

លេខ៣១២ ខែធ្នូ ឆ្នាំ២០២៤

ទស្សនាវដ្តីនៃមជ្ឈមណ្ឌលឯកសារកម្ពុជា

បាតិកា

សំបុត្រ

- ◆ យោ ធាប្រទេសថៃកំពុងបង្កការលំបាកប្រឆាំង.. ១
- ◆ ប្រតិបត្តិការយប់ជិត៖ រីករីកទឹកកម្ពុជា..... ៣
- ◆ សេចក្តីថ្លែងការណ៍ស្តីពីសិទ្ធិមនុស្សរបស់អង្គការសហប្រជាជាតិ ដោយ លោក វីទិត ម៉ូនតាដន.. ៥
- ◆ កិច្ចការជាតិ និងបរទេសរបស់ប្រទេសថៃ..... ៦
- ◆ តើលក្ខខណ្ឌ «សាមញ្ញ» ទាំងបីមកពីក្រសួងការបរទេសប្រទេសថៃពិតជា «សាមញ្ញ» ៨
- ◆ គណៈកម្មការស៊ើបអង្កេតស្វែងរកការពិតមួយរដ្ឋមន្ត្រីការបរទេសថៃ ស៊ីហ្សង់ ក្នុងកេតកែវ .. ១០
- ◆ ប្រទេសកម្ពុជាគឺមិនទន់ខ្សោយ ១២
- ◆ កម្ពុជា និងថៃ៖ ភាពតានតឹងកើនឡើង..... ១៣

ផ្នែកឯកសារ

- ◆ គោរពដូនអង្គការ ៨៧០ ជាទីគោរព..... ១៥
- ◆ គោរពដូន គណៈ ៨៧០ ជាទីស្នេហា និងរំលឹក.. ១៦

ផ្នែកប្រវត្តិសាស្ត្រ និងការស្រាវជ្រាវ

- ◆ ប្រជាជនភៀសស៊ីកនៅឃុំថ្មដា ដោយ សារការឈ្លានពានពីទាហានថៃ ១៧
- ◆ យន្ត ឆ័ក ៖ ម្តាយខ្ញុំត្រូវបានចាប់ខ្លួន ២៣
- ◆ អោ ធីម៖ អតីតកងទ័ពខ្មែរក្រហម ២៦
- ◆ ទួច ខេង៖ និស្សិតស្រុកបាទី..... ២៨
- ◆ វង់ សន៖ អ្នកការពារភ្ញៀវចិន និងកូរ៉េ ៣០
- ◆ ទីតាំងសម្លាប់មនុស្សជំនាន់ខ្មែរក្រហម..... ៣៣
- ◆ ព្រំ សេន៖ រំលឹកពីការឈរជាំទាហាន ៣៧
- ◆ ស្មោះ សាទ៖ ៖ យល់ស្តីក្តីនៅតែខ្លាច ៤២
- ◆ រៀនឆ្លើយសំណួរដើម្បីរស់..... ៤៤
- ◆ សន លាជ៖ ខ្ញុំនៅមានជីវិត ដោយសារមិន ... ៤៦

ប្រជាជនភៀសស៊ីកមកពីភូមិឯកភាព ឃុំថ្មដា មករស់នៅទីតាំងសុវត្ថិភាពស្ថិតនៅក្នុងភូមិប្រមោយ ឃុំប្រមោយ ស្រុកវាលវែង ខេត្តពោធិ៍សាត់។ (បំណុលសារមជ្ឈមណ្ឌលឯកសារកម្ពុជា)

ផ្នែកវេទិកាពិភាក្សាសាធារណៈ

- ◆ សាមគ្គីភាពក្នុងពេលសង្គ្រាម គឺជាកម្លាំងដ៏ខ្លាំងក្លាដើម្បីរក្សាកម្លាំងស្នូលនិងស្មារតីរបស់..... ៤៨
- ◆ សិស្សវិទ្យាល័យអង្គអណ្តែត សិក្សាអំពី..... ៥០
- ◆ សិស្សានុសិស្សមកពីសាលាបឋមសិក្សា ប៉ុន រ៉ានី ហ៊ុន សែន កោះថ្ម ធ្វើទស្សនកិច្ចសិក្សា..... ៥៣
- ◆ សិស្សានុសិស្សស្វែងយល់ពីពាក្យ «ការបង្កើតក្រុមប្រវត្តិសាស្ត្រ» ៥៦

ផ្នែកស្រាវជ្រាវរកគ្រួសារ

- ◆ កាំង យុន៖ បាត់បង្កើតឈ្មោះ លាង ស៊ីម ហន ៥៧

រក្សាសិទ្ធិ

មជ្ឈមណ្ឌលឯកសារកម្ពុជា
 អនុញ្ញាតឱ្យបោះពុម្ពផ្សាយដោយ
 ក្រសួងព័ត៌មាននៃព្រះរាជាណាចក្រកម្ពុជា
 ប្រកាសទេសរដ្ឋមន្ត្រី និងរដ្ឋមន្ត្រីក្រសួងព័ត៌មាន
 លេខ៣៧/៩៣.មប្រក
 ចុះថ្ងៃទី៣០ ខែតុលា ឆ្នាំ២០១៨
 រូបថតឯកសារ៖ មជ្ឈមណ្ឌលឯកសារកម្ពុជា

យោងប្រទេសថៃកំពុងបង្កការលំបាកប្រឆាំង ដល់វិវត្តន៍វិវត្តន៍ប្រទេសថៃ សន្តិភាពរបស់សហរដ្ឋអាមេរិក អាស៊ាន និងពិភពលោក

នាំមុខ

ព្រះសង្ឃនៅប្រាសាទព្រះវិហារ (ហេង ស៊ីនីត/មជ្ឈមណ្ឌលឯកសារកម្ពុជា)

នេះ គឺជា ស្ថានភាពដ៏ស្មោះត្រង់មួយដែលបានបង្កើតឡើង ក្នុងការលំបាកប្រឆាំងប្រទេសថៃកំពុងបង្កការសម្របសម្រួលប្រទេសកម្ពុជា ឱ្យទទួលបានការទាមទារដោយគ្មានមូលដ្ឋានច្បាប់របស់ប្រទេសថៃ មកលើដៃនៃអធិបតេយ្យភាពប្រទេសកម្ពុជា គឺជាការទាមទារដែលរឹងមាំបំផុតប្រឆាំងទៅនឹងទស្សនវិស័យជាតិលើ

បញ្ហាដែលអធិបតេយ្យភាពរួមទាំងសាលដីការបស់គុណការយុត្តិធម៌អន្តរជាតិ។

នេះ គឺជា ព័ត៌មានវិជ្ជមានមួយដែលប្រធានាធិបតីអាមេរិក លោក ដូណាល់ ត្រាំ បានចូលធ្វើជាអ្នកសម្របសម្រួល និងត្រូវបានគេអះអាងថាបានបញ្ចុះបញ្ចូលប្រទេសថៃឱ្យបញ្ឈប់ការប្រយុទ្ធប៉ុន្តែវាគឺជារឿងក្លែងបន្លំសម្គាល់ថា បន្ទាប់ពីការសន្ទនាសម្រប

សម្រួលតាមទូរសព្ទរបស់ប្រធានាធិបតីអាមេរិក លោក អានុទីន ឆានរីរុកុល នាយករដ្ឋមន្ត្រីថៃ បាន ប្រាប់សន្និសីទសារព័ត៌មានថា បទល្មើសបាញ់និង កើតឡើង លុះត្រាណាតែ៖ «កម្ពុជាត្រូវបញ្ឈប់ការ បាញ់ប្រហារ ដកកងទ័ពរបស់ខ្លួនចេញ និងដោះមិន ទាំងអស់ដែលខ្លួនបានដាក់»។

វាហាក់ដូចជាកូរឡីចាប់អារម្មណ៍ ខណៈពេល ដែលយោធាថៃកំពុងធ្វើសកម្មភាពយោធានៅក្នុង ដែនអធិបតេយ្យភាពរបស់ប្រទេសកម្ពុជាដោយ វាយប្រហារភូមិថា ន និងទីតាំងវប្បធម៌របស់ខ្មែរ យោធាថៃ បានចៀសផុតពីគ្រាប់មីនហាក់ដូចជា អព្យាករណ៍ ដែលគ្រាប់មីនទាំងនោះហើយដែល ប្រទេសថៃបានអះអាងថាជាប្រភពធ្វើឱ្យយោធារបស់ ខ្លួនទទួលរងរបួស។ វាកូរឡីចាប់អារម្មណ៍ដដែលថា ប្រទេសថៃនៅតែបន្តការទាមទារនូវលក្ខខណ្ឌនានា សម្រាប់ការចរចាសន្តិភាពអំឡុងពេលដែលយោធា

របស់ថៃកំពុងធ្វើសកម្មភាពឈ្លានពាន បាញ់ផ្លោង និងវាយប្រហារមកលើប្រទេសកម្ពុជា។

សរុបសេចក្តីមកយោធាប្រទេសថៃកំពុងបន្ត សាកល្បងនូវគន្លឹះ និងការប្តេជ្ញាចិត្តរបស់សហរដ្ឋ អាមេរិក អាស៊ាន និងកិច្ចខិតខំប្រឹងប្រែងនានាដើម្បី សន្តិភាពពិភពលោក។ យោធាដែលដាក់លក្ខខណ្ឌ សម្រាប់សន្តិភាព ខណៈពេលដែលកំពុងវាយប្រហារ និងឈ្លានពានកម្ពុជាទៀត មិនមែនជាអ្នកចាប់ អារម្មណ៍ដ៏ពិតប្រាកដចំពោះសន្តិភាពនោះទេ។ សកម្មភាពឈ្លានពានរបស់យោធាថៃប្រឆាំងនឹង ប្រទេសកម្ពុជា គឺមិនស័ក្តិសមជាប្រទេសមាណាព ចាស់ទុំអភិវឌ្ឍន៍ដែលមានការគោរពច្បាប់អន្តរជាតិ នោះទេ។ អំពើឈ្លានពានដែលគ្មានមូលដ្ឋានច្បាប់ ត្រឹមត្រូវប្រឆាំងនឹងសមាជិកអាស៊ានដូចគ្នាត្រូវតែ បញ្ឈប់។

ប្រាសាទព្រះវិហារ នៅថ្ងៃទី១ ខែមីនា ឆ្នាំ២០១១។ (បណ្ណសារមជ្ឈមណ្ឌលឯកសារកម្ពុជា)

ប្រតិបត្តិការយប់ៗទី៖ វិវត្តន៍ពាក្យថា

នាំយ

កងទ័ពជួរមុខកម្ពុជាការពារនៅតាមទល់ដែន (ហេង ស៊ីនីត/មជ្ឈមណ្ឌលឯកសារកម្ពុជា)

ប្រហែលជាគ្មានពេលវេលាណាដែលគ្រោះថ្នាក់
លំបាក និងពោរពេញទៅដោយសម្ពាធហើយនិង
ភាពតានតឹង នៅអំឡុងពេលសមរភូមិប្រយុទ្ធ នា
ពេលយប់ៗទីដែលឈានចូលមកដល់នោះទេ
ទោះបីជាតំបន់អាស៊ីអាគ្នេយ៍មានអាកាសធាតុក្ដៅ
យ៉ាងណាក៏ដោយ នារដូវខ្យល់ផ្ទះកំពុងខ្លាំងនេះ
យើងមានអាកាសធាតុត្រជាក់ខ្ពស់ពីធម្មតាដែលគ្រប
ដណ្ដប់ជុំវិញតំបន់ព្រៃក្រសែ ហើយគឺគ្មានទឹកនៃនិរណ
ដែលមានអារម្មណ៍ត្រជាក់ស្របជាងនៅសមរភូមិជួរ
មុខនៃជម្លោះរវាងប្រទេសកម្ពុជាជាមួយប្រទេសថៃ
នោះឡើយ។

វីរកងទ័ពកម្ពុជាបានដើរឈ្លាត និងឃ្លាំមើលនៅ

តាមបណ្តោយព្រំដែនយ៉ាងប្រុងប្រយ័ត្ន ក្នុងការស្វែង
រកសកម្មភាពបួចលនាណាមួយដែលចង់លុបផ្ដាញ
អំពីការវាយប្រហារដែលខិតជិតមកដល់។ ក្នុងករណី
នេះ វីរកងទ័ពកម្ពុជាមិនត្រឹមតែសង្កេតមើលសកម្មភាព
ទាំងនោះដោយភាពស្ងៀមស្ងាត់តែប៉ុណ្ណោះទេ ប៉ុន្តែ
វីរកងទ័ពកម្ពុជាថែមទាំងធ្វើប្រតិបត្តិការយ៉ាងសកម្ម
ក្នុងការប្រយុទ្ធយ៉ាងខ្លាំងក្លាដោយប្រើប្រាស់កាំភ្លើងធំ
កាំភ្លើងយន្តផ្ទុះនិងអាវុធផេស្ស័យទៀតដើម្បីទប់ទល់
នឹងយោធាថៃ ដែលព្យាយាមវាយដណ្ដើមកាន់កាប់
ទឹកដីកម្ពុជា និងបំផ្លាញសមត្ថភាពក្នុងការការពារខ្លួន
របស់វីរកងទ័ពកម្ពុជានៅតាមតំបន់ទាំងនោះ។

វាពិតជាពិបាកក្នុងការស្រមៃ សូម្បីតែយល់អំពី

ការប្រយុទ្ធនឹងគ្រោះថ្នាក់ជាទីបំផុត ដែលរីករាលដាល កម្ពុជាកំពុងប្រឈម។ ក្រៅពីស្ថានភាពស្ងប់ស្ងាត់ ដែលរីករាលដាលកម្ពុជាមួយចំនួនកំពុងរង់ចាំបើកការ វាយប្រហារទប់ទល់ ឬស្ថានភាពហិង្សាដ៏សាហាវ ដែលរីករាលដាលកម្ពុជាមួយចំនួនទៀតកំពុងប្រឈម មុខ ក្នុងការការពារ ឬវាយបណ្តេញ ហានិភ័យចេញ ពីទឹកដីប្រទេសកម្ពុជា ក៏ដោយ ក៏មានស្ថានភាពតាន តឹងមួយទៀតដែលកើតមាន ឡើងជាទូទៅ ចំពោះ រីករាលដាលយើងដែលឈរជើងនៅសមរភូមិ នោះគឺ ការប្រឹងជម្នះជាមួយនឹងអាកាសធាតុដ៏ត្រជាក់នា ពេលយប់ងងឹត ការប្រុងស្មារតី និងការលំបាកក្នុង ការសម្រាន្តដោយភាពស្ងៀមស្ងាត់ ហើយតែងតែ ត្រៀមខ្លួនជាទីពឹងសម្រាប់សកម្មភាពឆ្លើយតបជា បន្តនៃណាមួយនៅពេលដែលរីករាលដាលសម្រាកមិន បានគ្រប់គ្រាន់ ដែលឃ្លួសពីការទ្រាំទ្រដ៏លំបាកទៅ ទៀត។ លើសពីនេះ គឺភាពអស់កម្លាំងបន្ទាប់ពីការធ្វើ ដំណើរដ៏វែងឆ្ងាយ និងជួនកាល រីករាលដាលកម្ពុជាស្ថិត ក្រោមការវាយប្រហារ ទាំងកំពុងកាន់សព្វវិធាន ឬចូលរួមក្នុងសមរភូមិដ៏សាហាវយោធាយោធា។ ជាងនេះ ទៅទៀត រីករាលដាលកម្ពុជានៅជួរមុខ ត្រូវប្រឈមមុខ នឹងភាពលំបាកផ្នែកផ្លូវចិត្ត ដែលកើតមាន ឡើងនា ពេលខ្លះ ដោយសារភាពឯកោពីក្រុមគ្រួសារ មិត្តភក្តិ និងអនាគតរបស់ខ្លួនដែលមិនអាចកំណត់បានជាមុន។

ភាពតានតឹងនៃជម្លោះនេះ និងការប្រឈម អំឡុងពេលប្រតិបត្តិការប្រយុទ្ធនៅពេលយប់ងងឹត គឺ មិនអាចពិពណ៌នាបានគ្រប់ជ្រុងជ្រោយដោយសេចក្តី អត្តាធិប្បាយខ្លីបែបនេះទេ ប៉ុន្តែយ៉ាងហោចណាស់ យើងទទួលស្គាល់ថា គឺជាការតស៊ូ និងទុក្ខលំបាក ពិតរបស់រីករាលដាលកម្ពុជាដែលការពារប្រទេសកម្ពុជា របស់យើង។ វាជាការពិតដែលបច្ចេកវិទ្យាទំនើបនា ពេលបច្ចុប្បន្នអាចឱ្យកងទ័ពធ្វើប្រតិបត្តិការនៅពេល យប់ ប៉ុន្តែទោះបីជាមានបច្ចេកវិទ្យាទំនើបនេះ ឬក្រៅ ពីនេះ ក៏ដោយ ក៏មិនអាចលុបបំបាត់បញ្ហាប្រឈម និងភាពស្មុគស្មាញដែលកើតមាន ឡើងអំឡុងពេល

សង្គ្រាមបានដែរ។ ខណៈពេលដែលបច្ចេកវិទ្យា មាន សារសំខាន់និងចាំបាច់បំផុតសម្រាប់ពង្រឹងសមត្ថភាព របស់រីករាលដាលកម្ពុជាប្រឈមនឹងសត្រូវដែលមាន បច្ចេកវិទ្យាទំនើបក៏ដោយ ភាពអង់អាចក្លាហានវិន័យ និងការគាំទ្រចិត្តដោយភាពស្ងៀមស្ងាត់គឺមានសារ សំខាន់ និងចាំបាច់ ហើយរីករាលដាលកម្ពុជាដែលនៅ ជួរមុខបានកំណត់នូវភាពរឹងប៉ឹង និងការឆ្លើយតបប្រកប ដោយភាពចាស់ទុំរបស់ខ្លួន ចំពោះការឈ្លានពានដ៏ សាហាវព្រៃផ្សៃពីសំណាក់យោធាថៃ។

អនាគតនៃយុទ្ធសាស្ត្រសង្គ្រាមត្រូវបានពិពណ៌នា ជារឿយៗថា គឺជាអនាគតដែលពឹងផ្អែកកាន់តែខ្លាំង ឡើងលើសព្វវិធានទំនើប និងបច្ចេកវិទ្យាព័ត៌មានប៉ុន្តែ ទោះបីជាយ៉ាងណាក៏ដោយ ក៏ភាពខ្លាំងនៃមេបញ្ជាការ វិន័យកងទ័ព និងតម្លៃនៃកងទ័ពគឺនៅតែមានសារ សំខាន់ ក្នុងការធានាបាននូវជ័យជម្នះនាពេលអនាគត ក៏ដូចជានៅក្នុងពេលបច្ចុប្បន្ន។ ដូច្នេះប្រជាជនខ្មែរ មានហេតុផលគ្រប់គ្រាន់ក្នុងការមានមោទកភាព និងការជឿជាក់ទៅលើរីករាលដាលកម្ពុជារបស់ខ្លួន។

ប្រជាជនភៀសស៊ីពីភូមិឯកភាព ឃុំថ្មដា មករស់នៅ ទីតាំងសុវត្ថិភាពស្ថិតនៅក្នុងភូមិប្រមោយ ឃុំប្រមោយ ស្រុកវាលវែង ខេត្តពោធិ៍សាត់។
(បណ្តុះសារមជ្ឈមណ្ឌលឯកសារកម្ពុជា)

សេចក្តីថ្លែងការណ៍ស្តីពីសិទ្ធិមនុស្សរបស់អង្គការ សហប្រជាជាតិ ដោយ លោក វីទិត ម៉ូនតាដន គិតត្រឹមថ្ងៃទី១២ ខែមិថុនា

សំឡេង

លោក វីទិត យ នាយកមជ្ឈមណ្ឌលឯកសារកម្ពុជា (រូបខាងស្តាំ) និង លោក វីទិត ម៉ូនតាដន
(បណ្ណសារមជ្ឈមណ្ឌលឯកសារកម្ពុជា)

ខ្ញុំពិបាកក្នុងការដោះស្រាយបញ្ហាដែលសេចក្តីថ្លែង-
ការណ៍ស្តីពីសិទ្ធិមនុស្សរបស់អង្គការសហប្រជាជាតិ
ដោយលោក វីទិត ម៉ូនតាដន ពិព្រោះសេចក្តី
ថ្លែងការណ៍នេះ គឺពិតជាមិនបាននិយាយអ្វីដែល
មានសារៈសំខាន់ ឡើយ។ សេចក្តីថ្លែងការណ៍គ្រាន់
តែរៀបរាប់ ឡើងវិញនូវកាលករណ៍ជាមូលដ្ឋាន
របស់អង្គការសហប្រជាជាតិ និងរបៀបដែលអង្គការ
សហប្រជាជាតិចង់ឱ្យប្រទេសនានាធ្វើការជាមួយគ្នា
ដើម្បីសម្រេចបាននូវសន្តិភាព។ សេចក្តីថ្លែងការណ៍

នេះ គឺគួរអត្ថន័យអ្វីដើម្បីជំរុញឱ្យមានការព័ត៌មាន
ទៅដល់សន្តិភាពនោះទេ។ ពាក្យពេចន៍ប្រើប្រាស់
នៅក្នុងសេចក្តីថ្លែងការណ៍មានប្រយោជន៍ ប៉ុន្តែ
រឿងរ៉ាវក្នុងជីវិតពិតអំពីសេចក្តីស្លាប់ និងទុក្ខលំបាក
នៃអ្នករស់នៅប្រជាជនស្មុគស្មាញ ដែលពួកគាត់ស្លាប់
ទៅ ហាក់ដូចជាគួរនិយាយសារឥតបានការ ប្រសិន
បើគួរការធ្វើសកម្មភាពណាមួយជាក់លាក់ពិត
ប្រាកដ។

កិច្ចការជាតិ និងបរទេសរបស់ប្រទេសថៃ

សំបុត្រ

សម្តេចពិជ័យសេនា ទៀ បាញ់ (រូបខាងឆ្វេង) អគ្គនាយកដ្ឋានស្ត្រីក្រសួងការពារជាតិ និង លោក ឆាន់ យុ (រូបខាងស្តាំ) នាយកមជ្ឈមណ្ឌលឯកសារកម្ពុជា នៅស្រុកអន្លង់វែង ខេត្តកណ្តាល ក្នុងកិច្ចប្រជុំប្រចាំខែ (បណ្តុះបណ្តាលមជ្ឈមណ្ឌលឯកសារកម្ពុជា)

លោក បា ឡាន កុរ៉ា អ្នកនាំពាក្យនៃក្រសួងការបរទេសថៃបានថ្លែងថា ប្រទេសថៃទទួលបានលទ្ធផលចំនួនបីសម្រាប់ការបរចាប់ទល់បាញ់៖ ទី១) កម្ពុជាត្រូវតែប្រកាសបទល្មើសបាញ់ជាសាធារណៈ ទី២) បទល្មើសបាញ់ត្រូវតែអនុវត្ត និងរក្សាឱ្យបាន និង ទី៣) កម្ពុជាត្រូវតែសហការប្រកបដោយភាពស្មោះត្រង់ក្នុងកិច្ចខិតខំប្រឹងប្រែងដោះស្រាយ។

ជាការឆ្លើយតបរបស់ខ្ញុំចំពោះ លក្ខខណ្ឌទាំងបីនេះ គឺសាមញ្ញ៖ វាជាលក្ខខណ្ឌដែលគួរឱ្យកត់សម្គាល់សម្រាប់ការស្វែងរកសន្តិភាព ខណៈ

ពេលដែលប្រទេសថៃកំពុងបន្តធ្វើការវាយប្រហារដោយមិនសមហេតុផលមកលើប្រជាជនស៊ីវិលនៅប្រទេសជិតខាង ដែលនេះគឺជាការបំផ្លាញ និងមាក់ងាយច្បាប់អន្តរជាតិ។ ក្នុងនាមជាភាគីនៃកិច្ចព្រមព្រៀងបទល្មើសបាញ់ដែលត្រូវបានសម្របសម្រួល និងកំណត់ដោយសហរដ្ឋអាមេរិក ប្រទេសថៃមានកាតព្វកិច្ចក្នុងការបញ្ឈប់រាល់សកម្មភាពអវិភាពទាំងអស់របស់ខ្លួនដែលកំពុងរំលោភបំពានលើកិច្ចព្រមព្រៀង។ ចាប់តាំងពីប្រទេសថៃបានយល់ព្រមលើកិច្ចព្រមព្រៀងនេះ ទាហានថៃបានធ្វើសកម្មភាព

ដូចស្រឡះ និងខុសពីខ្លឹមសារ និងស្មារតីក្នុងការអនុវត្តនូវបទល្មើសបាញ់។ ប្រទេសថៃបានបង្កើនការវាយប្រហារ និងឈ្លានពានរបស់ខ្លួនកាន់តែខ្លាំង ធ្វើឱ្យទាំងការវាយលុកតាមផ្លូវគោកចូលមកក្នុងទឹកដីប្រទេសកម្ពុជា ការវាយប្រហារតាមផ្លូវអាកាស និងការបាញ់គ្រាប់ផ្លាស់ដោយកាំភ្លើងធំ ជាងនេះទៅទៀតប្រទេសថៃបានពង្រីកសមរភូមិប្រយុទ្ធដែលធ្វើឱ្យខេត្តជាច្រើនក្នុងប្រទេសកម្ពុជាទទួលរងនូវការវាយប្រហារ និងបណ្តាលឱ្យមានប្រជាជនខ្មែរស្លូតត្រង់យ៉ាងច្រើនលើសលប់រងរបួស និងបាត់បង់ជីវិត។

នេះ គឺមិនមែនជាសកម្មភាពដែលសមហេតុផលសម្រាប់ប្រទេសមួយដែលមានភាពសាសន៍ក្នុងការ

ការពារខ្លួននោះទេ។ នេះគឺជាសកម្មភាពរបស់ប្រទេសដែលមានចេតនាបង្កជម្លោះ ដើម្បីដណ្តើមកាន់កាប់ទឹកដីពីប្រទេសដែលមានសន្តិភាពមួយទាំងបំពានច្បាប់អន្តរជាតិ។ ពិភពលោកមិនត្រឹមតែនឹងកត់សម្គាល់អំពីលក្ខខណ្ឌដែលគ្មានភាពច្បាស់លាស់ក្នុងស្វែងរកសន្តិភាពរបស់ប្រទេសថៃប៉ុណ្ណោះទេ ប៉ុន្តែពិភពលោកនឹងចងចាំជារៀងរហូតអំពីការឈ្លានពានទាំងមិនសមហេតុផលដោយប្រទេសថៃ និងការទាមទារដោយខុសច្បាប់មកលើដៃអធិបតេយ្យភាពរបស់ប្រទេសកម្ពុជា។

សម្តេចពិជ័យសេនា ទៀ បាញ់ អគ្គនាយកដ្ឋានត្រួតពិនិត្យការពារជាតិ នៅស្រុកអន្លង់វែង ខេត្តឧត្តរមានជ័យ នៅថ្ងៃទី៦ ខែមីនា ឆ្នាំ២០២០។ (បណ្តសារមជ្ឈមណ្ឌលឯកសារកម្ពុជា)

តើលក្ខខណ្ឌ «សាមញ្ញ» ធំបំផុតពីក្រសួង ការបរទេសប្រទេសថៃពិតជា «សាមញ្ញ» ដូចដែលប្រទេសថៃគិតមែនដែរឬទេ?

នាំ យ៉ូ

អ្នកនាំពាក្យក្រសួងការបរទេសថៃ (បណ្ណសារមជ្ឈមណ្ឌលឯកសារកម្ពុជា)

ទស្សនពីខាងក្រៅ ហ៊ុន សែន ច្បាប់ថ្មី

លក្ខខណ្ឌសាមញ្ញណាស់ តើអញ្ជើញមែនទេ?
នេះគឺជាអ្វីដែលប្រទេសកម្ពុជាត្រូវតែធ្វើ ហើយ
បន្ទាប់មកសង្គ្រាមនឹងត្រូវបានបញ្ចប់។ មិនចាំបាច់
រក្សាមុខមាត់ទេ ពីព្រោះប្រទេសកម្ពុជាគួរឱ្យខ្មាត់
អ្វីទៀតនោះទេ។

ការឆ្លើយតបពី លោក នាំ យ៉ូ នាយកប្រតិបត្តិ
ឯកសារកម្ពុជា

សំណើរបស់ប្រទេសថៃដែលលើកឡើងថា
សាមញ្ញ បានរំលឹកខ្ញុំអំពីសំណើសាមញ្ញមួយផ្សេង
ទៀតដែលត្រូវបានធ្វើឡើងនៅក្នុងឆ្នាំ១៩៣៨។
ជាមួយនឹងការដោះដូរយកសន្តិភាពនាពេលនោះ
ប្រទេសឆេកូស្លូវ៉ាក់ បានប្រកាសតំបន់ព្រំដែនមួយ
ដែលខ្លួនគ្រប់គ្រង និងសម្បូរទៅដោយប្រជាជន
អាណានិគមសំណើតំបន់ស៊ុយដែនតែងតែទៅឱ្យណា
ស៊ីអាណានិគម។ វាដូចនឹងសំណើស្វែងរកសន្តិភាព

របស់ប្រទេសថៃក្នុងពេលបច្ចុប្បន្នដែរ។ សំណើនេះ ត្រូវបានលើកឡើងថាមានភាពចាំបាច់និងសមស្រប មួយ ហើយប្រហែលជាឆ្ងាយស្រួលមួយ ដើម្បីសម្រុះ សម្រួលនិងធានាសន្តិភាពនៅអឺរ៉ុបក៏ប៉ុន្តែរឿងទាំង អស់នេះគឺជាប្រវត្តិសាស្ត្រនៃសង្គ្រាមលោកលើក ទី២។ ប្រទេសថៃក៏មិនមែនជាណាស៊ីអាល្លឺម៉ង់ទេ ហើយជម្លោះនេះក៏មិនមែនជាបុព្វហេតុនៃសង្គ្រាម លោកនោះដែរ។ ទោះបីយ៉ាងណាក៏ដោយ លក្ខខណ្ឌ ស្វែងរកសន្តិភាពរបស់ប្រទេសថៃគឺគួរឱ្យក្រៅពីការ បិទបាំងដើម្បីបន្តសង្គ្រាមឈ្លានពានមកលើកម្ពុជាតែ ប៉ុណ្ណោះ។

ការទាមទាររបស់ប្រទេសថៃនូវដែនអធិបតេយ្យ របស់ប្រទេសកម្ពុជាគឺគួរឱ្យយោបល់នៅក្នុងច្បាប់ អន្តរជាតិ ហើយប្រទេសថៃក៏មិនអាចស្វែងរកការ គ្រាំទ្រពីអន្តរជាតិបានដែរ។ ដូច្នេះអ្វីដែលយើងកំពុង ជួបប្រទះ ប្រសិនបើនិយាយឱ្យសាមញ្ញទៅគឺជាការ រំលោភបំពានច្បាប់អន្តរជាតិ ការរំលោភបំពានកិច្ច ព្រមព្រៀងសន្តិភាពដែលសម្របសម្រួលនិងគាំទ្រ

ដោយសហរដ្ឋអាមេរិក ហើយជាការសម្ងាត់និងកំរាម កំហែងប្រទេសជិតខាងដែលជារដ្ឋអធិបតេយ្យមួយ របស់ប្រជាជាតិអាស៊ាន។ យើងមិនអាចចរចាដោយ ចុងកាណុងបានទេ ហើយការលើកឡើងអំពីលក្ខខណ្ឌ បិទឈប់បាញ់របស់ប្រទេសថៃក៏មិនអាចទទួលយក បានទាល់តែសោះ ខណៈពេលដែលប្រទេសថៃមិន គោរពកាតព្វកិច្ចរបស់ខ្លួនក្រោមកិច្ចព្រមព្រៀងបិទ ឈប់បាញ់ ដែលសម្របសម្រួលនិងគាំទ្រដោយ សហរដ្ឋអាមេរិក។

ស្ថានភាពបច្ចុប្បន្នអាចនាំមកនូវការរីករាល ដាលកាន់តែខ្លាំងឡើងនៃភ្លើងសង្គ្រាមមិនត្រឹមតែនៅ តំបន់ព្រំដែនរវាងប្រទេសថៃនិងកម្ពុជាតែប៉ុណ្ណោះ ទេ ប៉ុន្តែហានិភ័យនៃការរីករាលដាលយ៉ាងខ្លាំង ពីមួយថ្ងៃទៅមួយថ្ងៃនេះនឹងអាចជះឥទ្ធិពលដល់ តំបន់ និងប្រហែលជាទៅដល់ពិភពលោកទាំង មូល។ ជម្លោះនេះគឺត្រូវតែបញ្ចប់ ហើយមិនមែន ដោយសារលក្ខខណ្ឌសាមញ្ញជ្រុលនិយមកំណត់ ដោយរដ្ឋាភិបាលថៃនោះទេ។

កិច្ចប្រជុំពិសេសរដ្ឋមន្ត្រីការបរទេសអាស៊ាន ស្តីពីស្ថានភាពបច្ចុប្បន្នរវាងកម្ពុជា និងថៃ ថ្ងៃទី២២ ខែធ្នូ ឆ្នាំ២០២៥ ទីក្រុងកូឡាឡាំពួរ (សមាគមប្រជាជាតិអាស៊ានឆ្មើ)

គណៈកម្មការស៊ើបអង្កេតស្វែងរកការពិការភាព

រដ្ឋប្បវេណីការបរទេសថៃ ស៊ីហ្សង់ក្រី ក្នុងកេតកែត

មានចក្ខុវិស័យយ៉ាងបំផ្លាញស្តីពី

រាល់ យុ

គ្រាប់មីនសេសល់ពីសង្គ្រាមនៅតាមបណ្តោយព្រំដែន កម្ពុជា-ថៃ (បណ្តាសារមជ្ឈមណ្ឌលឯកសារកម្ពុជា)

គណៈកម្មការស៊ើបអង្កេតស្វែងរកការពិការភាព ដែលគ្រប់គ្រងទៅលើការប្រើប្រាស់គ្រាប់យុទ្ធភណ្ឌ នៅក្នុងសង្គ្រាមនេះ គឺជាជំហានដំបូងមួយ ក្នុងការ នាំមកនូវសន្តិភាពក្នុងតំបន់ និងជាការលើកកម្ពស់ឱ្យ មានភាពយល់ដឹងអំពីចំណុចសំខាន់នៃកិច្ចការទាំង នេះនៅក្នុងច្បាប់អន្តរជាតិ ប៉ុន្តែលុះត្រាតែគណៈ កម្មការនេះអនុវត្តជាមួយនឹងការប្តេជ្ញាចិត្តពិតប្រាកដ ក្នុងការស្វែងរកសន្តិភាព និងស៊ើបអង្កេតដោយគ្មាន ការរឹតត្បិតណាមួយ រួមបញ្ចូលទាំងការស៊ើបអង្កេត ស្រាវជ្រាវទាក់ទងទៅនឹងការប្រើប្រាស់គ្រាប់បែក

ចង្កៀម អាវុធជីមី គ្រាប់មីន និងគ្រឿងផ្ទុះ ទាំងអស់ នៅក្នុងតំបន់ដូច្នេះ។

ប្រសិនបើលក្ខខណ្ឌណាមួយខាងលើមិនត្រូវ បានរាប់បញ្ចូលទេនោះ គណៈកម្មការស៊ើបអង្កេត ស្វែងរកការពិការភាពនេះគឺគ្រាន់តែជាការប៉ុនប៉ង សារជាថ្មីរបស់ប្រទេសថៃដែលមានចក្ខុវិស័យយាម បំភ្លៃភស្តុតាងទាក់ទងនឹងការកំណត់ប្រព័ន្ធរបស់ខ្លួនអំពី ប្រវត្តិសាស្ត្រតំបន់ និងគេចវេះពីការចោទប្រកាន់ មកលើខ្លួនអំពីការរំលោភបំពានច្បាប់អន្តរជាតិតែ ប៉ុណ្ណោះ។

យើងត្រូវចងចាំថាទោះបីជាមានបុរិសមានគណៈកម្មការនេះក៏ដោយ ក៏បច្ចុប្បន្នប្រទេសថៃនៅតែរំលោភបំពានលើកិច្ចព្រមព្រៀងដែលខ្លួនបានចុះហត្ថលេខាក្នុងការបញ្ចប់អវិភាព ដោយមានការធានានិងចូលរួមពីសហរដ្ឋអាមេរិក។ ដូច្នេះខណៈពេលដែលកិច្ចខិតខំប្រឹងប្រែងក្នុងការបង្កើតគណៈកម្មការថ្មីនេះ គួរតែទទួលបានការគាំទ្រ ទោះបីជាយ៉ាងនេះក៏ដោយ ក៏គណៈកម្មការនេះមិនអាចឱ្យប្រទេសថៃរួចផុតពីកាតព្វកិច្ចដែលខ្លួនមានជាមួយប្រទេសកម្ពុជា សហរដ្ឋអាមេរិកម៉ាឡេស៊ី និងសមាគមប្រជាជាតិអាស៊ីអាគ្នេយ៍ ក្នុងការបន្តដំណើរការស្វែងរកសន្តិភាពឡើយ។ ផ្នែកសំខាន់មួយនៃដំណើរការស្វែងរកសន្តិភាពគឺការដោះលែងរីករកទ័ពកម្ពុជាទាំង១៨ នាក់ ឱ្យបានវិលត្រឡប់មកប្រទេសកម្ពុជា

វិញ។ ការបន្តឃុំខ្លួនរីករកទ័ពកម្ពុជាទាំងនោះដោយគ្មានហេតុផលច្បាស់លាស់ នៅតែបន្តជាភស្តុតាងជាក់ស្តែងដែលប្រទេសថៃកំពុងអនុវត្តយុទ្ធសាស្ត្រនយោបាយរបស់ខ្លួន ជាជាងការគោរពគោលការណ៍មនុស្សធម៌។

សម្រាប់ប្រទេសថៃ ការស្វែងរកសន្តិភាពគឺប្រហែលជាជាការសម្រេចបានជាងការបង្កើតសង្គ្រាមពីព្រោះប្រទេសថៃមិនត្រឹមតែទាមទារឱ្យមានការប្តេជ្ញាចិត្តក្នុងការស្វែងរកសន្តិភាពតែប៉ុណ្ណោះទេ ប៉ុន្តែថែមទាំងទាមទារឱ្យមានរដ្ឋាភិបាលដែលមានស្ថិរភាពភាពចាស់ទុំហើយមានសមត្ថភាពមួយដែលនៅទីបំផុតអាចសម្រេចបាននូវសន្តិភាព។

ក្រុមអ្នកសង្កេតការណ៍អាស៊ាន (AOT) ចុះពិនិត្យ និងសង្កេតការណ៍នៅចំណុចបង្គោលព្រំដែនលេខ ១២-៥៣ នៅឃុំកំរៀង និងឃុំបឹងរាំង ស្រុកកំរៀង ខេត្តបាត់ដំបង ទល់មុខខេត្តបន្ទុំ ប្រទេសថៃ នៅថ្ងៃទី៥ ខែធ្នូ ឆ្នាំ២០២៥។ (ក្រសួងការពារជាតិកម្ពុជា)

ប្រទេសកម្ពុជាគឺមិនទាន់ខ្សោយ

ស៊ី យ៉ា

ក្រុមការងារចម្រុះព្រំដែនកម្ពុជា-ថៃ ចុះវាស់វែងលើដីជាកែស្តែងដើម្បីបោះបង្គោលព្រំដែន (រដ្ឋលេខាធិការដ្ឋាននគរបាលព្រំដែន)

ខ្ញុំមិនដឹងប្រាកដទេថា តើប្រទេសកម្ពុជាបានលះបង់ប៉ុណ្ណានោះទេ។ ខ្ញុំដឹងថា ស្ថានភាពការណ៍តាមតំបន់ព្រំដែនទាំងមូលគឺមិនអាចដោះស្រាយបានដោយប្រើវិធីសាស្ត្រនៅក្នុងរយៈពេលខ្លី ហើយប្រទេសណាដែលបានបង្ហាញពីភាពអត់ធ្មត់ខ្ពស់ជាងដើម្បីសម្រេចបានលទ្ធផលរបស់ខ្លួន នឹងទទួលបានជ័យជម្នះ។

ប្រទេសកម្ពុជាគឺមិនមែនជាប្រទេសទន់ខ្សោយឡើយ។ ភាពស្ងៀមស្ងាត់មិនមែនន័យថាទន់ខ្សោយនោះទេ ព្រោះនៅពេលខ្លះយុទ្ធសាស្ត្រនៃការបណ្តោយឱ្យសត្រូវធ្វើអត្តឃាតខ្លួនឯង គឺជាយុទ្ធសាស្ត្រដ៏ល្អបំផុត ហើយខ្ញុំមិនគិតថាប្រទេសថៃទទួលបានជ័យជម្នះដូចដែលមនុស្សជាច្រើនរួមទាំងអ្នកការទូតមួយចំនួនបានវិភាគនោះទេ។

កម្ពុជា និងថៃ៖ ភាពកាន់កាប់ដីកំណើត ដល់កម្រិតគ្រោះថ្នាក់

តាំង យុ

កិច្ចសម្ភាសន៍រវាងសារព័ត៌មាន គិរីដូស និង
លោក ឆាន់ យុ នាយកមជ្ឈមណ្ឌលឯកសារកម្ពុជា

សំណួរ៖ (ប្រាក់ ចាន់ថុល/គិរីដូស) តើការ
ប្រយុទ្ធគ្នាតាមព្រំដែនកម្ពុជា និងថៃ កើតឡើងសារ
ជាថ្មីនៅពេលនេះ មានគ្រោះថ្នាក់កម្រិតណា បើ
ប្រៀបធៀបទៅនឹងជម្លោះព្រំដែនរវាងប្រទេស
ទាំងពីរកាលពីខែកក្កដា កន្លងមក?

ចម្លើយ៖ (ឆាន់ យុ/មជ្ឈមណ្ឌលឯកសារកម្ពុជា)
ស្ថានភាពបច្ចុប្បន្ន វាមានគ្រោះថ្នាក់ខ្លាំងណាស់
សម្រាប់ប្រទេសទាំងពីរ ហើយប្រហែលជាប្រទេស
ថៃមានគ្រោះថ្នាក់ច្រើនជាងប្រទេសកម្ពុជា ពីព្រោះ
កងទ័ពដែលសម្តែងនូវភាពអួតក្នុងក្តាច់ ហួស
ហេតុដូចមន្ត្រីជាន់ខ្ពស់យោធាថៃបច្ចុប្បន្ន តាម
ប្រវត្តិសាស្ត្រតែងតែនាំទៅរកការបរាជ័យ។ ជម្លោះ
នេះគឺមិនមែនជាជម្លោះរវាងប្រទេសថៃ និងកម្ពុជា
តែប៉ុណ្ណោះទេ ប៉ុន្តែវាជាជម្លោះទាក់ទងនឹងប្រវត្តិសាស្ត្រ
សិទ្ធិមនុស្ស ហើយចំពោះប្រទេសថៃ វាគឺជាការតស៊ូ
ដណ្តើមអំណាចកំពូលក្នុងការគ្រប់គ្រងផ្នែកស៊ីវិល។
ប្រទេសថៃធ្លាប់តស៊ូជាមួយរដ្ឋប្រហារយោធា ពី
អតីតកាល ហើយខ្ញុំអាចមើលឃើញពីរបៀបបញ្ហា
នេះដែលបន្តកើតមានរហូតមកដល់សព្វថ្ងៃ។

សំណួរ៖ (ប្រាក់ ចាន់ថុល/គិរីដូស) តើការ
វាយប្រហារតាមផ្លូវអាកាស និងទំហំនៃការជម្លៀស
ជនស៊ីវិលដែលបង្កាញពីការកើនឡើងនៃជម្លោះ
ខុសប្លែកគ្នាពីមុន និងមានអ្វីគួរឱ្យព្រួយបារម្ភជាង
នេះដែរឬទេ?

ប្រាសាទតាក្របី គឺជាប្រាសាទខ្មែរត្រូវបានសាងសង់ឡើងក្នុង
សម័យអង្គរ ដែលជាយុគសម័យមាសនៃប្រវត្តិសាស្ត្រកម្ពុជា។
រមណីយដ្ឋានសាសនានេះមានកំពស់សរុប១១ ហើយ
ត្រូវបានសាងសង់ឡើងដើម្បីទទួលស្វាគមន៍សិវៈ ដែលជាអាទិទេព
ក្នុងសាសនាហិណ្ឌូ និងបានប្រែក្លាយទៅជាតំបន់ដ៏ទាក់ទាញ
ផ្នែកទេសចរណ៍នៅក្នុងប្រទេសកម្ពុជា នាពេលបច្ចុប្បន្ន។
ប្រាសាទនេះត្រូវបានបំផ្លាញដោយកងទ័ពថៃនៅថ្ងៃទី១០ ខែធ្នូ
ឆ្នាំ២០២៥។ (បណ្ណសារមជ្ឈមណ្ឌលឯកសារកម្ពុជា)

ចម្លើយ៖ (ឆាន់ យុ/មជ្ឈមណ្ឌលឯកសារកម្ពុជា)
វាពិតជាដូច្នេះមែន ហើយលើសពីការកើនឡើង
ទៅទៀត វាគឺជាការប្រឈមមុខដ៏ធំក្នុងការដោះស្រាយ
ចំពោះកម្ពុជា ជាមួយនឹងក្តីសង្ឃឹមថាកងទ័ពកម្ពុជា
នឹងវាយតបត ដែលបង្កឱ្យមានសង្គ្រាមពេញទំហំ។
ប្រទេសថៃកំពុងអនុវត្តនូវអំពើឈ្លានពានដ៏ហួសហេតុ

ស្រដៀងនឹងកូនក្មេងដែលមិនចេះស្តាប់បង្គាប់ មិនត្រឹមតែរំលោភលើអធិបតេយ្យភាពរបស់កម្ពុជាតែប៉ុណ្ណោះទេ ប៉ុន្តែគឺជាការទះកំផ្លៀងចំពោះសហរដ្ឋអាមេរិក អាស៊ាន និងបណ្តាប្រទេសដទៃទៀតដែលបានព្យាយាមសម្របសម្រួលឱ្យមានសន្តិភាព។

សំណួរ៖ (ប្រាក់ ចាន់ថុល/តិរិដូស) តើអ្វីជាបញ្ហាប្រឈមក្នុងការសម្រេចបាននូវសន្តិភាពយូរអង្វែង?

ចម្លើយ៖ (ឆាន់ យូ/មជ្ឈមណ្ឌលឯកសារកម្ពុជា) បញ្ហាប្រឈមក្នុងការសម្រេចបាននូវសន្តិភាពយូរអង្វែង ជាដំបូងបង្អស់ និងសំខាន់បំផុតនោះ គឺការធានាថា នឹងមានដល់វិបាកធ្ងន់ធ្ងរចំពោះអ្នកដែល

ប្រព្រឹត្តអំពើឈ្លានពាន។ កម្ពុជាមិនអាចធ្វើរឿងនេះតែឯងបានទេ ដូច្នេះសហគមន៍អន្តរជាតិត្រូវតែចូលរួម។ សហរដ្ឋអាមេរិក និងអាស៊ានបានខិតខំប្រឹងប្រែងយ៉ាងខ្លាំងលើបញ្ហានេះ ប៉ុន្តែជាអកុសលយោធាថៃមិនជឿថាមានឆន្ទៈអន្តរជាតិក្រប់ក្រាន់ដើម្បីជំទាស់នឹងសកម្មភាពរបស់ខ្លួន។ ខ្ញុំមិនមែនលើកទឹកចិត្តឱ្យមានអន្តរាគមន៍យោធាទេ។ ខ្ញុំគិតថាសហរដ្ឋអាមេរិក និងអាស៊ានមានមធ្យោបាយជាច្រើនទៀតដើម្បីដោះស្រាយជម្លោះនេះឱ្យបានជ្រះស្រឡះ។

ប្រាសាទតាប៊ីរងការបំផ្លិចបំផ្លាញ ដោយសារការទម្លាក់គ្រាប់បែកពីកងទ័ពអាកាសថៃ។ (បណ្តាញសង្គម)

ទំព័រ ១៖ ៤៨

១០០៖ ខ្លី

គោរពជូនអង្គការ ៨៧០ ជាតិគោរព

ដកស្រង់ចេញពីឯកសារ D0១៧/៧/៨

សោម ប៊ុនសុខ

ថ្ងៃ២០ ដល់ថ្ងៃ២៥-៨-៧៧ យន្តហោះថៃហោះចូលដល់ភ្នំស្រុក ឬពួក ខាងលិច ស៊ីសុផុនហោះ
ខ្ពស់តាមព្រំដែនបាញ់កាំភ្លើងធំចូលដល់យើង រាល់ថ្ងៃយន្តហោះ ខ្លាំងបាញ់រះ ក៏បាញ់រះជាប់ដែរ។ ផ្នែក
ថ្មើរជើងមានល្អចូល មួយពីរ ត្រូវមិន និងបាញ់ស្លាប់ជាបន្ត។ តាមការងារខ្ញុំធ្វើសមរភូមិឬពួក អូរជ្រៅ
ថ្ងៃ២៥-៨ នេះ ឃើញថា ក្តាប់សភាពការណ៍បានជាទូទៅ កំពុងពង្រឹងអប់រំបងប្អូនជាបន្ត។

ដោយភាគរកាពបដិវត្តន៍ យ៉ាងកកក្តៅបំផុត

ញឹម

ថ្ងៃ ២៧-៨-៧៧

ទទួល ថ្ងៃ ២៩-៨-៧៧ ម៉ោង ៖ ៧-៤៥នាទី

ចម្លងជូន ៖ អ៊ី អ៊ីន្ទន បងរ៉ាន់ បងវ៉ាន បងខៀវ មន្ទីរ ឯកសារ

យន្តហោះចម្បាំងនៅ ព្រលានយន្តហោះពោធិ៍ចិនគុន
នៅភ្នំរូបបខ្មែរក្រហម (១៩៧៥-១៩៧៩)។
(បណ្ណសារមជ្ឈមណ្ឌលឯកសារកម្ពុជា)

ព្រលានយន្តហោះពោធិ៍ចិនគុន នៅភ្នំរូបបខ្មែរក្រហម
(១៩៧៥-១៩៧៩)។
(បណ្ណសារមជ្ឈមណ្ឌលឯកសារកម្ពុជា)

ទូរលេខ ៖ ៦០

១៤៧៣ ៖ ខ្មែរ

គោរពជូន គណៈ ៨៧០ ជាតិស្នងការនីតិករ

សូមរាយការណ៍អំពីសភាពការណ៍គ្រប់ផ្នែកមួយចំនួនដូចខាងក្រោម ៖

ដកស្រង់ចេញពីឯកសារ D0១៧៨៩

សេចក្តីផ្តើម

I. អំពីសភាពការណ៍ខ្លាំងខ្លាចខ្លាច

អំពីសភាពការណ៍នៅតាមព្រំដែនប៉ុន្មានខ្លាំងខ្លាចខ្លាច មានការអុក ឡើយយើងតាមព្រំដែន ជាបន្តបន្ទាប់ដូចតទៅនេះ៖

១-ថ្ងៃ២៧-៨ ខ្លាំងខ្លាចខ្លាចមកដើម ១កងអនុសេនាធំ ចម្ងាយពីព្រំដែន១គី ឡើយត្រកន្លះ នៅមុខផ្កាមរមាស យើងបានប្រយុទ្ធជាមួយវាយៈ១ម៉ោង វាបាក់ទំពាក់ទៅវិញអស់ ខ្លាំងមានរបំ នឹងរបួសមួយចំនួន។ បន្ទាប់មក វាដឹកទ័ពមកបន្ថែមទៀត មួយចំនួនច្រើន យើងវាយវាម្តងទៀត វាថយទៅវិញអស់។ យើងយកបានសម្ភារវាមួយចំនួន មានគ្រាប់អ៊ែរកែង អ៊ុយ៧៩មួយចំនួន និង មួក ពីដុំដីកំប៉ិតខ្លះៗ ខាងយើងបានបន្ថែមកងទ័ព៥០នាក់ ទៅត្រៀមកន្លែងប្រយុទ្ធខាងមុខ។

២-នៅថ្ងៃបន្ទាប់ ខាងកើតត្រពាំងតៅ ជាប់នឹងផ្កាមរមាស មានយន្តហោះម៉ិច ហោះលើក្នុងចំនួន ពីរដង។

៣-ថ្ងៃ ៣០-៨ មានយន្តហោះ ខ្លាំងធំម៉ិចហោះលើព្រំដែនយើង ខាងក្បាលស។

៤-ថ្ងៃ ៣១-៨ កងទ័ពយើងបានឃើញដានខ្លាំងមកពីក្នុងសិទ្ធិសេរីភាពទៅជើង យើងតាមវាទាន់ បានបាញ់វា វាបាញ់តបយើងវិញ យើងដេញបាញ់វា វាវត់ចូលព្រៃបាត់។ សុំបញ្ជាក់ អំពីសភាពការណ៍ ខ្លាំងចូលដើមយើងមាន ៣ខែ ក្នុង១ខែៗ ១កងអនុសេនាធំ ក្រោយពេលដែលយើងបាញ់វា វាវត់ដក ថយវិញ មានយន្តហោះកន្ទុយ១គ្រឿងចុះនៅមុខកន្លែងប្រយុទ្ធ តែមិនដឹងវាចុះដាក់ទ័ព ឬចុះយក ខ្នោចវាទៅក្នុងពេលជាមួយគ្នានោះទេ មានយន្តហោះស្លាបកាត់២គ្រឿង ហោះក្រឡឹងលើផ្កាមរ និង លើកន្លែងប្រយុទ្ធសារចុះសារឡើង។ សរុបមកពីសភាពការណ៍ខ្លាំងនៅតាមព្រំដែនប៉ុន្មាននេះ ខុសប្លែកពីមុន ដោយពីមុនវាប្រើបារកម្មវាឱ្យចូលទឹកដីយើង៩ ឡើយនេះ វាប្រើខាងយោធាឱ្យអុកឡើយ ព្រំដែនយើង តែយោធាវាគ្មានលទ្ធភាពវាយយើងដោយចំហទេ វាត្រៀមវាយយើងជាវិធីល្អបំផុត វាការពារខ្លាចយើងទៅវាយវាតែប៉ុណ្ណោះ។

៥-វិធានការ៖ យើងបានណែនាំខាងយោធាការពារព្រំដែនឱ្យយកចិត្តទុកដាក់ និងប្រុងប្រយ័ត្ន ជាប់ទាំងការយាមល្បាត ទាំងការចាក់ចម្រុះតាមមុខសញ្ញានីមួយៗ ធានាអះអាងបានក្នុងការការពារ ក៏ដូចជាការវាយសម្រុកខ្លាំងឱ្យបានជាបន្តបន្ទាប់ទាំងយោធា ក៏ដូចជាខ្លាំងបារកម្ម។

-អំពីសភាពការណ៍ខ្លាំងខាងក្នុង ៖ នៅតាមមូលដ្ឋាន នៅតាមមន្ទីរ ក្រសួង និងយោធា យើង បានរកឃើញខ្លាំងបន្តបន្ទាប់ស្ទើរដៃក្នុងជាបន្តបន្ទាប់ ទាំងការតាមដានសកម្មភាពក្បត់ប្រកាន់បដិវត្តន៍

ដែរ។ បើដល់ខែ១០ ទើបមានទាន់ស្រូវចម្ការ និងកន្លះខ្លះៗ។ ឯស្រូវ ពោត សណ្តែក ដែលធ្វើឆ្នុងកាត់ ពីដើមឆ្នាំនោះ ត្រូវរាំងស្ងួតខូចខាតអន្តរាយអស់។

ចំពោះតំបន់១០៣ មានដី ឡូង ពោត ចេករួមផ្សំ និងស្រូវយកពីស្រុកដែលមាន ទៅបែងចែក ស្រុកខ្លះ ទូទាត់ទៅដោះស្រាយរួច។

តំបន់៤៤ ដែលមានសភាពការណ៍ខ្លះ ខាតដូច្នេះ។ ស្រុកដែលមានការខ្វះ ខាតជាងគេ មានការ លួចបូតស្រូវ លួចដកដី ឡូង និងកាប់ដៃចេក តែចំនួននេះមានតិចតួចទេ ហើយក៏សុទ្ធតែមិនសូវធ្លាប់ ខិតខំខូចពីមុនផង។

ជូនពួរសុខសប្បាយ និងជ័យជម្នះ

ថ្ងៃ៦-៧

ភូមិភាគ ៨០១ សែ

ទទួលថ្ងៃ ៦.៧.៧៧ ម៉ោង ០៧.០០

ចម្លងជូន៖ អំ បងនួន បងវ៉ាន់ បងវ៉ាន បងខៀវ មន្ទីរ ឯកសារ

គឹម អ៊ុលស៊ីង (រូបទី២រាប់ពីស្តាំ) ប្រធានាធិបតីកូរ៉េខាងជើង ទទួលជួប ប៉ុល ពត (រូបទី៣រាប់ពីស្តាំ) និង អៀង សារី (រូបទី១រាប់ពីស្តាំ) នៅថ្ងៃទី១ ខែតុលា ឆ្នាំ១៩៧៧។ (បណ្ណសារមជ្ឈមណ្ឌលឯកសារកម្ពុជា)

ប្រជាជនក្រសួងស៊ីកនេយ្យដូង ដោយសារ ការឈ្លានពានពីអាហានិច្ច

រងការបំប្លែង និង បាត់ ឈាម

នៅថ្ងៃទី៧ និងទី៨ ខែធ្នូ ឆ្នាំ២០២៥ ទាហានថៃបានបើកការវាយប្រហារមកលើកងទ័ពកម្ពុជានៅតំបន់ព្រំដែនខេត្តព្រះវិហារ ខេត្តឧត្តរមានជ័យ ខេត្តបន្ទាយមានជ័យ និងខេត្តបាត់ដំបង។ នៅព្រឹកព្រលឹមថ្ងៃទី៧ ខែធ្នូ ឆ្នាំ២០២៥ ទាហានថៃបានបន្តប្រហារមកលើទីតាំងភូមិសាស្ត្រយោធាភូមិភាគទី៥ ភ្នំឃុំដូង ស្រុកវាលវែង ខេត្តពោធិ៍សាត់។ ទាហានថៃមិនត្រឹមតែកំណត់កោលដៅលើទីតាំងកងទ័ពកម្ពុជាតែប៉ុណ្ណោះ ទេប៉ុន្តែបានវាយប្រហារលើទីប្រជុំដែលមានប្រជាពលរដ្ឋស៊ីវិលរស់នៅយ៉ាងកំរោល ធ្វើឱ្យប្រជាជនមានការភ័យខ្លាច និងរត់ភៀសខ្លួនចេញពីផ្ទះសម្បែងមកស្នាក់នៅវត្តប្រមោយ ស្ថិតនៅភ្នំឃុំប្រមោយ ឃុំប្រមោយ ស្រុកវាលវែង ខេត្តពោធិ៍សាត់។

រឿងរ៉ាវនៃក្រសួងស៊ីកនេយ្យដូង និងអ្នករស់រានមានជីវិតពីរបបខ្មែរក្រហមមានដូចខាងក្រោម៖

ខ្ញុំឈ្មោះ លី ម៉ៅ ភេទស្រី អាយុ៥៨ឆ្នាំ កើតនៅភ្នំឃុំពង្រ ឃុំកំពង់ស្វាយ ស្រុកសេរីសោភ័ណ្ឌ ខេត្តបន្ទាយមានជ័យ។ សព្វថ្ងៃ ខ្ញុំរស់នៅភ្នំឃុំឯកភាព ឃុំដូង ស្រុកវាលវែង ខេត្តពោធិ៍សាត់។ ខ្ញុំមានមុខរបរកាប់អំបោសក្រដាសលក់។ ខ្ញុំមានឪពុកឈ្មោះ វ៉ាន់ ឡឿន (ស្លាប់ក្នុងឆ្នាំ១៩៧៥) និងម្តាយឈ្មោះ លី ឆឹម អាយុ៨១ឆ្នាំ រស់នៅខេត្តបន្ទាយមានជ័យ។ ខ្ញុំមានបងប្អូនបង្កើតចំនួន៥នាក់ គឺស្រី៣នាក់ និងប្រុស២នាក់ ហើយខ្ញុំគឺជាកូនច្បង។ ប្តីរបស់ខ្ញុំឈ្មោះ ថា អាយុ៦៣ឆ្នាំ គឺជាអតីតទាហានការពារនៅព្រំដែនដូង។ ប្តីរបស់ខ្ញុំមានស្រុកកំណើតនៅស្រុកស្អាង ខេត្តកណ្តាល។ ខ្ញុំមានកូនស្រីចំនួន៥នាក់។

កាលពីក្មេងខ្ញុំមិនបានរៀនសូត្រទេ។ នៅចន្លោះឆ្នាំ១៩៧៥ ដល់ឆ្នាំ១៩៧៩ ខ្មែរក្រហមបានចាត់តាំងខ្ញុំឱ្យចូលនៅក្នុងកងកុមារធ្វើការងាររែកអាចម៍កោលាយដីដាក់ក្នុងស្រែ និងលើកទំនប់ប្រឡាយនៅ

លី ម៉ៅ ភេទស្រី អាយុ៥៨ឆ្នាំ នៅជម្រកភ្នំឃុំស៊ីកនេយ្យដូង ឃុំប្រមោយ ស្រុកវាលវែង ខេត្តពោធិ៍សាត់ (បណ្តាសារមជ្ឈមណ្ឌលឯកសារកម្ពុជា)

អានកំពង់ព្វាយ ភ្នំឃុំដូង

នៅឆ្នាំ១៩៧៧ ប្តីរបស់ខ្ញុំត្រូវបានបញ្ជូនចេញពីស្រុកសំឡូត ខេត្តបាត់ដំបង ទៅកាន់ព្រំដែនដូង ភ្នំស្រុកវាលវែង ខេត្តពោធិ៍សាត់។ ប្តីរបស់ខ្ញុំនៅក្នុងកងពលលេខ៧/១ មានតួនាទីប្រចាំការនៅប្រក

១០៤ (ទីតាំងកាស៊ីណូថ្មី) ។ មិនយូរប៉ុន្មាន ប្តីរបស់ ខ្ញុំ បានដើរជាន់មិនធ្វើឱ្យរងរបួសដាច់ជើងម្ខាង។

នៅឆ្នាំ២០០០ ខ្ញុំបានធ្វើដំណើរតាមរថយន្តចេញ ពីខេត្តបន្ទាយមានជ័យ ទៅកាន់ស្រុកវាលវែង ខេត្ត ពោធិ៍សាត់ដើម្បីរស់នៅជាមួយប្តីដែលធ្វើការនៅ ថ្មដា។ ខ្ញុំ និងប្រពន្ធកងទី៣៣ទៅ៤នាក់ទៀត បាន ឈប់រថយន្តត្រឹមឃុំប្រមោយ ព្រោះពុំមានផ្លូវបើកបរ ទៅដល់ថ្មដា។ បន្ទាប់មក ខ្ញុំ និងប្រពន្ធកងទី៣បានចុះ ដើរឆ្នើរជើងចេញពីឃុំប្រមោយទៅកាន់ព្រំដែនថ្មដា ដោយចំណាយពេលវេលាអស់៣យប់ទើបទៅដល់។ ដំបូង ខ្ញុំបានចូលទៅរស់នៅក្នុងភូមិកណ្តាល ឃុំថ្មដា ដែលមានចម្ងាយប្រហែល៣៣ទៅ៤៤ គីឡូម៉ែត្រពី ទីតាំងដែលប្តីខ្ញុំឈរជើង។ នៅភូមិកណ្តាលមាន សមាជិកគ្រួសារកងទី៣ប្រហែល៣០ទៅ៤០នាក់ និងមានផ្ទះប្រហែល២០ទៅ៣០ខ្នង។ ដំបូងខ្ញុំបាន កាប់ព្រៃដាំស្រូវ និងដើរជញ្ជូតនៅតាមអូរដើម្បី ចិញ្ចឹមជីវិត។ បន្ទាប់មកខ្ញុំបានប្រកបមុខរបរកាប់អំបោស ក្រុងយកទៅលក់នៅផ្សារណាត់ប្រទេសថៃ។ ប្រជាជន ថៃ បាននាំយកសម្ភារប្រើប្រាស់ និងគ្រឿងបរិកោក ចូលមកលក់នៅទីតាំងឃុំថ្មដា។ ទីតាំងឈរជើងរបស់ ប្តីខ្ញុំមានចម្ងាយប្រហែល២៣ទៅ៣៤ គីឡូម៉ែត្រពីទីតាំង ឈរជើងរបស់ ទាហានថៃ។

នៅរវាងឆ្នាំ២០១៥ ដល់ឆ្នាំ២០១៦ ទាហាន ថៃបានរើ ទីតាំងឈរជើងមកកៀកជាមួយ ទីតាំង ឈរជើងរបស់កងទ័ពកម្ពុជាដែលមានចម្ងាយ ប្រមាណ៥០ម៉ែត្រប៉ុណ្ណោះ។ ខ្ញុំគិតថាទីតាំងដែលថៃ បានឈរជើងជាទីកងរបស់កម្ពុជា ព្រោះខ្ញុំធ្លាប់បាន ជិះម៉ូតូដឹកអំបោសទៅលក់នៅផ្សារណាត់ថៃ បាន ឃើញទាហានថៃឈរជើងនៅផ្លូវចុះចំណោតខាង ក្រោមឆ្ងាយពីកងទ័ពកម្ពុជា។ ក្រោយមកខ្ញុំបានប្តូរ ទៅរស់នៅក្នុងភូមិឯកភាពវិញ។

ប៉ុន្មានខែមុនគឺនៅយប់ថ្ងៃទី២៣ ខែកក្កដា ឆ្នាំ២០២៥ ទាហានថៃបានប្រើប្រាស់យន្តហោះគ្មាន មនុស្សបើកប្រហែល៤ទៅ៥គ្រឿង ហោះចូល មកកាន់ភូមិសាស្ត្រឃុំថ្មដា ធ្វើឱ្យខ្ញុំ និងប្រជាជន

មានការភ័យខ្លាច និងព្រួយបារម្ភពីសុវត្ថិភាពកូនចៅ តូចៗយ៉ាងខ្លាំង។ នៅថ្ងៃទី២៤ ខែកក្កដា ឆ្នាំ២០២៥ ទាហានថៃបានបើកការវាយប្រហារមកលើកងកម្លាំង កម្ពុជានៅខេត្តឧត្តរមានជ័យ និងខេត្តព្រះវិហារ ចំណែកឯសភាពការណ៍នៅព្រំដែនថ្មដាក៏គឺតែង ដូចគ្នាដែរ ទើបអាជ្ញាធរភូមិឃុំបានប្រកាសប្រាប់ ប្រជាជនក្នុងឃុំថ្មដាឱ្យជម្លៀសខ្លួនមកកាន់ឃុំប្រមោយ ជាបន្ទាន់ដើម្បីសុវត្ថិភាព។ នៅថ្ងៃទី២៥ ខែកក្កដា ឆ្នាំ២០២៥ ខ្ញុំបានដឹងដំណឹងថាថៃបាន ដោតគ្រាប់ចូលទីតាំងភូមិដំរី ក្នុងភូមិឯកភាព ឃុំ ថ្មដា។ ខ្ញុំ និងក្រុមគ្រួសារបានរៀបចំចេញពីភូមិ ឯកភាពមកកាន់ព្រំប្រមោយអស់រយៈពេលជាច្រើន ថ្ងៃ។ បន្ទាប់ពីគ្រប់គ្រងទៅផ្ទះវិញ សត្វចិញ្ចឹមរួមមាន៖ ឆ្កែ មាន់ ទា បានឆាប់អស់ព្រោះអត់ចំណី និងត្រូវ សត្វព្រៃស៊ី។ ខ្ញុំបានស្នាក់នៅផ្ទះបារាយៈពេលមួយ យប់ ក៏ត្រូវអាជ្ញាធរជម្លៀសខ្លួនម្តងទៀត។

នៅថ្ងៃទី៣ ខែសីហា ឆ្នាំ២០២៥ ខ្ញុំ បានឮថា សភាពការណ៍នៅព្រំដែនថ្មដាមិនសូវល្អ ទើបខ្ញុំ និងក្រុមគ្រួសារបានជម្លៀសមកស្នាក់នៅក្នុងទីតាំង វត្តប្រមោយ ដើម្បីសុវត្ថិភាព។ បន្ទាប់ពីស្ងប់ស្ងាត់ ខ្ញុំ ក៏ត្រឡប់ទៅរស់នៅក្នុងភូមិឯកភាពវិញ។

នៅវេលាម៉ោងប្រហែល៦ល្ងាច ថ្ងៃទី៨ ខែធ្នូ ឆ្នាំ២០២៥ អាជ្ញាធរភូមិឃុំបានប្រាប់ឱ្យប្រជាពលរដ្ឋ ក្នុងឃុំថ្មដាទាំងអស់ជម្លៀសខ្លួនមកកាន់ឃុំប្រមោយ ជាលើកទី៣។ ខ្ញុំយកកូនចៅៗតូចៗធ្វើតាមរថយន្ត ជាមួយអ្នកភូមិមកកាន់ឃុំប្រមោយមុន។ រីឯខ្ញុំបាន ធ្វើដំណើរតាមម៉ូតូចេញពីថ្មដាជាមួយប្រជាពលរដ្ឋ ដទៃទៀត។ ខ្ញុំឃើញមានយន្តហោះគ្មានមនុស្សបើក របស់ថៃបានហោះនៅលើក្បាលរបស់ខ្ញុំ និងជុំវិញ ឃុំថ្មដា។ នៅតាមផ្លូវមានភ្លើងរថយន្ត ភ្លើងម៉ូតូ ជាច្រើនគ្រឿងបើកបរវេញគ្នា ធ្វើឱ្យភ្លឺនៅតាមដងផ្លូវ។ ប៉ុន្តែខ្ញុំមានការលំបាក ព្រោះអាកាសធាតុត្រជាក់ខ្លាំង ធ្វើឱ្យដៃជើងរបស់ខ្ញុំស្លឹកបើកបរម៉ូតូមិនចង់ទៅមុខ។ ខ្ញុំឈប់សម្រាកនៅស្ពានថ្មប៉ុន្តែក្រោយមកយន្តហោះ គ្មានមនុស្សបើករបស់ថៃបានហោះមកតាម ទើបខ្ញុំ

ចេញដំណើរទៅមុខទៀត។ ពេលខ្ញុំមកដល់យាយម៉ៅ ខ្ញុំបានឈប់សម្រាករយៈពេល១ម៉ោង ព្រោះត្រជាក់ ខ្លាំងពេក។ នៅម៉ោង១រំលងអាធ្រាត្រ ខ្ញុំបានធ្វើដំណើរ មកដល់វត្តប្រម៉ោយ និងមានប្រជុំការពារភូមិ ជាច្រើននៅរង្វង់ច្រើនទទួល។ នៅពេលនេះ ខ្ញុំមាន អារម្មណ៍ភ័យ ហូបបាយមិនបាន និងគិតព្រួយបារម្ភពី

សុវត្ថិភាពរបស់ទាហានជួរមុខទាំងអស់ និងបងប្អូន ជីដូនមួយចំនួន២នាក់ ឈ្មោះ ម៉ុក សាខន និង ធី ដែលកំពុង ទប់ទល់ជាមួយទាហានឈ្លានពាននៅ ជួរមុខ។ ខ្ញុំសូមជូនពរដល់កងទ័ពជួរមុខទាំងអស់ ជួបប្រទះនូវសេចក្តីសុខ កុំឱ្យលំបាកវេទនា និងជៀស ផុតពីគ្រោះថ្នាក់ទាំងអស់គ្នា។

ខ្ញុំឈ្មោះ **ឆោម នុប** ភេទស្រី អាយុ៦៣ឆ្នាំ កើតនៅភូមិឃ្លាំងមឿងជើង ឃុំព្រែកអំបិល ស្រុក ឧត្តកណ្តាល ខេត្តកណ្តាល។ បច្ចុប្បន្នខ្ញុំរស់នៅភូមិ ឯកភាព ឃុំថ្មដា ស្រុកវាលវែង ខេត្តពោធិ៍សាត់។ សព្វថ្ងៃខ្ញុំប្រកបរបរក្រសែដំឡើង។ ខ្ញុំមានប្តីឈ្មោះ ហ៊ុន ឆាយ អាយុ៦០ឆ្នាំ ប្រកបរបរធ្វើចម្ការ និង មានកូនចំនួន៧ នាក់ គឺប្រុស៤ នាក់ និង ស្រី៣នាក់។ កូនរបស់ខ្ញុំមានគ្រួសារ៦នាក់ នៅសល់កូនពេញម្នាក់។ ខ្ញុំមានឪពុកឈ្មោះ យ៉ុង ឆោម (ស្លាប់ឆ្នាំ២០២៣ ដោយសារជំងឺចាស់ជរា) និងម្តាយឈ្មោះ ឡឹក ថន (ស្លាប់ឆ្នាំ២០២២ ដោយសារជំងឺលើសឈាម)។ ខ្ញុំមានបងប្អូនបង្កើតចំនួន៧ នាក់ គឺប្រុស៣នាក់ និង ស្រី៤នាក់ ហើយខ្ញុំគឺជាកូនទី២នៅក្នុងគ្រួសារ។

ឆោម នុប ភេទស្រី នៅជួរជនភៀសស៊ីក នៅឃុំប្រម៉ោយ ស្រុកវាលវែង ខេត្តពោធិ៍សាត់។ (បណ្តាសារមជ្ឈមណ្ឌលឯកសារកម្ពុជា)

កាលពីក្មេងខ្ញុំរៀនបានថ្នាក់ទី៣ នៅសាលា ឃ្លាំងមឿងជើង ឆ្នាំ១៩៧៥ ស្ថិតនៅភូមិឃ្លាំងមឿងជើង ឃុំព្រែកអំបិល ស្រុកឧត្តកណ្តាល ខេត្តកណ្តាល។ មូលហេតុដែលខ្ញុំឈប់រៀនដោយសារតែគ្រួសារ ខ្ញុំមានជីវភាពក្រីក្រ ហើយខ្ញុំត្រូវដើរស៊ីឈ្នួលមើល កៅ ក្របីអ្នកភូមិដើម្បីយកលុយយកមកផ្គត់ផ្គង់ ជីវភាពគ្រួសារ។ ក្រោយមក ខ្ញុំនៅជួយឪពុកម្តាយ ប្រកបរបរធ្វើស្រែចម្ការ។

នៅឆ្នាំ១៩៧៥ កងទ័ពខ្មែរក្រហមបានចូលមក គ្រប់គ្រងនៅក្នុងភូមិឃ្លាំងមឿងជើង ហើយកងទ័ព ខ្មែរក្រហមបានបង្កើតសហករណ៍នៅក្នុងភូមិ ដោយ ឱ្យប្រជាជនប្រមូលសម្ភាររបស់របរដាក់រួម ហូបរួម និងធ្វើការងាររួម។ ពេលនោះ ខ្ញុំមានអាយុ១៣ឆ្នាំ ត្រូវ

បានខ្មែរក្រហមបញ្ជូនឱ្យទៅរៀនសូត្រនៅសាលា ឃ្លាំងមឿងជើង ដែលបង្រៀនដោយលោកគ្រូម៉ែន។ ក្រៅពីរៀនសូត្រ ខ្ញុំនិងកុមារចំនួន១០នាក់ទៀត ត្រូវ បានគ្រូម៉ែន ប្រើឱ្យដើរលេបបន្លែទុកឱ្យចុងភៅធ្វើម្ហូប ឱ្យប្រជាជនហូប។ លុះដល់រដូវស្រូវទុំ ខ្ញុំនិងកុមារ ផ្សេងទៀត ត្រូវបានលោកគ្រូម៉ែន បញ្ជូនឱ្យទៅដេញ ចាបនៅតាមវាលស្រែ។ ក្នុងស្រែទំហំមួយហិកតា ត្រូវមានកុមារចំនួន៣នាក់ទុកចាំដេញចាបរហូតដល់ ម៉ោង៥ល្ងាច ទើបខ្ញុំអាចបានសម្រាកមកហូបបាយ ក្នុងសហករណ៍។ បន្ទាប់ពីហូបបាយរួច ខ្ញុំបានធ្វើ ដំណើរត្រឡប់មកសម្រាកនៅផ្ទះវិញ។ ចំណែកឪពុក ម្តាយខ្ញុំ ត្រូវបានខ្មែរក្រហមបញ្ជូនឱ្យទៅរែកដីនៅ ទីតាំងឆ្ងាយរយៈពេល១ខែ ទើបអាចត្រឡប់មកផ្ទះ សម្បែងវិញ។

នៅឆ្នាំ១៩៧៦ ខ្ញុំត្រូវបានគ្រូ ម៉ែន ដកចេញពី កន្លែងដេញចាប់ ឱ្យទៅធ្វើការងារនៅ កន្លែងវែកដី និងលើកដំបូង ទំនប់ ទប់ទឹកធ្វើស្រែ។ ពេលឆ្លាស់មក កន្លែងវែកដីដំបូង ខ្ញុំជួបការលំបាកជាខ្លាំងពីព្រោះ ព្រឹកឡើងមិនមានអារម្មណ៍បរិភោគ ដែលបណ្តាល ឱ្យខ្ញុំ និងកុមារជាច្រើនមិនសូវមានកម្លាំង។ សម្រាប់ ការងាររបស់ខ្ញុំក្នុងរយៈពេល៣ថ្ងៃ ត្រូវវែកដីឱ្យ បានចំនួន៣ម៉ែត្រ និងជម្រៅ១ម៉ែត្រកន្លះ។ បើខ្ញុំ ធ្វើមិនគ្រប់ដៃនៃការដែលប្រធានកងដាក់ឱ្យធ្វើក៏ ត្រូវបានបង្ខំតម្កល់។ ក្នុងមួយថ្ងៃខ្ញុំហូបអាហារ បានតែ២ពេល គឺពេលថ្ងៃត្រង់ និង ពេលល្ងាច។

នៅឆ្នាំ១៩៧៨ ឪពុកម្តាយខ្ញុំនិងប្រជានុជន នៅក្នុងភូមិឃ្លាំងមៀនជើងប្រហែល៧ គ្រួសារ ត្រូវ បានខ្មែរក្រហមចែកដីចំនួន៦ហិកតា ដើម្បីឱ្យធ្វើ ស្រែ។ លុះដល់រដូវប្រាំងកាត់ ស្រូវដែលប្រមូលផល បានត្រូវបានដឹកបញ្ជូនយកទៅទុកនៅក្នុងសហករណ៍ ដើម្បីកិនយកទៅផ្គត់ផ្គង់នៅក្នុងកងចល័ត។ បន្ទាប់ពី ខ្ញុំធ្វើស្រែបានរយៈពេល១ឆ្នាំ កងទ័ពរណសិរ្សសាមគ្គី សង្គ្រោះជាតិកម្ពុជា សហការជាមួយកងទ័ពស្ម័គ្រ ចិត្តវៀតណាមបានចូលមករំដោះខេត្តកណ្តាល។ ពេល នោះកងទ័ពខ្មែរក្រហមបានប្រមូលកម្លាំងជាច្រើន ដើម្បីចាប់ទប់ទល់ជាមួយកងទ័ពកងរណសិរ្សសាមគ្គី សង្គ្រោះជាតិកម្ពុជា និងកងទ័ពស្ម័គ្រចិត្តវៀតណាម ប៉ុន្តែទប់ទល់មិនឈ្នះ ក៏នាំគ្នារត់រំលោភរំលោភយ ចេញ ពីខេត្តកណ្តាល។ ពេលកងទ័ពវៀតណាមធ្វើដំណើរ ចូលមកដល់ក្នុងភូមិឃ្លាំងមៀនជើង ខ្ញុំនិងក្រុមគ្រួសារ មានអារម្មណ៍ភិតភ័យខ្លាំង ព្រោះខ្លាចកងទ័ព វៀតណាមវាយធ្វើបាប ប៉ុន្តែកងទ័ពវៀតណាមមិន បានវាយធ្វើបាបប្រជានុជននោះទេ គឺគ្រាន់តែចូលមក ដល់ក្នុងភូមិសុំប្រជានុជនដាំបាយ រួចបន្តដំណើរទៅ ខាងមុខទៀត។ បន្ទាប់ពីស្ងប់ស្ងាត់សង្គ្រាម ឪពុក ម្តាយខ្ញុំបានរៀបចំឱ្យខ្ញុំមានគ្រួសារ។

នៅឆ្នាំ២០០៤ ខ្ញុំ និង ប្តី បានសម្រេចចិត្តផ្លាស់ ចេញពីស្រុកកំណើតមករស់នៅឃុំថ្មដា ស្រុកវាល

វែង ខេត្តពោធិ៍សាត់។ ពេលចូលមករស់នៅដំបូង ខ្ញុំ និងប្តីបានក្លាយជាដំបូងយុវជនធ្វើចម្ការដើម្បីចិញ្ចឹម ជីវិត។ ក្រៅពីការងារធ្វើចម្ការ ខ្ញុំតែងតែក្រងអំបោស យកទៅលក់យកលុយបន្ថែមមកផ្គត់ផ្គង់ជីវភាព នៅក្នុងគ្រួសារ។

នៅថ្ងៃទី៨ ខែធ្នូ ឆ្នាំ២០២៥ ទាហានឈ្លានពាន ថៃបានចល័តកងទ័ព និងសព្វវុធធាតុនិងជាច្រើនមក ដាក់នៅទល់មុខតំបន់អូរភ្នំកង្វើរដែលស្ថិតនៅក្នុងភូមិ ឯកភាព ឃុំថ្មដា ស្រុកវាលវែង ខេត្តពោធិ៍សាត់។ ពេលនោះកងទ័ពកម្ពុជាដែលឈរជើងនៅតំបន់អូរ ភ្នំកង្វើរឈ្មោះក្រត (ត្រូវជាអ្នកស្គាល់) បានទទួលសង្គមក ហើយនិយាយប្រាប់ខ្ញុំថា សភាពការណ៍មិនសូវស្រួល ដូច្នេះឱ្យខ្ញុំនិងក្រុមគ្រួសារជម្លៀសខ្លួនចេញពីភូមិ ឯកភាពទៅរកកន្លែងមានសុវត្ថិភាពជាប់នឹងព្រោះ ទាហានឈ្លានពានថៃបានចល័តទាហាន និងបញ្ជូន សព្វវុធធាតុនិងកងកោលបំណងចង់ដុះសង្គ្រាម ជាមួយកងទ័ពកម្ពុជានៅតាមព្រំដែនថ្មដា។ បន្ទាប់ពី ខ្ញុំទទួលដំណឹងពីកងទ័ពខ្មែរដែលឈរជើងនៅតំបន់ អូរភ្នំកង្វើរ នៅវេលាម៉ោង១០យប់ក្នុងថ្ងៃដែលខ្ញុំ និងក្រុមបាននាំគ្នាធ្វើដំណើរចេញពីភូមិឯកភាពមក ស្នាក់នៅក្នុងភូមិដីក្រហម ឃុំអន្លង់រាប ស្រុកវាលវែង ខេត្តពោធិ៍សាត់ ចំនួនមួយយប់។ លុះព្រឹកឡើង ខ្ញុំនិង ក្រុមគ្រួសារធ្វើដំណើរមកស្នាក់នៅក្នុងវត្តប្រម៉ោយ ដែលស្ថិតនៅក្នុងភូមិប្រម៉ោយ ឃុំប្រម៉ោយ ស្រុក វាលវែង ខេត្តពោធិ៍សាត់។

នៅវេលាម៉ោង៥:៤៥នាទីព្រឹក ត្រូវនឹងថ្ងៃទី៩ ខែធ្នូ ឆ្នាំ២០២៥ ខ្ញុំបានទទួលដំណឹងថា ទាហាន ឈ្លានពានថៃបានបាញ់កាំភ្លើងធំសំដៅមកតំបន់ អូរភ្នំកង្វើរ បណ្តាលឱ្យអាការកាស៊ីណូថ្មដាត្រូវរង ការខូចខាត។ ពេលនោះបុគ្គលិកដែលបម្រើការងារ នៅក្នុងកាស៊ីណូបាននាំគ្នារត់ភៀសខ្លួនមករកកន្លែង មានសុវត្ថិភាពស្ថិតនៅក្នុងសាលាវិទ្យាល័យ ហ៊ុន សែន ប្រម៉ោយ ក្នុងភូមិប្រម៉ោយ ឃុំប្រម៉ោយ ស្រុក វាលវែង ខេត្តពោធិ៍សាត់។

យន់ ជិត ៖ ម្តាយខ្ញុំត្រូវបានបាត់ខ្លួន ព្រោះកូនប្រុសចូលខ្មែរក្រហម

រេមក វិន

យន់ ជិត អាយុ៦៥ឆ្នាំ សព្វថ្ងៃរស់នៅក្នុងភូមិទួលប្រាសាទ ឃុំត្រពាំងតាវ ស្រុកអន្លង់វែង ខេត្តត្បូងឃ្មុំ។
(បណ្ណសារមជ្ឈមណ្ឌលឯកសារកម្ពុជា)

យន់ ជិត ភេទស្រី អាយុ៦៥ឆ្នាំ កើតនៅភូមិ
ពាក់ស្នែង ឃុំពាក់ស្នែង ស្រុកវ៉ារិន ខេត្តសៀមរាប។
បច្ចុប្បន្ន ជិត រស់នៅក្នុងភូមិទួលប្រាសាទ ឃុំ
ត្រពាំងតាវ ស្រុកអន្លង់វែង ខេត្តត្បូងឃ្មុំ។

ជិត បាននិយាយថា៖ ខ្ញុំជាកូនកសិករ គ្រួសារខ្ញុំ
មានការខ្វះខាតខ្លាំងណាស់នៅក្នុងជំនាន់សង្គម
រាស្ត្រនិយម។ ខ្ញុំមានបងប្អូនបង្កើតប្រុសស្រីចំនួន
៦នាក់ ហើយខ្ញុំជាកូនស្រីតែម្នាក់នៅក្នុងគ្រួសារ។
កាល ពីក្មេងខ្ញុំមិនបានចូលរៀនសូត្រឡើយ ព្រោះ
ពេលខ្ញុំធំដឹងក្តីមកស្រុកទេសក៏ចាប់ផ្តើមកើតមាន

សង្គ្រាមតែម្តង ទើបមិនមានឱកាសចូលរៀនសូត្រ។
ប្រជាជននៅជំនាន់សង្គមរាស្ត្រនិយម ភាគច្រើន
ប្រកបមុខរបរធ្វើស្រែចម្ការតែមួយមុខ ប៉ុន្តែប្រជាជន
មានការស្រឡាញ់រាប់អានគ្នាណាស់ មានអ្វីតិចតួចក៏
ចេះបែករំលែក គ្នាទៅវិញទៅមក។

កាលពីកុមារ ខ្ញុំមិនដែលបានឃើញសម្តេច
ព្រះ នរោត្តម សីហនុ ទ្រង់យាងមកបែកអំណោយ
ឬក្រណាត់ទេ ប្រហែលមកពីស្រុកភូមិខ្ញុំស្ថិតក្នុង
តំបន់ដាច់ស្រយាល។ ជំនាន់សង្គមរាស្ត្រនិយម
ភាគច្រើន សម្តេចព្រះ នរោត្តម សីហនុ យាងមក

ចែកអំណោយប្រជាជននៅតាមទីក្រុង ជាក់ស្តែង នៅក្នុងក្រុងសៀមរាប លោកតែងតែយាងមកចែក អំណោយ។

នៅឆ្នាំ១៩៧០ ខ្ញុំបានដឹងថាលោកសេនា ប្រមុខ លន់ នល់ បានផ្ទេរដ្ឋប្រហារទម្លាក់សម្តេច ព្រះ នរោត្តម សីហនុឱ្យចុះចេញពីតំណែងប្រមុខរដ្ឋ កាលនោះខ្ញុំរស់នៅផ្ទះជាមួយឪពុកម្តាយ ចំណែកឯ បងៗរបស់ខ្ញុំចំនួន៣នាក់បានចេញទៅធ្វើជាទាហាន។ ខ្ញុំរស់នៅផ្ទះបានមួយរយៈ មួយខ្ញុំក៏ត្រូវបានចាប់យក ទៅដាក់នៅសាលាឃុំដោយសារការចោទប្រកាន់ថា កូនប្រុសចូលជាសកម្មជនខ្មែរក្រហម។ ចំណែកឯឪពុក របស់ខ្ញុំត្រូវបានដាក់លើឱ្យធ្វើជាមេភូមិពាក់ស្តែង ដើម្បីមើលការខុសត្រូវ និងពិនិត្យមើលការចេញចូល របស់ប្រជាជននៅក្នុងភូមិរបស់ខ្លួន។ អំឡុងពេល នោះ ប្រជាជននៅក្នុងភូមិគាំគ្នាជីកលេណ្ឌដ្ឋានទុក នៅក្បែរផ្ទះរៀងៗខ្លួនសម្រាប់ទុកការពារខ្លួនពី ការទម្លាក់គ្រាប់បែករបស់ទាហានរបបសាធារណរដ្ឋ ខ្មែរ។ ក្នុងព្រឹត្តិការណ៍ទម្លាក់គ្រាប់បែក បង្កឱ្យ ប្រជាជនជួបការលំបាកជាខ្លាំង ដោយគ្រួសារនីមួយ ៗត្រូវបាត់បង់ទ្រព្យសម្បត្តិ ផ្ទះ សម្បែង និងមិនអាច រស់នៅសុខស្រួលដូចមុនទៀតបាន។ គ្រួសារខ្លះទៀត ត្រូវបាត់បង់សមាជិកគ្រួសារ ដោយសារការទម្លាក់ គ្រាប់បែកទាំងយប់ទាំងថ្ងៃ។ ចំពោះការធ្វើការងារ និងការប្រកបមុខរបរធ្វើស្រែចម្ការ ប្រជាជនមិនអាច ធ្វើបានដូចមុនទៀតឡើយ។ ការហូបចុកចាប់ផ្តើមជួប ការលំបាក ព្រោះមិនអាចធ្វើស្រែប្រមូលផលបាន។ រំពុកពីបងប្រុសខ្ញុំទាំងបីនាក់ ដែលបានចូលធ្វើជា កងទ័ពក៏ត្រូវស្លាប់បាត់បង់ជីវិតនៅក្នុងសង្គ្រាម។

លុះដល់ខ្ញុំរៀងធំបន្តិច ខ្ញុំក៏ត្រូវបានអង្គការចាត់ តាំងឱ្យចូលធ្វើការនៅក្នុងកងចល័ត និងត្រូវធ្វើការ រែកដី ដឹកទំនប់ និងបិទទំនប់ជាដើម។ កាលនោះខ្ញុំ ទៅធ្វើការនៅទំនប់ម្នាក់ៗ ខ្ញុំលើកទំនប់ម្នាក់អស់រយៈ ពេលជាច្រើនខែ។ កម្លាំងប្រជាជនដែលទៅធ្វើការ លើកទំនប់នៅទីនោះមានចំនួនច្រើនណាស់មកពីគ្រប់ ភូមិស្រុកក្នុងខេត្តសៀមរាប។ ក្នុងមួយក្រុមលើក ទំនប់ គឺមានគ្នាចំនួន១២នាក់ ហើយក្នុងមួយក្រុមត្រូវ

ធ្វើយ៉ាងណាឱ្យបានគ្រប់ចំនួន១០ម៉ែត្រតាមការកំណត់ របស់អង្គការ។ កម្មករដែលទៅធ្វើការនៅទីនោះមិន មានកន្លែងសម្រាកល្អត្រឹមត្រូវនោះទេ គឺនាំគ្នាធ្វើ ខ្ទមតូចៗ ជិតៗគ្នាដើម្បីស្នាក់នៅជាបណ្តោះអាសន្ន។ ចំណែកឯការហូបចុកមានការខ្វះខាត ក្នុងមួយថ្ងៃ ហូបបានតែ២ពេលតែប៉ុណ្ណោះ ហូបមិនដែលបាន ឆ្អែតទេ។ ខ្ញុំនៅធ្វើការលើកទំនប់ម្នាក់ជិត៣០រាល់ ខ្ញុំក៏ត្រូវអង្គការបញ្ជូនឱ្យទៅដឹកប្រឡាយនៅឯស្រុក វ៉ារីវិញ។ កាលនោះមួយកងចល័តខ្ញុំត្រូវដាស់ទៅ ធ្វើការលើកទំនប់គោកស្រុក រហូតដល់ឆ្នាំ១៩៧៩ រៀតណាមវាយចូលមក ក៏ត្រូវរំសាយសហករណ៍ ចោលគ្រប់ទីកន្លែង។

នៅឆ្នាំ១៩៧៩ ខ្ញុំក៏បានបន្តរត់ចូលទៅក្នុងព្រៃ ជាមួយភ្នំភ្នំ និងកងទ័ពមួយចំនួនធំដោយសារមិន ហ៊ានចុះចូលទៅខាងក្នុងវិញដោយខ្លាចកងទ័ព រៀតណាមវាយធ្វើបាប។ កាលនោះខ្ញុំនឹកដល់ឪពុក ម្តាយខ្ញុំជាខ្លាំង ប៉ុន្តែដោយសារភាពភ័យខ្លាចទើបខ្ញុំ មិនហ៊ានត្រឡប់ទៅផ្ទះវិញ។ នៅពេលចូលទៅដល់ ព្រៃខ្ញុំ និងអ្នករួមដំណើរទាំងអស់គ្នាស្ងៀមស្ងាញ់អាហារ ហូបចុក។ ដោយការខ្វះខាតស្បៀងអាហារខ្ញុំក៏បាន នាំគ្នាទៅរកដឹកដី ឡូង និងមើមក្អមកហូបជំនួសបាយ។ កាលនោះអ្នកខ្លះចាញ់ទឹកចាញ់ដីស្លាប់ អ្នកខ្លះទៀត អត់បាយអត់ទឹកដេកឈឺស្តុមស្តាវរ រហូតដល់ស្លាប់ ក៏មាន។ នៅពេលខ្វះទឹកពេក ខ្ញុំនាំគ្នាដើរទៅរកវល្លិ៍ ទឹកដើម្បី កាប់យកទឹកមកដឹកឱ្យបានតែសើមបំពេញ ដើម្បីកុំឱ្យស្លូតក។ បន្ទាប់មកទៀតក៏បាននាំគ្នាធ្វើ ដំណើរឆ្ពោះ ទៅលើភ្នំដងរែក។ បន្ទាប់ពីបានធ្វើដំណើរ អស់រយៈពេលជាច្រើនថ្ងៃ ខ្ញុំនិងអ្នករួមដំណើរ ទាំងអស់បានធ្វើដំណើរទៅដល់ភ្នំដងរែក។ ពេលទៅ ដល់ទីនោះ ខ្ញុំទទួលបានអាហារ ហូបចុកគ្រប់គ្រាន់ លែងមានការខ្វះខាតទៀត។ ការងារដែលខ្ញុំធ្វើនៅ លើភ្នំគឺដឹកជញ្ជូនគ្រាប់ និងបិទបម្រុង យកទៅឱ្យ កងទ័ពនៅខាង ក្រោមភ្នំ។ ពេលខ្ញុំត្រឡប់មកវិញ កងទ័ពឱ្យជាត្រី ឬសាច់មកហូបវិញ។

រហូតដល់ឆ្នាំ១៩៩២ ខ្ញុំបានរៀបការ ដែល
កាលនោះប្រធានអង្គភាពខ្ញុំ បានរៀបចំចំនួន៣គូ
នៅក្នុងពិធីរៀបការកាលនោះប្រធានអង្គភាពបាន
ឱ្យខ្ញុំនិងប្តីរបស់ខ្ញុំ ឆ្លើយប្តេជ្ញាចិត្តស្រឡាញ់គ្នាស្មោះ
ត្រង់ ចេះមើលថែគ្នាទៅវិញទៅមកនៅមុខអ្នក
ចូលរួមទាំងអស់។ រហូតដល់មានសមាហរណកម្ម

រួមរួមជាតិរវាងកងទ័ពខ្មែរក្រហម និងកងទ័ព
រដ្ឋាភិបាលរួចមកខ្ញុំបានចុះមកនៅក្នុងភូមិទួល
ប្រាសាទមកដល់បច្ចុប្បន្ន។ ការរស់នៅក្នុងភូមិស្ថាន
នេះ គ្រួសារខ្ញុំបានសុខសប្បាយណាស់ អ្នកជិត
ខាងចេះជួយយកអាសាប្តីប្រពន្ធខ្ញុំ និងស្រឡាញ់គ្នា
ដូចបងប្អូន បើទោះបីជាអ្នកខេត្តផ្សេងៗគ្នាក៏ដោយ។

ប្រជាជននៅស្រុកអន្លង់វែងភៀសខ្លួនចេញពីផ្ទះសម្បែងទៅ
រកទីតាំងសុវត្ថិភាពនៅថ្ងៃទី៩ ខែធ្នូ ឆ្នាំ២០២៥ ដោយសារ
ភ័យខ្លាចការបាញ់ផ្លោង និងការទម្លាក់គ្រាប់បែកពីកងទ័ពថៃ។
(បណ្ណសារមជ្ឈមណ្ឌលឯកសារកម្ពុជា)

អា ធីម៖ អតីតកងឆ័រពេទ្យខ្មែរក្រហម

សួរ វិចិត្រ

អា ធីម ភេទស្រី អាយុ៦២ឆ្នាំ កើតនៅក្នុងភូមិ រកាអារ ឃុំរកាអារ ស្រុកកងមាស ខេត្តកំពង់ចាម។ សព្វថ្ងៃ អា ធីម រស់នៅក្នុងភូមិទួលត្បែង ឃុំត្រពាំងប្រីយ៍ ស្រុកអន្លង់វែង ខេត្តត្បូងឃ្មុំ។

ធីម បាននិយាយថា៖ ខ្ញុំមានបងប្អូនបង្កើត ចំនួន៧ នាក់ ហើយខ្ញុំជាកូនស្រីពេញនៅក្នុងគ្រួសារ។ កាលពីកុមារភាពខ្ញុំរៀន បានត្រឹមថ្នាក់ទី៩ ពីសន្តិម ចាស់។ នៅជំនាន់នោះ គ្រួសារខ្ញុំប្រកបមុខរបរធ្វើ ស្រែចម្ការសម្រាប់ផ្គត់ផ្គង់ជីវភាពរស់នៅប្រចាំថ្ងៃ។ ក្រៅពីការងារធ្វើស្រែចម្ការ គ្រួសារខ្ញុំក៏បានដាំដំណាំ បន្លែមួយចំនួនដូចជា៖ ត្រកួន សណ្តែកគួរ សណ្តែក បាយ ត្រប់ ម្ទេស និងពោតជាដើម។ ការងារប្រចាំថ្ងៃ របស់ខ្ញុំនៅពេលនោះ ខ្ញុំជួយធ្វើការងារផ្ទះបន្តិចបន្តួច មិនសូវបានជួយការងារស្រែចម្ការនោះទេដោយសារ ខ្ញុំនៅវ័យក្មេង។

នៅក្នុងឆ្នាំ១៩៧០ ខ្ញុំបានឈប់រៀនដោយសារ តែព្រឹត្តិការណ៍ លន់ នល់ ធ្វើរដ្ឋប្រហារទម្លាក់ សម្តេចព្រះ នរោត្តម សីហនុ ចេញពីតំណែង។ ចាប់ពី ពេលនោះមក ប្រជាជនមានការភ័យខ្លាច ហើយភូមិ ឃុំក៏បង្កទៅជាសភាពចលាចល គ្មានមនុស្សរស់នៅ ដោយសារតែការយាយីពីសង្គ្រាម។ ខ្ញុំរស់នៅ ជាមួយឪពុកម្តាយ ខ្ញុំរហូតដល់ឆ្នាំ១៩៧៣។ ចាប់ ផ្តើមពីចុងឆ្នាំ១៩៧៣ ខ្ញុំត្រូវបានខ្មែរក្រហមកៀរ យកទៅធ្វើការនៅមន្ទីរពេទ្យតំបន់ ដំបូង ឆ្លើយ ខ្ញុំ ទទួលបានការបង្រៀនអំពីរបៀបមើលថែអ្នកជំងឺ និងអ្នករបួសពីសង្គ្រាម។ នៅជំនាន់នោះ ប្រជាជន ភាគច្រើនកើតជំងឺគ្រុនចាញ់។ ពេលនោះ ខ្ញុំមិនទាន់ចេះ ពីវិធីសាស្ត្ររក្សា កាត់នោះទេ។ ការដលិតថ្នាំព្យាបាល

អា ធីម អាយុ៦២ឆ្នាំ សព្វថ្ងៃរស់នៅក្នុងភូមិទួលត្បែង ឃុំត្រពាំងប្រីយ៍ ស្រុកអន្លង់វែង ខេត្តត្បូងឃ្មុំ។
(បណ្ណសារមជ្ឈមណ្ឌលឯកសារកម្ពុជា)

អ្នកជំងឺក៏ខ្ញុំមិនបានរៀនសូត្រដែរ ដោយសារកាល នោះ ខ្ញុំមានវ័យក្មេងពេកទើបប្រធានពេទ្យឱ្យខ្ញុំនៅ មើលថែអ្នកជំងឺនៅបន្ទប់ខាងក្រៅ។ ក្រៅពីការងារ ពិនិត្យ និងមើលថែអ្នកជំងឺនៅមន្ទីរពេទ្យខ្ញុំមិនបានទៅ ជួយការងារធំៗនៅក្នុងមន្ទីរពេទ្យនោះទេ។ កាលនោះ ខ្ញុំនៅពេទ្យតំបន់ ហើយកងពេទ្យខ្ញុំមានគ្នាច្រើន ណាស់ និងមានគ្នាទីដាច់ដោយឡែកពីគ្នា។

ខ្ញុំតែងតែនឹករឭកបងប្អូន និងឪពុកម្តាយរបស់ ខ្ញុំនៅឯស្រុកកំណើត ដោយសារតែខ្ញុំនៅវ័យក្មេង ហើយត្រូវរស់នៅឃ្លាតឆ្ងាយពីគ្រួសារ។ ខ្ញុំមិនបាន ដឹងដំណឹងអំពីការរស់នៅ ការធ្វើការ និងការហូបចុក គ្រួសារខ្ញុំបែបណានោះទេ។ ខ្ញុំតែងតែយំនឹករឭកកាត់

នៅពេលគ្មានអាហារហូបចុកគ្រប់គ្រាន់ និងពេលជួបទុក្ខលំបាក។ ខ្ញុំរស់នៅក្នុងពេទ្យរហូតដល់ឆ្នាំ១៩៧៩ ទើបក្នុងទីតាំងសាធារណរដ្ឋប្រជាមានិតកម្ពុជា និងក្នុងទីតាំងគ្រប់គ្រងវៀតណាមបានចូលមករំដោះប្រជាជនចេញពីស្រុកកងមាស ខេត្តកំពង់ចាម។ ពេលនោះខ្ញុំបង់ភ័យខ្លាចទៅស្រុកកំណើតវិញណាស់ ប៉ុន្តែខ្ញុំមិនស្គាល់ផ្លូវទៅដូចម្យ៉ាងវិញទៀត ពេលនោះមានការឃោសនាថាក្នុងទីតាំងវៀតណាមវាយធ្វើបាបមកលើប្រជាជនខ្មែរ ទើបខ្ញុំរួមទាំងប្រជាជនមួយចំនួនធំមិនហ៊ានត្រឡប់ទៅស្រុកកំណើតវិញ។

ខ្ញុំក៏បានសម្រេចចិត្តរត់តាមប្រជាជនដទៃចូលព្រៃបន្តទៀតដើម្បីគេចចេញពីកងទ័ពវៀតណាម។ ការរស់នៅក្នុងព្រៃមានការលំបាកណាស់សម្រាប់ខ្ញុំជានារី ដោយសារការខ្វះខាតអាហារហូបចុក ខ្វះទឹកបរិភោគ និងមិនមានទឹកនៃនស្នាក់នៅសមរម្យ។ នៅតាមផ្លូវធ្វើដំណើរ ខ្ញុំរួមទាំងប្រជាជន និងកងទ័ពរួមដំណើរបាននាំគ្នាជីកក្អក និងដាំឱ្យព្រៃក្រហមជ្រូសបាយ។ ពេលខ្លះទៀត យើងក៏នាំគ្នាបេះស្លឹកឈើដែលមានជាតិជ្វា ចាប់កូនក្អក និង កង្កែប នៅ

តាមអូរ ដើម្បីមកស្ទូរធ្វើអាហារហូប។ អ្នកធ្វើដំណើរអំឡុងពេលនោះត្រូវបានដាច់ព្រះស្លាប់តាមផ្លូវជាបន្តបន្ទាប់។ ការធ្វើដំណើរមួយនេះត្រូវចំណាយពេល៤ខែ ទើបទៅដល់ទន្លេស្ពៅ (ឆ្នាំ១០០១)។ បន្ទាប់ពីបានមកដល់ឆ្នាំ១០០១ ប្រជាជនទទួលបានការហូបចុកគ្រប់គ្រាន់វិញ ដោយសារនៅពេលនោះចាប់ផ្តើមមានការទប់ទល់ពីតាម៉ុក។

ខ្ញុំរស់នៅទីនោះរហូតដល់ឆ្នាំ១៩៨០ ខ្ញុំក៏ចាប់ផ្តើមរៀបការជាមួយ ប្តីខ្ញុំ ដែលធ្វើការនៅក្នុងកងពិការភាព។ នៅក្នុងឆ្នាំ១៩៨៦ ខ្ញុំត្រូវរួបរួមដៃដោយសារការវាយប្រហារពីកងទ័ពវៀតណាមមកលើកងទ័ពខ្មែរក្រហម។

អំឡុងពេលនោះខ្ញុំបានធ្វើដំណើរទៅដឹកជញ្ជូនស្បៀងអាហារទៅឱ្យកងទ័ពនៅសមរភូមិមុខគ្រាប់ផ្លាងបានធ្លាក់ និងដូរដែលបណ្តាលឱ្យចងខាតស្លាំ និងមានពិការភាពមកដល់សព្វថ្ងៃនេះ។ បច្ចុប្បន្ននេះ ខ្ញុំជួបការលំបាកខ្លាំងជាមួយបញ្ហាសុខភាពប្រចាំកាយមួយចំនួនដូចជា៖ ក្រពះពោះវៀន, លើសឈាម, ឈឺចង្កេះ និងឈឺមុខរបួសដែលបានបណ្តាលទុកកាលពីសម័យសង្គ្រាម។

អោ ធីម អាយុ៦២ឆ្នាំ សព្វថ្ងៃរស់នៅក្នុងភូមិទួលត្បែង ឃុំត្រពាំងប្រីយ៍ ស្រុកអន្លង់វែង ខេត្តត្បូងឃ្មុំ។
(បណ្តាសារមជ្ឈមណ្ឌលឯកសារកម្ពុជា)

ទូច ខេង ៖ និរសារស្រុកបាទី

លី សុខយាង

ទូច ខេង ភេទស្រី អាយុ៦៥ឆ្នាំ កើតនៅក្នុងភូមិ កោដ្ឋល ឃុំត្រពាំងក្រសាំង ស្រុកបាទី ខេត្តតាកែវ។ សព្វថ្ងៃ ខេង រស់នៅក្នុងភូមិអូរជីក ឃុំផ្កាវ ស្រុក ត្រពាំងប្រាសាទ ខេត្តឧត្តរមានជ័យ។

ខេង បាននិយាយរៀបរាប់សាច់រឿងដែលខ្លួន បានឆ្លងកាត់នៅក្នុងជំនាន់នៃខ្មែរក្រហមថា៖ «កាលពី កុមារភាពខ្ញុំរៀនបានត្រឹមថ្នាក់ទី១២ របបសង្គម ចាស់។ ជំនាន់នោះគ្រួសាររបស់ខ្ញុំមានជីវភាពខ្វះខាត ខ្លាំង ថែមទាំងជាក្មេងកំព្រា ទើបមិនអាចរៀនបាន ខ្ពង់ខ្ពស់ដូចក្មេងដទៃ។ ឪពុកម្តាយខ្ញុំបានស្លាប់តាំងពី ខ្ញុំនៅកុមារភាពមកម៉្លេះ។ ខ្ញុំមានបងប្អូនបង្កើតចំនួន ៥នាក់ហើយខ្ញុំជាកូនទី៤ នៅក្នុងគ្រួសារ។ ដោយសារ តែភាពកំព្រានេះហើយទើបខ្ញុំត្រូវរំលងការសិក្សា ជាច្រើន ដើម្បីរកប្រាក់កម្រៃមកផ្គត់ផ្គង់ការហូបចុក នៅក្នុងគ្រួសារ។

នៅក្នុងឆ្នាំ១៩៧២ ខ្ញុំបានចាកចេញពីភូមិដើម្បី បម្រើការជានិរសារតំបន់សំបុត្រនៅឃុំត្រពាំងក្រសាំង ក្នុងស្រុកបាទី។ ការងារប្រចាំថ្ងៃរបស់ខ្ញុំនៅពេលនោះ គឺត្រូវយកសំបុត្រទៅជូនប្រធានភូមិទាំងអស់ ដែល ស្ថិតនៅក្នុងឃុំត្រពាំងក្រសាំង។ មេឃុំខ្ញុំឈ្មោះ ផេង គឺជាអ្នកនៅមើលការខុសត្រូវក្នុងឃុំទាំងមូល។ កាល ណោះ ក្រុមនិរសារតំបន់សំបុត្រ ឃុំមានសមាជិកទាំង អស់ចំនួន៣នាក់ ដែលសុទ្ធតែជាស្រី។ ការងាររត់ សំបុត្រនេះ គ្មានពេលឈប់សម្រាកពិតប្រាកដ ឡើយ។ នៅពេលមានសំបុត្រមកដល់ យើងត្រូវតែធ្វើកិច្ចការ នោះភ្លាម ទោះបីជាពេលយប់ឬក៏ថ្ងៃ ក្រុមខ្ញុំទាំង បីនាក់ត្រូវតែយកទៅជូនប្រធានភូមិទាំងអស់ឱ្យទាន់

ទូច ខេង អាយុ៦៥ឆ្នាំ សព្វថ្ងៃរស់នៅក្នុងភូមិអូរជីក ឃុំផ្កាវ ស្រុកត្រពាំងប្រាសាទ ខេត្តឧត្តរមានជ័យ។ (បណ្ណសារមជ្ឈមណ្ឌលឯកសារកម្ពុជា)

ពេលវេលា។ ការធ្វើបែបនេះគឺជៀសវាងការខកខាន ឬយឺតយ៉ាវផ្នែកព័ត៌មាន ដែលមាននៅក្នុងសំបុត្រ ឬក៏មានការហៅប្រជុំអ្វីមួយ ដែលមេភូមិត្រូវតែទទួល ដំណឹងឱ្យបានទាន់ពេលវេលា។

ខ្ញុំបានបម្រើការជានិរសារឃុំអស់រយៈពេល ២ឆ្នាំ។ ខ្ញុំក៏ត្រូវបានផ្លាស់ប្តូរទៅធ្វើនិរសារស្រុក វិញ។ នៅជំនាន់នោះ ភាគីនៃគឺជាចៅហ្វាយស្រុក បាទី។ នៅពេលដែលខ្ញុំប្តូរមករត់សំបុត្រនៅស្រុក ខ្ញុំ មានកង់សម្រាប់ធ្វើដំណើរ និងមានកាំភ្លើងមួយដើម ដើម្បីការពារខ្លួន។ ចំណែកឯការរត់សំបុត្រ ខ្ញុំត្រូវ យកទៅប្រគល់ឱ្យតាមឃុំវិញ។ សំបុត្រភាគច្រើន ត្រូវបែងចែកនៅពេលយប់។ ក្រុមនិរសារតំបន់សំបុត្រ

ក៏បានបែងចែកគ្នាតាមទីតាំងឃុំដើម្បីធ្វើការ។ បើយើងធ្វើដំណើរទាំងអស់គ្នាទៅគ្រប់ឃុំ សំបុត្រអាចនឹងមិនទាន់ពេល។ និរសារទាំងអស់ត្រូវយកសំបុត្រទៅជូនមេឃុំឱ្យដល់ផ្ទះ ទាំងយប់ ប្រសិនបើមានមេឃុំណាមួយរូបមិនទទួលបានសំបុត្រ។ សាលាស្រុកនឹងបើកការប្រជុំ ដើម្បីណែនាំអំពីបញ្ហាដែលបង្កឱ្យមានការរាំងស្ទះ។ ខ្ញុំបានធ្វើការជានិរសារស្រុករហូតដល់ឆ្នាំ១៩៧៥។

បន្ទាប់ពីមានការជ្រើសរើសនារីៗ និងយុវជនទៅខេត្តមណ្ឌលគិរី ខ្ញុំក៏ត្រូវបានចូលក្នុងអង្គភាព៩២០ដែរ។ ការធ្វើដំណើរទៅខេត្តមណ្ឌលគិរីមានការលំបាកខ្លាំង។ នៅជិតនោះមិនទាន់មានផ្លូវធ្វើដំណើរស្រួលចូលនោះទេ។ កម្លាំងកងទ័ពរួមទាំងប្រជាជនបាននាំគ្នាយកឈើមកដាក់តម្រៀបនៅតាមផ្លូវដែលខូចៗ។ យើងធ្វើដំណើរម្តងបន្តិចៗសំរយះពេល៦ខែទម្រាំតែធ្វើផ្លូវទៅដល់ខេត្តមណ្ឌលគិរី។

នៅឯខេត្តមណ្ឌលគិរី យុវជនយុវនារីទាំងអស់ត្រូវបានប្រើឱ្យធ្វើស្រែ និងប្រមូលផល។ ជិតនោះប្រជាជនទាំងអស់បានចង់ខ្វែងកាបឆ្លងទន្លេស្រែពកដើម្បីជញ្ជូនសំណបទៅស្ទឹង ព្រោះមិនទាន់មានស្ពានឆ្លងនៅឡើយ។ ថ្ងៃមួយ កម្លាំងដែលបានទៅជញ្ជូនសំណបតាមខ្សែកាប ក៏បានធ្លាក់ក្នុងទន្លេហូរទៅតាមទឹកស្ទាប់អស់ចំនួន៣នាក់។ អំឡុងពេលខ្ញុំរស់នៅក្នុងអង្គភាព៩២០ ខ្ញុំមិនដែលទទួលបានអាហារហូបចុកគ្រប់គ្រាន់ទេ។ រហូតទាល់តែខ្ញុំត្រូវបញ្ជូនទៅជួយធ្វើការនៅកង១០៥ ទើបខ្ញុំទទួលបានការហូបចុកគ្រប់គ្រាន់។ ការបញ្ជូនកម្លាំងកងទ័ពរួមទាំងយុវជនយុវនារីទៅកាន់ខេត្តមណ្ឌលគិរី គឺដោយសារតែតំបន់នោះសម្បូរបែបបួនជនជាតិភាគតិច។ អង្គការមិនចង់ឱ្យមានការរើសអើងជាតិសាសន៍ ដោយបានបង្កើតឱ្យមានការរៀបការរវាងជនជាតិខ្មែរជាមួយជនជាតិព្នង ឬក៏ជនជាតិខ្មែរជាមួយព្នងជាដើម។ នៅក្នុងអង្គភាព៩២០ ខ្ញុំមានគូរទំនេសាទ ដែលត្រូវ

រកត្រីផ្គត់ផ្គង់កងទ័ពសមរភូមិមុខ និងប្រជាជននៅធ្វើការតាមសហករណ៍។

រហូតដល់ឆ្នាំ១៩៧៩ រៀនណាមក៏បានវាយចូលមកដល់ទន្លេស្រែពក។ ខ្ញុំរួមទាំងប្រជាជនជាច្រើននាក់ទៀតបានគំរៀសខ្លួនចូលទៅរស់នៅក្នុងព្រៃជាមួយជនជាតិភាគតិចមួយរយៈទំហំ ក្នុងពេលរស់នៅក្នុងព្រៃ ខ្ញុំបានជួបទុក្ខលំបាកជាច្រើន។ ខ្ញុំមិនដែលបានបាយហូបឡើយ។ ខ្ញុំហូបតែមើមក្អូច មើមដំឡូង ដើម្បីបំពេញក្រពះ។ ក្នុងពេលនោះ ប្រជាជនទាំងអស់ចាត់ទុកមើមក្អូច និងដំឡូងថាជាបាយ។

រហូតដល់ឆ្នាំ១៩៨១ ខ្ញុំក៏បានធ្វើដំណើរមកកាន់ភ្នំដងរែក។ នៅពេលមកដល់ភ្នំដងរែកហើយ ប្រជាជនមួយចំនួនមិនចេះហូបបាយទេ ពីព្រោះធ្លាប់ហូបក្អូច ដំឡូងនៅក្នុងព្រៃ។ យើងក៏ចាប់ផ្តើមទម្លាប់ហូបបាយវិញ។

នៅក្នុងឆ្នាំ១៩៨២ ខ្ញុំក៏បានរៀបការប្តី ដែលធ្វើជាកងទ័ព។ ក្រោយពីខ្ញុំមានក្រសួរ ខ្ញុំក៏បន្តរស់នៅលើភ្នំដងរែករហូតដល់មានការផ្សះផ្សាប្រមាញ់នៅអន្លង់វែងក្នុងឆ្នាំ១៩៩៨ ទើបខ្ញុំចុះមករស់នៅក្នុងភូមិអូរជីក រហូតដល់បច្ចុប្បន្ន។

មេក វិន បុគ្គលិកមជ្ឈមណ្ឌលសន្តិភាពអន្លង់វែងជូនប្រអប់អនុសាវរិយ៍ដល់ ទួច ខេន នៅផ្ទះស្ថិតក្នុងភូមិអូរជីក ឃុំផ្កាស្រុកត្រពាំងប្រាសាទ ខេត្តត្បូងឃ្មុំ។
(បណ្ណសារមជ្ឈមណ្ឌលឯកសារកម្ពុជា)

ចង់ សន ៖ អ្នកការពារក្រីក្រ និងកូន ប្រចាំនៅខេត្តបាត់ដំបង

មេរៀន ស្រីឡាច

នៅដើមឆ្នាំ១៩៧៧ វ៉ង់ សន ត្រូវបានអង្គការបញ្ជូនចេញពីខេត្តតាកែវ ដោយធ្វើដំណើរតាមរទេះភ្លើងឆ្ពោះទៅកាន់ខេត្តបាត់ដំបង។ សន មានគូនាទីជាអ្នកយាម និងចាំការពារភ្ញៀវដេសាតិចិន និងជនជាតិកូរ៉េ ដែលបានស្នាក់នៅក្នុងខេត្តបាត់ដំបង។

សន មានអាយុ៦៣ឆ្នាំ កើតនៅក្នុងភូមិពន្លៃ ឃុំពន្លៃ ស្រុកព្រែកប្បាស ខេត្តតាកែវ។ សព្វថ្ងៃ សនប្រកបមុខរបរធ្វើស្រែចម្ការ និងជាជាន់ប៉ះ កង់ម៉ូតូនៅក្នុងភូមិកណ្តាល ឃុំអូររំដួល ស្រុកភ្នំព្រឹក្ស ខេត្តបាត់ដំបង។ សន មានឪពុកឈ្មោះ សុត (ស្លាប់) និងម្តាយឈ្មោះ សាវ៉ង់ (ស្លាប់)។ សន មានបងប្អូនប្រាំបីនាក់ ចំនួន៤ នាក់ (ក្នុងនោះមានស្រី៣នាក់) ហើយគាត់គឺជាកូនពៅនៅក្នុងគ្រួសារ។ បងប្អូនរបស់ សន បានស្លាប់ម្នាក់ហើយ។ សន មានប្រពន្ធឈ្មោះ ឈុន វ៉ែន និងមានកូនចំនួន៣នាក់ ក្នុងនោះមានស្រីម្នាក់។

កាលនៅវិយកុមារ សន ធ្លាប់ចូលរៀនបានប្រហែលជា២ទៅ៣ខែតែប៉ុណ្ណោះ ក៏មានព្រឹត្តិការណ៍លន់ នល់ ធ្វើរដ្ឋប្រហារទម្លាក់សម្តេចព្រះ នរោត្តម សីហនុ។ បន្ទាប់មកនៅក្នុងភូមិមានការទម្លាក់គ្រាប់បែកសន្លឹកសន្លាប់ បណ្តាលឱ្យគ្រូលែង ហិរ មកបង្រៀន ដូច្នេះ សន ត្រូវបន្តិចិត្តឈប់រៀន។ បន្ទាប់ពីកើតមានរដ្ឋប្រហារ សន ត្រូវរស់នៅជាមួយឪពុកម្តាយ និងបងៗនៅផ្ទះ ព្រមទាំងជួយធ្វើការងារស្រែចម្ការ។

នៅឆ្នាំ១៩៧៥ កងទ័ពខ្មែរក្រហមបានវាយ

វ៉ង់ សន មានអាយុ៦៣ឆ្នាំ សព្វថ្ងៃរស់នៅក្នុងភូមិកណ្តាល ឃុំអូររំដួល ស្រុកភ្នំព្រឹក្ស ខេត្តបាត់ដំបង។
(បណ្តាសារមជ្ឈមណ្ឌលឯកសារកម្ពុជា)

ដណ្តើមបានទីក្រុងភ្នំពេញ និងតាមបណ្តាខេត្តនានាបានដោយជោគជ័យ។ បន្ទាប់មកទៀត អង្គការចាប់ផ្តើមប្រមូលប្រមូលទ្រព្យសម្បត្តិរួមទាំងវត្ថុមានតម្លៃផ្សេងៗដាក់ជាបស់រួម ហើយអ្នកភូមិមិនមានសិទ្ធិយករបស់របរទាំងនេះឡើយ។ មិនយូរប៉ុន្មាន សន និងកុមារមួយចំនួនត្រូវបានអង្គការបែកចេញពីឪពុកម្តាយ និងបងប្អូនរួចបញ្ជូនទៅនៅក្រុមសិល្បៈ

ប្រចាំឃុំព្រៃនៃ សន ហ៊ុកហាត់រាំច្រៀងបានរយៈពេល ប្រហែល៣ខែ ក៏ត្រូវអង្គការដ្ឋានសមកនៅក្នុងកង កុមារភូមិ ធ្វើស្រែ រែកដី និងលើកប្រឡាយវិញ។

នៅឆ្នាំ១៩៧៦ សន រួមទាំងកុមារនៅក្នុង ភូមិ ត្រូវបានអង្គការបញ្ជូនចេញពីកងទៅ ហ៊ុកហាត់ អំពីក្បួនយុទ្ធសាស្ត្រយោធា ដើម្បីត្រៀមចូលបម្រើ កងទ័ពបដិវត្តន៍ខ្មែរក្រហម។ សន បានហ៊ុកហាត់ នៅភ្នំយាយទេព ស្ថិតនៅខាងជើងភ្នំអង្គរបុរី ក្នុង ខេត្តតាកែវ។ ក្នុងពេលជាមួយគ្នា សន ត្រូវហ៊ុកហាត់ ពីក្បួនយុទ្ធសាស្ត្រប្រយុទ្ធ និងត្រូវដឹកជញ្ជូនគ្រាប់ រំសេវទៅឱ្យកងទ័ពនៅសមរភូមិផង។

ដើមឆ្នាំ១៩៧៧ សន និងកុមារមួយចំនួនត្រូវ បានអង្គការដឹកពីកងទ័ពពីខេត្តតាកែវ រួចបញ្ជូនតាមរថភ្លើងទៅកាន់ខេត្តបាត់ដំបង។ សន មានអារម្មណ៍ភ័យខ្លាចយ៉ាងខ្លាំង ព្រោះមិនដឹងថា អង្គការបញ្ជូនគាត់ទៅក្នុងគោលបំណងអ្វីបញ្ជូន ឱ្យទៅធ្វើអ្វីនោះទេ។ សន ធ្វើដំណើរដល់ទីរួមខេត្ត បាត់ដំបងនៅវេលាម៉ោងប្រមាណ១២រំលងអធ្រាត្រ ខ្មែរក្រហមបានដាំបាយទទួលក្រុមកុមារទាំងអស់ហូប រួចហើយឱ្យចូលសម្រាក។ លុះព្រឹកព្រលឹម សន ត្រូវ បានអង្គការហៅមកចូលរួមប្រជុំជួរ។ អង្គការបានដាក់ ផែនការ និងបែងចែកកុមារជាក្រុមៗ។ ក្រុមកុមារ មួយចំនួនត្រូវបានបញ្ជូនទៅធ្វើជាពេទ្យ ឯក្រុមកុមារ មួយចំនួនទៀត ត្រូវបានបញ្ជូនទៅរោងចក្រកំពង់គល់ ដលិតស្ករស ហើយក្រុមរបស់ សន ត្រូវបានបញ្ជូនទៅ យាម និងចាំការពារភ្ញៀវបរទេស។ ក្នុងក្រុមរបស់ សន មានគ្នាចំនួន៤ នាក់ ដែលមកពីភូមិនិងតំបន់ផ្សេងៗ ពីគ្នាប៉ុន្តែសននៅចាំមិត្តម្នាក់ឈ្មោះ គៀនដែលជាអ្នក រស់នៅភូមិអំពិល។ សន និងគៀន យាមនៅទីតាំង ៧មករាចាស់, នៅស្ពានថ្មីក្បែរចំណត ឡានក្រុង ចម្លាក់រូបសេះ។ សន ស្នាក់នៅក្នុងផ្ទះមួយក្បែរផ្សារ បឹងឈូក។ ក្នុងពេលចាំការពារ មេកងបានដាក់បញ្ជា ឱ្យ សន ត្រូវតែកាន់អាវុធជាប់ជានិច្ច ដើម្បីការពារ

សុវត្ថិភាពភ្ញៀវ ខ្លាចមានសត្រូវចូលមក។

អំឡុងពេលប្រចាំការ សន ឃើញមានភ្ញៀវ បរទេសជាច្រើនរួមមានជនជាតិចិន និងជនជាតិភូមិ។ សន មានប្រធានឈ្មោះ វ៉ុត កាន់កាប់កុមារក្នុងមួយ កងតូចមានគ្នាប្រហែល៣០នាក់។ ការឆ្លើយតប មានវេនយប់ និងវេនថ្ងៃ ហើយត្រូវដាំប្តូរវេនគ្នា និងត្រូវដាំបាយជំនួសគ្នាម្តងម្នាក់។ សន នៅយាមនៅ ខាងកើតផ្លូវទេះភ្លើងម្តុំព្រៃដូង។ សន យាមពេលថ្ងៃ សម្រាកពេលយប់ យាមយប់សម្រាកពេលថ្ងៃ។ សន នៅចាំយាមភ្ញៀវ រហូតដល់កងទ័ពវៀតណាមចូល មកដល់ទីរួមខេត្តបាត់ដំបង។ ពេលនោះ សន បាន រត់ចេញពី អង្គភាពនិងអ្នកធ្វើការជាមួយគ្នា។

នៅឆ្នាំ១៩៧៩ សន បានរត់ភៀសខ្លួនចូលទៅ ក្នុងព្រៃដោយមិនមានបាយដាច់ទឹកហូប រហូតបាន ជួបជាមួយកងទ័ពខ្មែរក្រហមមកពីខេត្តកោះកុង។ សន បានស្នាក់នៅរួមគ្នាជាមួយកងទ័ពមកពីខេត្ត កោះកុង។ បន្ទាប់មក សន ទៅនៅក្នុងកងវរសេនាធំ លេខ៩០៥ នៃកងពលលេខ៦៤ ដែលមាន តាប៉ៃ គឺជាប្រធានកងវរសេនាធំ និង កន គឺជាប្រធានកង ពល។ សន មិនធ្លាប់បានចូលទៅសមរភូមិវាយប្រយុទ្ធ ជាមួយកងទ័ពវៀតណាមទ្រង់ទ្រាយធំទេ យុទ្ធម្តង ទើប សន ត្រូវអង្គភាពបញ្ជូនទៅវាយតទល់ជាមួយ កងទ័ពវៀតណាមនៅតាមឃុំម្តង។

ចន្លោះពីឆ្នាំ១៩៨០ ដល់ឆ្នាំ១៩៨២ សន នៅ ក្នុងកងប្រយុទ្ធដដែល។ ជួនកាល សន ត្រូវវាយត ទល់ជាមួយកងទ័ពវៀតណាមក្នុងមួយយប់បីដង និងបានបែងចែកកម្លាំងជាក្រុមតូចៗដើម្បីលួចវាយ ឆ្លងក្រុង កងទ័ពខ្មែរក្រហម និងកងទ័ពវៀតណាមវាយ ប្រយុទ្ធគ្នាខ្លាំងក្លាណាស់ នៅតាមបណ្តោយព្រំដែន រហូតដល់កងទ័ពវៀតណាមវាយចូលមកលើភ្នំ ព្រឹក្ស។ ក្រុមគ្រួសារប្រពន្ធកូនរបស់កងទ័ពខ្មែរ ក្រហមត្រូវភៀសខ្លួនទៅរស់នៅក្នុងទឹកដីថៃ ចំណែក ប្តីជាកងទ័ពត្រូវចូលមកប្រយុទ្ធក្នុងទឹកដីខ្មែរ។

សន ដើរឈរតាមផ្លូវលំនៅតាមព្រំដែន ហូតដល់ ១៩៨៧។ សន និងកងទ័ពមួយចំនួនបានដើរច្រើនដង ទៅវាយយកយ៉ាងជាក់ស្រួលដាក់អគ្គលេខសម្គាល់ទី៣ រៀបចំការបោះឆ្នោត និងថ្មីកាល។ ប៉ុន្តែមិនទាន់ ដើរដល់កាលដេរដង សន ដើរជាន់មិនដែលកងទ័ព ខ្មែរក្រហមដូចគ្នាដាក់ការពារខ្លួនពីកងទ័ពរៀបចំការ បណ្តាលឱ្យដាច់ជើងម្ខាងៗ បន្ទាប់ពីរងរបួស សន ត្រូវ បានកងទ័ពសែនទៅ ព្រំដែនឆ្លងកាត់ព្រែកឆ្មា ដើម្បី ទៅព្យាបាលនៅមន្ទីរពេទ្យ។ បន្ទាប់ពីបានគូរស្បើយ ពីរបួស សន បានត្រឡប់មកនៅក្នុងអង្គភាពទ័ពវិញ ប៉ុន្តែមិនអាចចេញទៅប្រយុទ្ធទៀត ឡើយ។

នៅឆ្នាំ១៩៩០ សន បានសុំស្នើទៅមេបញ្ជាការ ឱ្យចូលស្នើដំណើរឈ្មោះ ឈ្មោះ រ៉េន ដើម្បីរៀបការ

តាមប្រពៃណី ព្រោះធ្លាប់ស្គាល់គ្នាជាយូរហើយ។ ស្នើដំណើររួច សន បានសុំអនុញ្ញាតមេអង្គភាពទៅ រៀបការនៅជំរំតាង្គីក ព្រោះមិនអាចរៀបការនៅក្នុង អង្គភាពបាន។ បន្ទាប់ពីរៀបការរួច សន និងប្រពន្ធ បានត្រឡប់ចូលមករស់នៅតាមព្រំដែនក្នុង ទឹកដី កម្ពុជាវិញ។ សន នៅអង្គភាពខាងក្រោយ ដូច្នេះ មេកងដាក់ការងារឱ្យកាត់បំបាត់ប្រុង និងយាមឈ្លាត នៅតាមព្រំដែន។ ចំណែកប្រពន្ធ សន ធ្វើជាអ្នក ដឹកជញ្ជូនគ្រាប់ទៅសមរភូមិ។ ក្រោយសមាហរកម្ម ឆ្នាំ១៩៩៦ សន បានមករស់នៅក្នុងភូមិកណ្តាល វិញ។ សន បានត្រឡប់មកលេងស្រុកកំណើត ទើប ដឹងថាឪពុកម្តាយរបស់គាត់បានស្លាប់ដោយសារអត់ អាហារបរិភោគ តាំងពីឆ្នាំ១៩៧៦។

ទេសភាពស្រុកវាលវែង ខេត្តពោធិ៍សាត់។ (បណ្តាសារមជ្ឈមណ្ឌលឯកសារកម្ពុជា)

ទីតាំងសម្រាប់មនុស្សជំនាន់ខ្មែរក្រហម ទី៣៩១

វគ្គភ្នំចក ឃុំតាំងយ៉ាប ស្រុកព្រៃកប្បាស ខេត្តតាកែវ

ផែន ព័ត៌មាន

វគ្គភ្នំចក ស្ថិតនៅឃុំតាំងយ៉ាប ស្រុកព្រៃកប្បាស សព្វថ្ងៃ គឺជាអតីតមន្ទីរសន្តិសុខ និងកន្លែងសម្រាប់មនុស្សជំនាន់ខ្មែរក្រហម។ សាក្សីឃើញហេតុការណ៍ផ្ទាល់ភ្នែកម្នាក់ឈ្មោះ ឯក ម៉ាន អាយុ ៦៧ ឆ្នាំ រស់នៅភូមិក្រាំងចំរើន និងសាក្សីជាអ្នកបម្រើការងារជាជាងម៉ា ស៊ីន ក្នុងរបបខ្មែរក្រហម ម្នាក់ទៀតឈ្មោះ អ៊ុង លន់ អាយុ ៦៦ ឆ្នាំ រស់នៅភូមិច្រនៀងខ្ពស់ បានរៀបរាប់ដូចតទៅ ខ្មែរក្រហម បានប្រើប្រាស់បរិវេណដីស្ថិតនៅ ខាងកើតជាប់នឹងព្រះវិហារវត្តនេះ ធ្វើជាទីកន្លែងសម្រាប់មនុស្ស។ ចំណែកឯព្រះវិហារ និងចេតិយមួយនៃវត្តនេះ ត្រូវខ្មែរក្រហមប្រើប្រាស់ជាមន្ទីរឃុំឃាំងអ្នកទោសធ្ងន់ និងស្រាល ដែលចាប់យកមកពីក្នុងឃុំតាំងយ៉ាប និងពីស្រុកបាទី។ សាក្សីទាំងពីរ បានប្រាប់ទៀតថា អ្នកទោសភាគច្រើនគឺជាប្រជាជនជម្លោះ ហើយអ្នកទោសខ្លះទៀតគឺជាប្រជាជនមូលដ្ឋានដែលមានសាច់ញាតិបងប្អូនធ្លាប់ធ្វើការនៅក្នុងរបប លន់ នល់។ អ្នកទោសទាំងអស់ត្រូវបានដឹកតាមរទេះគោនៅពេលល្ងាច និងពេលយប់ស្ទើររាល់ថ្ងៃ ចូលមកកាន់មន្ទីរសន្តិសុខ ហើយមិនយូរប៉ុន្មានអ្នកទោសទាំងនោះត្រូវកង់ឈ្មួញនាំមកទោសម្លាប់នៅក្នុងរណ្តៅវែងៗ មានទំហំទទឹង២ម៉ែត្រ និងបណ្តោយជាង៥០ម៉ែត្រ ស្ថិតនៅភាគខាងកើតព្រះវិហារ។ បើតាម អ៊ុង លន់ ការសម្លាប់បានកើតមាន ឡើងច្រើនលើកច្រើនសារ ហើយរាល់ពេលសម្លាប់ម្តងៗ កង់ឈ្មួញតែងតែចាក់

មីក្រូបន្លី ឡើងយ៉ាងទ្រហឹងអីតកង់។ អ៊ុង លន់ បានបន្តថា គាត់បានស្តាប់ឮចម្រៀងបង្កើតនូវបន្លឺ ឡើងតាមមីក្រូ ដែលចងក្លាប់នឹងដើមឈើស្ទើររាល់ថ្ងៃ ហើយនៅពេលដែលស្ងាត់សំឡេងចម្រៀង គាត់ទស្សនាឃើញសំឡេងស្រែកចេញពីក្នុងចេតិយមួយ ស្ថិតនៅភាគខាងជើងព្រះវិហារ។ ឯក ម៉ាន បច្ចុប្បន្នគឺជាប្រជាការពារភូមិក្រាំងចំរើន ឃុំតាំងយ៉ាប បាននិយាយថា គាត់បានអង្គុយមើលការសម្លាប់មនុស្សចំនួន១០ នាក់ដោយផ្ទាល់ភ្នែក បន្ទាប់ពីមេភូមិឈ្មោះ សៀន បាននាំគាត់ឱ្យមកកាន់មន្ទីរកង់ឈ្មួញ ដែលស្ថិតនៅជាប់នឹងមន្ទីរឃុំឃាំងកាលពីចុងឆ្នាំ១៩៧៧។ ម៉ាន បានបង្ហាញពីហេតុការណ៍សម្លាប់មនុស្សនេះថា មុនដំបូងកង់ឈ្មួញបបណ្តើរអ្នកទោសដែលមានចង់ស្លាប់សេកចំនួនពីរនាក់ មកកាន់កន្លែងសួរចម្លើយដែលស្ថិតនៅជាប់នឹងរណ្តៅវែងៗ ទាំងពីរ។ បន្ទាប់មកអ្នកទោសទាំងពីរនាក់ត្រូវកង់ឈ្មួញវាយកញ្ចឹងកន្លែងដែលក្លែងរទេះ។ មុននឹងកង់ឈ្មួញទាំងពីរនាក់លើកសាកសព បោះចូលទៅក្នុងរណ្តៅ ពួកគេបានដោះសម្លៀកបំពាក់អ្នកទោសចេញរួចយកកំបិតមកអារក រំពោះ និងកាត់ប្រម៉ាត់របស់អ្នកទោសចេញពីរាងកាយ។ ម៉ាន បានបន្តថា គាត់ឃើញសកម្មភាពដូចៗគ្នានេះ ចំនួន៥ដង ក្នុងរយៈពេលប្រហែល១០ ទីៗ ម៉ាន និយាយទៀតថា អ្នកសួរចម្លើយឈ្មោះ ធុល ដែលកំពុងអង្គុយលើជើងសួរចម្លើយអ្នកទោស បានសម្លឹងមកគាត់ ខណៈដែលមេឃុំឈ្មោះ តាហុល បានដើរមក

ដល់ ហើយដេញតាត់ឱ្យចាកចេញពីបរិវេណវត្ត ត្រឡប់ទៅធ្វើការនៅក្នុងកងចល័តវិញ។

ក្រោយឆ្នាំ១៩៧៩ អ៊ូន លន់ បានមកកាន់ បរិវេណវត្តម្តងទៀតជាមួយអ្នកភូមិជាច្រើននាក់។ តាត់បានដឹងកាន់តែច្បាស់ថាមេទៀតចំពោះរឿងរ៉ាវ ដែលបានកើតឡើងកាលពីឆ្នាំ១៩៧៨។ អ៊ូន លន់ បានដឹង និងស្តាប់ពួកលោកតាត់នៅធ្វើការ ជាជាន់ជួសជុលម៉ាស៊ីន បានធ្វើឱ្យតាត់នឹកឃើញ ឡើងវិញ និងប្រាកដក្នុងចិត្តថា ខ្មែរក្រហមពិតជាបាន ឃុំឃាំង និងសម្លាប់មនុស្សជាច្រើននាក់នៅក្នុង បរិវេណវត្តភ្នំចំបកមែន។ លន់ បានរកឃើញខ្លះ ចំនួន២០គូរ និងរូបរាងកាយ នៅក្នុងចេតិយមួយ ដែលតាត់ធ្លាប់បានគិត និងសន្និដ្ឋានថា គឺជាទីតាំង ដែលសំឡេងស្រែករបស់អ្នកទោសបន្តិច ឡើង។ លន់ ក៏បាន ឡើងទៅកាន់ព្រះវិហារដែលស្ថិតនៅលើដី ទួលខ្ពស់ចំកណ្តាលបរិវេណវត្តភ្នំចំបក និងបានឃើញ ខ្លះជើងប្រហែល១០០គីឡូក្រាម និងដៃក្បាលទេះ មួយចំនួនស្ថិតនៅក្នុងបង្គោលព្រះដ៏ធំមួយ ព្រមទាំង បានឃើញមានដៃកម្រិតជាច្រើនទៀតនៅក្នុងបរិវេណ ព្រះវិហារ។ លន់បានសន្មតថាខ្មែរក្រហមបានឃុំឃាំង អ្នកទោសជាច្រើននាក់នៅក្នុងព្រះវិហារ។ នៅខាង កើតព្រះវិហារ លន់បានរកឃើញមានរណ្តៅសាកសព ចំនួន២២ មានទំហំទទឹងប្រហែល២ម៉ែត្រ និងបណ្តោយ ជាង៥០ម៉ែត្រលាតសន្ធឹងពីទិសខាងជើងទៅ ទិស ខាងត្បូង។ លន់បានប្រាប់ទៀតថារណ្តៅទាំងពីរពុំត្រូវ បានកាសកាយឡើយ ហើយសាកសពដែលត្រូវបាន សម្លាប់ដាក់នៅក្នុងរណ្តៅទាំងពីរនេះ ដែល លន់បាន ប៉ាន់ស្មានថាមានចំនួនពី ៥០០ ទៅ ៦០០នាក់ ក៏ពុំត្រូវ បានរំខានដែរ។ សព្វថ្ងៃនេះ រណ្តៅទាំងពីរត្រូវត្រប ពីលើដោយចេតិយជាច្រើនដង្កែត និងឡើងបេតុង ក្រាស់ៗដែលត្រូវបានសាងសង់ឡើងជាខ្សែរបង ព្រះវិហារ។ នៅចំបន្ទះកណ្តាលរណ្តៅទាំងពីរ គឺ ដូរដើរមួយខ្សែធ្វើពីបេតុង ដែលតភ្ជាប់ពីខាងទ្វារ ចូលវត្ត រហូតដល់ស្រះ ទឹកដ៏ស្រស់ស្អាតមួយ និងបន្ត ដល់សាលាឆាន់ចាស់មួយទៀតដែលជាអតីតរោង

សិប្បកម្មរបស់ខ្មែរក្រហម។
ឯក ម៉ាន ថ្វីត្បិតតែតាត់រស់នៅជិតវត្តភ្នំចំបក និងធ្លាប់បានចេញចូលវត្តនេះ ក៏ដោយ ក៏តាត់មិន ដែលចូលទៅកាន់អតីតបរិវេណសម្លាប់មនុស្ស នេះដែរ ក្រោយរបបខ្មែរក្រហមទទួលបរាជ័យនៅ ដើមឆ្នាំ១៩៧៩មក។ ម៉ានបានប្រាប់ថា តាត់មិនចូល ទៅកាន់ទីនោះដោយសារតែតាត់នៅមានការភ័យ ខ្លាចនៅឡើយ។ ទើបតែនៅចុងខែវិច្ឆិកា ឆ្នាំ២០២៥ នេះ ដែលតាត់បានមកកាន់ទីនោះ ដើម្បីចង្អុលបង្ហាញ ប្រាប់បុគ្គលិកមជ្ឈមណ្ឌលឯកសារកម្ពុជា ពីទីកន្លែង សម្លាប់មនុស្ស ទីកន្លែងដែលតាត់អង្គុយមើល ខ្មែរក្រហមសម្លាប់មនុស្ស និងពីទីតាំងរណ្តៅ។
គិតត្រឹមចុងខែវិច្ឆិកា ឆ្នាំ២០២៥ នេះ ដោយ រាប់បញ្ចូលទាំងកិច្ចការស្រាវជ្រាវទីតាំងប្រល័យពូជ សាសន៍នៅវត្តភ្នំចំបកនាពេលថ្មីៗនេះ មជ្ឈមណ្ឌល ឯកសារកម្ពុជាបានរកឃើញទីតាំងសម្លាប់មនុស្ស ចំនួន៣៩១ទីតាំង និងទីតាំងមន្ទីរសន្តិសុខខ្មែរក្រហម ចំនួន ១៩៨ ទីតាំង។ ទីតាំងប្រល័យពូជសាសន៍ទី ៣៩១នេះ គឺជាផ្នែកមួយនៃការចូលរួមយ៉ាងសកម្មក្នុង ការបោសសម្អាតខ្មាំងរបស់អង្គការ ហើយអ្នកស្លាប់ ទាំងជាង៥០០នាក់ គឺជាចំណែកមួយនៃតួលេខអ្នក ស្លាប់ជាងពីរលាននាក់ដែរ។
ឯក ហាន អ្នករស់រានមានជីវិតពីរបបខ្មែរក្រហម
ឯក ម៉ាន អាយុ៦៧ឆ្នាំ គឺជាអតីតកងចល័តយុទ្ធនាំ យ៉ាបក្នុងរបបខ្មែរក្រហម និងបច្ចុប្បន្នជាប្រជាការពារ ភូមិក្រាំងចំរើន យុទ្ធនាំយ៉ាប ស្រុកព្រៃកប្បាស ខេត្ត តាកែវ បានរៀបរាប់ហេតុការណ៍មើលឃើញផ្ទាល់ ភ្នែក ពីការសម្លាប់មនុស្សចំនួន១០នាក់នៅក្នុង បរិវេណវត្តភ្នំចំបក ភាគខាងកើតព្រះវិហារ កាលពី ចុងឆ្នាំ១៩៧៩។ «កាលពីជំនាន់ខ្មែរក្រហម ខ្ញុំមាន អាយុ១៧ឆ្នាំ។ ខ្ញុំភ្លេចឆ្នាំ តែខ្លាំងប្រហែលជាពាក់ កណ្តាលរបបខ្មែរក្រហម ខ្ញុំត្រូវកម្មាភិបាលចាត់តាំង ឱ្យចេញពីភូមិកំណើតខ្ញុំនៅភូមិក្រាំងចំរើន ទៅធ្វើការ នៅក្នុងកងចល័តភាគស្រុកអង្គរបុរី។ ខ្ញុំទៅធ្វើការ

ឯក ម៉ាន (រូបច្បងលើ) អាយុ៦៧ឆ្នាំ ជាអតីតកងចល័តយុទ្ធសាស្ត្រយ៉ាងបង្អស់របប ខ្មែរក្រហម និងបច្ចុប្បន្នជាប្រជាការពារ ភូមិក្រាំងអំពិល យុទ្ធសាស្ត្រ ស្រុក ព្រែកប្បាស ខេត្តតាកែវ បានរៀបរាប់ ហេតុការណ៍មើលឃើញផ្ទាល់ភ្នែកពីការ សម្លាប់មនុស្សចំនួន១០នាក់នៅក្នុងបរិវេណ វត្តភ្នំចបក ភាគខាងកើតព្រះវិហារ កាលពីចុងឆ្នាំ១៩៧៧។
(បណ្ណសារមជ្ឈមណ្ឌលឯកសារកម្ពុជា)

មិនទាន់បានប៉ុន្មានខែ ខ្ញុំទទួលដំណឹងថាឪពុកម្តាយ ខ្ញុំត្រូវអត់ការស្នើសុំប្តូរទីលំនៅទៅភូមិក្រាំងអំពិល ក្នុងយុទ្ធសាស្ត្រយ៉ាងដៃ។ ខ្ញុំពុំដូច្នោះ ខ្ញុំបានលួចរត់មក តាមរកម្តាយឪពុកនៅក្រាំងអំពិល។ ដោយមូលហេតុ ខ្ញុំឈឺច្រើន និងអត់មានអីហូបក្នុងពេលដែលខ្ញុំធ្វើការ នៅក្នុងកងចល័តភាគ ខ្ញុំសម្រេចចិត្តរត់ជាមួយបងៗ មកកាន់ស្រុកកំណើតវិញ។ យើងបានរត់ចេញពីកង នៅវេលាម៉ោងប្រហែល៧យប់ ពេលដែលប្រធាន កងនិងអ្នកផ្សេងទៀតដេកលក់អស់។ យើងបានកេះ គ្នាស្ងាត់ៗ ហើយងើបចេញពីកន្លែងដេកម្តងម្នាក់ៗលួច ចេញពីកង។ នៅតាមផ្លូវកាត់ព្រៃកាត់បឹង ខ្ញុំមិនមាន អាហារហូបទេ ក្រៅពីផ្លែត្រីផ្លែឈើ។ ខ្ញុំក្អកដង រាគដង មិនអាចធ្វើដំណើរបានឈ្លឺន ហើយដូចបងៗ ឆ្លើយ។ ខ្ញុំត្រូវដេកផ្លូវមួយយប់ ទម្រាំតែមកដល់ផ្ទះ។ ពេល ខ្ញុំមកដល់ស្រុកកំណើត អ្នកភូមិបានប្រាប់ខ្ញុំថា ឪពុក ម្តាយខ្ញុំត្រូវខ្មែរក្រហមបញ្ជូនទៅក្រាំងអំពិលហើយ។ ខ្ញុំពុំដូច្នោះ ខ្ញុំបានតាមរកឪពុកម្តាយខ្ញុំដល់ភូមិក្រាំង អំពិលទៀត។ ប្រធានភូមិក្រាំងអំពិលឈ្មោះ តា សៀនបានយាត់ខ្ញុំសួរនាំ និងឱ្យខ្ញុំហូបបបរមួយពេល។ ក្រោយពីហូបបបររួច តាសៀន បានប្រាប់ខ្ញុំថា៖ «ល្ងាចហើយ! ផ្អែងទៅភូមិផ្អែងវិញក៏មិនទាន់ដែរ! ចាំ អញនាំផ្អែងទៅមន្ទីរកងឈ្មួងដើម្បីសម្រាក ហើយ

ស្រែក ឆ្លើងគេនឹងជូនផ្អែងទៅអង្គភាពផ្អែងវិញ»។ នៅ ប្រហែលម៉ោងជាង៤ ល្ងាច តាសៀន បាននាំខ្ញុំមក កាន់កន្លែងកងឈ្មួងនៅក្នុងបរិវេណវត្តភ្នំចបក។ តាសៀន កាន់កាំបិតផ្តាក់វែងមួយបណ្តើរខ្ញុំមកកាន់ វត្តភ្នំចបក។ គ្រាន់តែចូលមកដល់ខ្លោងទ្វារវត្តភ្នំ ខ្ញុំមានអារម្មណ៍ថ្លែក ព្រោះខ្ញុំសង្កេតឃើញមាន កងឈ្មួងនៅយាមតាមផ្លូវហូរហែ។ ដើរចូលវត្តបាន បន្តិច ខ្ញុំឃើញក្រុមជាងម៉ាស៊ីនប៉ុន្មាននាក់កំពុងធ្វើ ម៉ាស៊ីននៅប៉ែកខាងលិចវត្ត ហើយខ្ញុំក៏បានសួរ សំឡេងចម្រៀងបដិវត្តន៍តាមមីក្រូចេញពីព្រៃប៉ែក ខាងកើតវត្ត។ ខ្ញុំស្តាយសាកកាដូ ដើរតាម តាសៀន រហូតមកដល់មន្ទីរកងឈ្មួង។ កាលនោះ បរិវេណវត្ត ភ្នំចបកមានសុទ្ធតែព្រៃក្រាស់ៗ និងដើមឈើធំៗ។ តាសៀនបានចង្អុលប្រាប់ខ្ញុំឱ្យទៅអង្គុយនៅលើឡើន ថ្មមួយក្បែរមន្ទីរ ហើយកាត់បានដើរចេញទៅវិញ បាត់។ ខ្ញុំបានអង្គុយតាមការប្រាប់របស់ តាសៀន។ ខ្ញុំអង្គុយទិសសាកកាដូរបស់ខ្ញុំនៅលើឡើនថ្ម និង ក្រេឡកមើលឆ្វេងស្តាំ។ ខ្ញុំបានមើលឃើញសកម្មភាព កងឈ្មួងសម្លាប់មនុស្សផ្ទាល់នឹងភ្នែក។ ខ្ញុំភ័យណាស់ និងតក់ស្លុតជាខ្លាំង ព្រោះខ្ញុំមិនដែលឃើញទិដ្ឋភាព នេះពីមុនមកទេ។ ខ្ញុំមិនហ៊ានរើខ្លួន ឆ្លើយ។ កម្មាភិបាល កងឈ្មួងដែលទំនងជាមេគេ បានសម្លឹងមកខ្ញុំទាំង

ដែលគាត់កំពុងសួរចម្លើយអ្នកទោសមុនពេលសម្លាប់។ ខ្ញុំពុំហ៊ានសម្លឹងមើលមុខគាត់យូរទេ! ខ្ញុំបែរមុខចេញ និងលួចពិនិត្យមើលកងឈ្មួញទាំងនោះក្រែងលោ ខ្ញុំធ្លាប់ស្គាល់។ ប៉ុន្តែខ្ញុំមិនទាន់ស្គាល់នរណាម្នាក់ឡើយ។ ត្រឹមតែរយៈពេលប្រហែល១០នាទី ខ្ញុំបានមើលឃើញកងឈ្មួញសម្លាប់អ្នកទោសចំនួន ១០នាក់ ទម្លាក់ចូលក្នុងរណ្តៅ។ មុនដំបូងអ្នកទោសត្រូវចងស្លាបសេកជាមុនសិន។ បន្ទាប់មកកងឈ្មួញបានទៅបណ្តើរអ្នកទោសពីរនាក់មកកាន់ទីតាំងសម្លាប់ដើម្បីសួរចម្លើយមុននឹងសម្លាប់។ អ្នកសួរចម្លើយឈ្មោះ តាធុល កំពុងអង្គុយនៅលើជើងមួយស្ថិតនៅចន្លោះរណ្តៅវែងៗចំនួនពីរ។ នៅចម្ងាយប្រហែល២ម៉ែត្រពីអ្នកសួរចម្លើយ អ្នកទោសត្រូវលត់ជង្គង់ និងស្តាប់សំណួររបស់អ្នកសួរ។ ចំណែកអ្នកសម្លាប់ពីរនាក់ គឺឈរកាន់ភ្នំរទេះនៅក្បែរអ្នកទោស។ ខ្ញុំស្តាប់ឮច្បាស់ណាស់! គេសួរតែមួយសំណួរទេគឺ «ហេតុអ្វីបានជាក្បត់អង្គការ?» អ្នកទោសមិនទាន់ឆ្លើយដល់កងឈ្មួញពីរនាក់នៅសងខាងអ្នកទោសចាប់ផ្តើមវាយកញ្ជាំងក្នុងក្បាលនឹងភ្នំរទេះ។ ពេលអ្នកទោសដួលទៅលើដី កងឈ្មួញទាំងពីរនាក់ចាប់ផ្តើមដោះខោអាវអ្នកទោសទុកហើយយកកាំបិតមកអារកនិងវះពោះអ្នកទោសរួចកាត់យកប្រមាត់ចេញពីខ្លួន។ ខ្ញុំមើលឃើញប្រមាត់មនុស្សប្រើនណាស់ចងក្អរហាលនៅលើខ្សែដែលចងពីដើមឈើមួយទៅដើមឈើមួយទៀត។ បន្ទាប់ពីកាត់ប្រមាត់រួចកងឈ្មួញលើកសាកសពបោះចូលទៅក្នុងរណ្តៅដែលស្ថិតនៅសងខាងកន្លែងសម្លាប់។ រណ្តៅដែលខ្ញុំបានឃើញមានតែពីរប៉ុណ្ណោះ ប៉ុន្តែជារណ្តៅដែលវែងមានប្រវែងប្រហែលជាង៥០ម៉ែត្រ និងមានទទឹងខ្លីត្រឹមតែ២ម៉ែត្រ។ ត្រឹមតែរយៈពេលខ្លីប៉ុណ្ណោះ ខ្ញុំបានឃើញហេតុការណ៍សម្លាប់មនុស្សចំនួន៥ក្នុងរណ្តៅដោយធ្វើឡើងតាមលំនាំដូចគ្នាគឺ សួរចម្លើយ វាយនឹងភ្នំរទេះដោះសម្លៀកបំពាក់ អារក វះពោះកាត់ប្រមាត់ និងទម្លាក់សាកសពចូលទៅក្នុងរណ្តៅ។ នៅពេលនោះខ្ញុំហាក់ដូចជាទន់ដៃដើងអស់រលីង! ហើយនឹកគិត

ក្នុងចិត្តថា បន្តិចទៀតខ្ញុំនឹងត្រូវកងឈ្មួញមកហៅយកទៅសម្លាប់ដូចអ្នកទោសមុនៗជាក់ជាមិនខាន។ ប៉ុន្តែបន្តិចក្រោយមក ខ្ញុំបានឮសូរសំឡេងស្រែកហៅពីចម្ងាយ។ តាហុល គឺជាប្រធានឃុំតាំងយ៉ាប ដែលធ្លាប់ស្គាល់គ្នាជាមួយនឹងឪពុកខ្ញុំ បានដើរចូលមករកខ្ញុំ និងបានស្រែកសួរខ្ញុំពីចម្ងាយថា៖ «អ្នកកូនរបស់តាម៉ូ មែន?» ខ្ញុំឆ្លើយថា៖ «បាទ»។ គាត់ថា៖ «អ្នកនៅហ្នឹងអត់បានទេ! ទៅកងចល័តវិញទៅ!»។ គាត់ក៏មកដល់ក្បែរខ្ញុំ ហើយប្រាប់ឱ្យខ្ញុំចាកចេញពីបរិវេណវត្តភ្លាមៗ គាត់បានផ្តាំខ្ញុំថា៖ «អ្នកត្រូវទៅធ្វើការនៅក្នុងកងចល័តឃុំយើងនេះហើយ មិនបាច់ទៅកងចល័តភាគវិញទេ»។ ខ្ញុំបានចាកចេញពីគាត់ទាំងនៅភិតភ័យនៅឡើយនៅវេលាម៉ោងជាង៥ ល្ងាច។ ពេលដើរចេញក្រៅ ខ្ញុំឃើញឈ្មួញដឹកមនុស្សមកបីបួននាក់ទៅចូលតាមច្រកខ្លោងទ្វារដែលខ្ញុំចូលជាមួយ តាសៀន ហើយឃើញបត់ចូលទៅកាន់រោងមួយ។ ខ្ញុំគិតថា អ្នកទោសទាំងនេះប្រាកដជាស្លាប់នៅយប់នេះមិនខាន។ ពេលដែលខ្ញុំដើរមកដិតដល់ខ្លោងទ្វារវត្ត ខ្ញុំបានក្រឡេកទៅមើលរោងដែលឈ្មួញដឹកអ្នកទោសចូលនោះ។ ខ្ញុំឃើញកងឈ្មួញកំពុងចាប់ចងស្លាបសេកអ្នកទោសនៅលើរទេះ។ ខ្ញុំបានដើរហួស និងចាកចេញពីខ្លោងទ្វារវត្ត ឆ្ពោះទៅកាន់កងចល័តឃុំតាមការណែនាំរបស់តាហុល។ ចាប់តាំងពីក្រោយថ្ងៃរំដោះឆ្នាំ១៩៧៩មក ប្តីត្រូវតែខ្ញុំរស់នៅក្នុងឃុំនេះ មានផ្ទះនៅមិនឆ្ងាយពីវត្ត និងរាល់ពេលដែលខ្ញុំមកសុំសីល ឬមកធ្វើបុណ្យនៅក្នុងវត្តនេះក៏ដោយ ក៏ខ្ញុំមិនដែលដើរទៅដល់ទីកន្លែងដែលខ្ញុំអង្គុយមើលឈ្មួញសម្លាប់មនុស្សកាលពីដំនាន់ខ្មែរក្រហមដែរ ព្រោះវានឹងធ្វើឱ្យខ្ញុំកក់ស្លុតដូចពេលឃើញជាក់ស្តែង។ ទើបតែពេលនេះ ដែលខ្ញុំបានមកដល់ទីនេះជាលើកដំបូង គឺក្នុងពេលដែលខ្ញុំជួនក្លាយមកពិនិត្យមើលកន្លែងសម្លាប់មនុស្សរបស់ខ្មែរក្រហម។

អ៊ុន លន់ អ្នករស់រានមានជីវិតពីរបបខ្មែរក្រហម

អ៊ុន លន់ អាយុ៦៦ឆ្នាំ គឺជាអតីតជាងម៉ាស៊ីន ក្នុងរបបខ្មែរក្រហម និងបច្ចុប្បន្នជាកសិករ រស់នៅ ភូមិប្រនៀងខ្ពស់ ឃុំតាំងយ៉ាប ស្រុកព្រែកប្បាស ខេត្តតាកែវ បានរៀបរាប់ពីហេតុការណ៍ដ៏ធ្ងន់ធ្ងរ របស់គាត់ចំពោះការសម្លាប់មនុស្សនៅក្នុងបរិវេណវត្តភ្នំ ចចក ភាគខាងកើតព្រះវិហារ និងការពិនិត្យរណ្តៅ សាកសពផ្ទាល់ នៅក្រោយថ្ងៃរំដោះឆ្នាំ១៩៧៩៖

«ពីឆ្នាំ១៩៧៥ដល់ឆ្នាំ១៩៧៦ ខ្ញុំនៅជាកងចល័ត ឃុំតាំងយ៉ាប។ ចាប់ពីចុងឆ្នាំ១៩៧៦មក ខ្ញុំត្រូវ អង្គការដ្ឋានប្តូរឱ្យមករៀនខាងជួសជុលម៉ាស៊ីនគ្រប់ ប្រភេទនៅក្នុងឃុំតាំងយ៉ាប ដដែល។ រហូតមកដល់ ឆ្នាំ១៩៧៧ ខ្ញុំត្រូវអង្គការដកយកទៅឱ្យធ្វើការងារ នៅក្នុងកងចល័តវិញ។ បន្ទាប់ពីខ្ញុំធ្វើជាកងចល័ត បានប្រហែលបួនប្រាំខែ អង្គការបានហៅខ្ញុំឱ្យមកធ្វើ ជាជាងម៉ាស៊ីនវិញ។ នៅដើមឆ្នាំ១៩៧៨ ខ្ញុំត្រូវ អង្គការដ្ឋានប្តូរឱ្យមកធ្វើការជាជាងជួសជុល ម៉ាស៊ីននៅក្នុងបរិវេណវត្តភ្នំចចកប៉ែកខាងលិច។ រោងចុងភៅ និងរោងសិប្បកម្ម ស្ថិតនៅជាប់គ្នានឹង កន្លែងជួសជុលម៉ាស៊ីន។ អ្នកដែលធ្វើការនៅក្នុង រោងជាង និងរោងចុងភៅ គឺអត់អាចមានសិទ្ធិដែរ រហូតបានទេ ជាពិសេសដើរចូលទៅកាន់ កន្លែងឈូបសម្លាប់មនុស្ស។ តាំងពីថ្ងៃដែលខ្ញុំចូល ធ្វើការនៅទីនោះ ខ្ញុំបានដឹងថា មានចេតិយមួយកន្លែង ត្រូវកងឈូបប្រើប្រាស់ជាកន្លែងឃុំឃាំងអ្នកទោស ប្រភេទធ្ងន់។ ចេតិយនេះ ស្ថិតនៅដដែលរហូតដល់ ពេលនេះ ហើយម្ចាស់ចេតិយនេះបានកប់សាកសព សាច់ញាតិរបស់ខ្លួននៅក្នុងនោះ នាពេលបច្ចុប្បន្ន។ ចំណែកព្រះវិហារដែលស្ថិតនៅលើទួលខ្ពស់នោះ (គាត់ចង្អុលទៅព្រះវិហារ) គឺជាកន្លែងឃុំឃាំង អ្នកទោសស្រាល។ ជារៀងរាល់យប់ ខ្ញុំស្តាប់ឮ សំឡេងស្រែកខ្លាំងៗរបស់អ្នកទោស។

ព្រឹត្តិការណ៍ដែលខ្ញុំបានឃើញជាក់ស្តែងវិញ គឺ ខ្ញុំតែងតែឃើញឈូបដឹកមនុស្សតាមរទេះគោស្ទើរ រាល់យប់ពេលដែលជាងម៉ាស៊ីន និងចុងភៅដេកលក់

អ៊ុន លន់ អាយុ៦៦ឆ្នាំ ជាអតីតជាងម៉ាស៊ីនក្នុងរបបខ្មែរក្រហម និងបច្ចុប្បន្នជាកសិករ រស់នៅភូមិប្រនៀងខ្ពស់ ឃុំតាំងយ៉ាប ស្រុកព្រែកប្បាស ខេត្តតាកែវ បានរៀបរាប់ពីហេតុការណ៍ដ៏ធ្ងន់ធ្ងរ របស់គាត់ចំពោះការសម្លាប់មនុស្សនៅក្នុងបរិវេណវត្តភ្នំចចក ភាគខាងកើតព្រះវិហារ និងការពិនិត្យរណ្តៅ សាកសពផ្ទាល់ នៅក្រោយថ្ងៃរំដោះឆ្នាំ១៩៧៩។
(បណ្ណសារមជ្ឈមណ្ឌលឯកសារកម្ពុជា)

អស់។ នៅវេលាម៉ោង១ឬម៉ោង២យប់រំលងអធ្រាត្រ នៅពេលដែលខ្ញុំងើបនោម ខ្ញុំសង្វេគឃើញរទេះគោ ទទេបរចេញពីវត្តទៅវិញ។ អ្នកទោសអត់មានដឹក មកពេលថ្ងៃឬព្រឹកទេ។ ជួនកាល ខ្ញុំសង្កេតឃើញមាន រទេះគោដឹកមនុស្សចូលនៅពេលព្រលប់ៗដែរ។ មុនដំបូង ខ្ញុំឆ្ងល់ដែរថា ហេតុអ្វីបានជាមនុស្សមកតាម រទេះគោច្រើនម្ល៉េះ ហើយរទេះទាំងនោះបរចេញទៅ វិញទេទេ។ ដល់ពេលខ្ញុំតាមដានទៅ ទើបខ្ញុំដឹងថា មនុស្សដែលឈូបដឹកមកតាមរទេះគោ រាល់យប់ គឺឈូបយកមកឃុំឃាំង និងសម្លាប់នៅទីនេះ។ ខ្ញុំ ទហ្សាឃើញកងឈូបជិះកង់ដឹកទោអារចេញពី បរិវេណខាងកើតវត្តយកទៅក្រៅវត្តដែរ ប៉ុន្តែមិនដឹង គេដឹកយកទៅណាទេ។

ជារៀងរាល់ពេលព្រឹកយើងមិនអាចស្តាប់អីឮទេ ព្រោះគេចាក់មីក្រូទ្រហឹងពេញហ្នឹង។ ខ្ញុំអត់ដឹងថា ឈូបសម្លាប់មនុស្សពេលណាទេ ប៉ុន្តែខ្ញុំគ្រាន់តែដឹង ថាមនុស្សដែលដឹកមកតាមរទេះគោទាំងអស់ប្រាកដជា ស្លាប់នៅទីនេះទាំងអស់។ មានពេលខ្លះ ខ្ញុំឮសូរ សំឡេងស្រែក «ម៉ែអើយជួយផងៗ» ចេញពីចេតិយ មួយស្ថិតនៅប្រហែលជាង១០០ម៉ែត្រពីកន្លែងជាង ធ្វើការ។ ប៉ុន្តែយើងអត់អាចមើលឃើញទេ ព្រោះ

ព្រៃក្រសែសំណុំមើលអ្វីមិនឃើញឡើយ។ នៅក្បែរ កន្លែងជាងម៉ាស៊ីនធ្វើការ មានរោងសំបកម្ហូបមួយ និង មានមន្ទីរពេទ្យមួយស្ថិតនៅក្បែរបរិវេណវត្ត ហើយ នៅប៉ែកខាងកើតជាប់នឹងជាងម៉ាស៊ីន គឺមានរោង បាយមួយ។ ទាំងជាងម៉ាស៊ីន ទាំងអ្នកធ្វើការនៅ អង្គភាពសំបកម្ហូប និងកម្មាភិបាលពេទ្យ ក៏មកទទួល របបបាយនៅក្នុងរោងបាយនេះ ទាំងអស់។ ចំណែកឯ មន្ទីរកង់ឈ្មួញ គេមិនហូបបាយជាមួយយើងទេ។ ព្រះពុទ្ធបដិមាដែលនៅក្នុងព្រះវិហារ និងសាលាឆាន់ គឺ ត្រូវវាយចោលអស់ហើយ។

នៅក្រោយថ្ងៃដោះ ប្រជាជននាំគ្នាដើររក មើលមាសក្រែងលោមនៅក្នុងកន្លែងឃុំឃាំង។ ខ្ញុំ កាលនោះជាកងសេនាជនភូមិ។ ខ្ញុំក៏បានទៅជាមួយ គេដែរ។ នៅក្នុងព្រះវិហារ យើងឃើញមាននៅសល់ តែបល្ល័ង្កព្រះមួយដែលខ្មែរក្រហមអត់វាយចោល។ ខ្ញុំនិងប្រជាជនដែលនៅក្នុងព្រះវិហារ បាននាំគ្នាដើរ ទៅមើលក្នុងនោះ។ ខ្ញុំឃើញនៅក្នុងបល្ល័ង្កព្រះ មាន ខ្លោះច្រើនណាស់ និងមានភ្លៅរទេះខ្លះដែរនៅក្នុង នោះ។ បើតាមខ្ញុំប៉ាន់ស្មានជាតិ ឡើយ ខ្ញុំគិតថាដែក

ខ្លោះទាំងនោះមានទម្ងន់ប្រហែលជាង១០០គីឡូ។ ក្រៅពីនៅក្នុងបល្ល័ង្កព្រះ ខ្ញុំឃើញមានដែកថ្នាំដំ ពៅដែរនៅពាសវាលពាសកាលក្នុងព្រះវិហារ។ ចំណែកនៅក្នុងចេតិយនោះវិញ ខ្ញុំឃើញមានខ្លោះ ដែកថ្នាំដំពៅ និងកន្លឹះដែកសម្រាប់ស៊កដែក ថ្នាំដំពៅដាក់អ្នកទោសធ្ងន់ដែរ។ ខ្ញុំប៉ាន់ស្មានថា មាន អ្នកទោសជាប់ឃុំឃាំងនៅទីនោះប្រហែល១០នាក់ ព្រោះខ្ញុំរាប់ខ្លោះទាំងនោះឃើញមាន២០គូរ ហើយ អ្នកទាំងនោះប្រាកដជាស្លាប់នៅក្នុងរណ្តៅដែរនៅ ខាងកើតព្រះវិហារ។ មានប្រជាជនខ្លះសិប្បាមាស បន្តិចបន្តួចដែរ។ បើតាមការប៉ាន់ស្មានរបស់ខ្ញុំចំពោះ អ្នកស្លាប់វិញ ខ្ញុំគិតថាមានចំនួនពី៥០០ទៅ៦០០នាក់ ហើយសាកសពទាំងនោះ ក៏អត់មាននរណាទៅជីក កាសដើម្បីរកមាសទេ ព្រោះថាសាកសពទាំងអស់ ក៏អត់មានទោសជាប់នឹងខ្លួនទេ។ រហូតមកដល់ សព្វថ្ងៃនេះ រណ្តៅសាកសពដែរទាំងពីរនោះ ក៏ មិនមានអ្នកណាមកកាសទេ ប៉ុន្តែគណៈកម្មការវត្ត និងព្រះសង្ឃបានចាក់បេតុងធ្វើផ្លូវ ធ្វើខឿន និងធ្វើ ចេតិយថ្មីពីលើអស់ហើយ។

ចេតិយដែលខ្មែរក្រហមប្រើប្រាស់ជា មន្ទីរឃុំឃាំងអ្នកទោស កម្រិតធ្ងន់ (បណ្ណសារមជ្ឈមណ្ឌលឯកសារកម្ពុជា)

កន្លែងនេះ ជាអតីតមន្ទីរសួរចម្លើយអ្នកទោស មុននឹង អ្នកទោសទាំងនោះត្រូវបានវាយសម្លាប់ចោល។ (បណ្ណសារមជ្ឈមណ្ឌលឯកសារកម្ពុជា)

ព្រំ សេន ៖ រំលឹកពីការងារជាធាហាន បម្រើ ខ្មែរក្រហមថា ជាជឿនជម្រកក្នុងជីវិត និង មិនសោកស្តាយឡើយ

ផេង ពង្សារ៉ាស៊ី

ព្រំ សេន បាននិយាយ ទាំង ទឹកមុខ សរសើរ
រាក់ទាក់ប្រាប់ថា «...វាជាជឿនជម្រកក្នុងជីវិត
ធ្វើជា ធាហានបម្រើខ្មែរក្រហម និងមិនដែលសោក
ស្តាយ ឡើយពីអ្វីដែលខ្ញុំធ្លាប់ឆ្លងកាត់ក្នុង សម័យ
ខ្មែរក្រហម»។ ពាក្យសម្តីនេះ ព្រំ សេន បាននិយាយ
ក្នុងពេលបញ្ចប់កិច្ចសម្ភាសន៍រយៈពេលជាងមួយ
ម៉ោង ជាមួយបុគ្គលិកមជ្ឈមណ្ឌលឯកសារកម្ពុជា
កាលពីថ្ងៃទី២៧ ខែមិថុនា ឆ្នាំ២០២២ ដោយឆ្លើយ
តបទៅនឹងសំណួរសួរថា «មកដល់ពេលនេះ តើលោកអ៊ី
សោកស្តាយទេ ចំពោះការចូលបម្រើជាកងទ័ព
ខ្មែរក្រហម និងជីវិតឆ្លងកាត់របបខ្មែរក្រហម?»។

រស់នៅក្នុងផ្ទះ ប្រក់ស័ក្តិសិទ្ធិមួយជាប់ជើងភ្នំ
ដំរីរមៀល ប្រកបដោយទេសភាពស្រស់បំព្រង ស្ងប់
ស្ងាត់ និងយ៉ាងមានកិត្តិយស ស្ថិតនៅក្នុងភូមិត្រពាំង
តាសោម ឃុំត្រពាំងធំ ខាងត្បូង ស្រុកត្រាំកក់ ខេត្ត
តាកែវ។ ព្រំ សេន កំពុងបេះដៃឡើងវិញដែលគាត់
នឹងប្រពន្ធគាត់បានដំរីនៅជុំវិញផ្ទះរបស់គាត់ជាច្រើន
ឆ្នាំកន្លងមកហើយ។ នៅលើគ្រែបួសក្រោមសំយ៉ាប
ផ្ទះ ប្រពន្ធរបស់ សេន ឈ្មោះ ឆេន កំពុងអង្គុយជូត
សម្អាតដៃឡើងវិញដែលប្តីរបស់គាត់បានបេះ និង
តម្រៀបវាដាក់ក្នុងកញ្ចប់ពីបួស ក្រី និងកន្រ្ទកដី
ដើម្បីរៀបចំយកទៅលក់នៅទីផ្សារមួយកន្លែងស្ថិត
នៅក្នុងភូមិត្រពាំងតាសោម។ បេះដៃឡើងវិញបណ្តើរ
សេន ឆ្លៀតនិយាយលេងពីនេះ ពីនោះជាមួយក្រុម
ការងារបណ្តើរ។ ឆ្នាំនេះ ព្រំ សេន មានអាយុ៧១ឆ្នាំ

ព្រំ សេន ស្ថិតនៅក្នុងភូមិត្រពាំងតាសោម ឃុំត្រពាំងធំ
ខាងត្បូង ស្រុកត្រាំកក់ ខេត្តតាកែវ
(បណ្តាសារមជ្ឈមណ្ឌលឯកសារកម្ពុជា)

ហើយ។ គាត់នៅមានកម្លាំងពលកម្មដែលអាចធ្វើ
ការងារបម្រើដល់ជីវភាពគ្រួសារប្រចាំថ្ងៃបាន។ ស្ថិតក្នុង
វិស័យចំណាស់ដែលមានបុរាណសម័យខ្ពស់ សម្បូរស្រវៃម
កម្លាំងមាំមួន ព្រំ សេន បានប្រាប់ថា គាត់ពុំមានជំងឺ
ប្រចាំកាយ ឬទស្សនៈ ហើយនេះ ឈឺនោះ ឡើយ។ នៅ
រដូវវស្សា សេន ជួយធ្វើការងារស្រែចម្ការជាមួយ
ប្រពន្ធគាត់។ ដល់រដូវប្រាំងគាត់ដាំដំណាំជុំវិញផ្ទះ ដើម្បី
ជាជំនួយដល់ការរកប្រាក់ចំណូលចិញ្ចឹមជីវិត។ សេន
នឹងប្រពន្ធរស់នៅតែពីរនាក់ប្តីប្រពន្ធ និងគ្មានកូនចៅ

នៅក្បែរ ឆ្នើយ។ ជីវិតជាអ្នកប្រកបរបរធ្វើស្រែ និង ចម្ការ សេន និងប្រពន្ធរស់នៅយ៉ាងសុខសាន្ត មិន ខ្វល់ខ្វាយពីជីវិតអតីតកាល និងមិនដែលរំលឹកពីបទ ពិសោធន៍បម្រើជាកងទ័ពខ្មែរក្រហមសោះឡើយ។ មិនបង្កង់យូរ ក្រុមការងារយើងបានស្នើសុំជួបជជែក លេងជាមួយគាត់ និងស្នើសុំសម្ភាសន៍ពីជីវិតគាត់ ឆ្លងកាត់របបខ្មែរក្រហម ដោយចាប់ផ្តើមសួរសំណួរ ពីជីវប្រវត្តិផ្ទាល់ខ្លួនគាត់។

នៅឆ្នាំ១៩៥៤ ស្ថិតក្នុងវិយកុមារភាព ព្រំសេន បានចូលរៀននៅសាលាបឋមសិក្សាត្រពាំងធំ និងបាន បន្តការសិក្សារហូតដល់ថ្ងៃរដ្ឋប្រហារទី១៨ ខែមីនា ឆ្នាំ១៩៧០ ទើបឈប់រៀន ដោយមូលហេតុបិទ សាលារៀន និងកើតមានសង្គ្រាមនៅក្នុងភូមិ។ ភ្លាមៗបន្ទាប់ពីរដ្ឋប្រហារ ប្រជាជនរស់នៅក្នុងស្រុក ត្រាំកក់រួមទាំងនិស្សិតយុវជនយុវនារី និងសិស្សានុ សិស្សជាច្រើននាក់បានមកប្រមូលផ្តុំគ្នានៅទីប្រជុំជន អង្គភាពសោម ដើម្បីធ្វើបាតុកម្មប្រឆាំងនឹងការកាន់ កាប់អំណាចរបស់លន់ នល់។ សេន មិនបានចូលរួម ធ្វើបាតុកម្មនេះឡើយ ប៉ុន្តែគាត់បាននិយាយថា គាត់ ឈឺចាប់ចំពោះការបង្ក្រាបដីឈោរឈៅពីសំណាក់ ទាហានលន់ នល់។ សេន បានរំលឹកថា ព្រឹត្តិការណ៍ បាតុកម្មនៅអង្គភាពសោម និងនៅស្នាក់ បានធ្វើឱ្យ ក្រុមបាតុករជាយុវជន និងសិស្សានុសិស្សជាច្រើន នាក់ស្លាប់ដោយការបាញ់ប្រហារ ក្រោមបញ្ជារបស់ ហ៊ុន ឆែម។ នៅឆ្នាំ១៩៧១ សេនបានរៀបការជាមួយ អោក ឆេន និងបានស្ម័គ្រចិត្តចូលបម្រើបដិវត្តន៍ ជាមួយអ្នកភូមិគាត់ជាច្រើននាក់ទៀតនៅស្រុកជុំគិរី ខេត្តកំពត។ ក្រោយមក សេន បានទទួលតួនាទីជា ប្រធានក្រុមយុវជន នៅភូមិស្វាយធំ ឃុំបឹងស្រៃ (បច្ចុប្បន្នឃុំស្រែចែង) ស្រុកឈូក ខេត្តកំពត។ សេន បានគ្រប់គ្រងសមាជិកក្រុមចំនួន១២នាក់ បានយ៉ាងល្អ និងបានបណ្តុះបណ្តាលអ្នកទាំងនោះ ពីក្បួនយុទ្ធសាស្ត្រយោធា ដើម្បីប្រយុទ្ធប្រឆាំងនឹង សត្រូវ។ ចាប់តាំងពីចុងឆ្នាំ១៩៧១មក សេន និង សមាជិកក្រុម ត្រូវបានបញ្ជូលទៅក្នុងកងវរសេនាតូច

លេខ៦ នៃកងវរសេនាធំលេខ៣៩ និងបានបញ្ជូន ទៅកាន់សមរភូមិភ្នំបាសិទ្ធ ភ្នំស្រួច ភ្នំដោះ កញ្ជ្រា ស្រុកស្រកានាត (ជាស្រុកបង្កើតថ្មីដោយក្រុមខ្មែរ រំដោះស្ថិតក្នុងខេត្តកំពត) មូលដ្ឋានភ្នំដំនី និងភ្នំតា ចុងស្រល់ ក្នុងស្រុក១០៩ តំបន់១៣ ដើម្បីប្រយុទ្ធ ជាមួយខ្មាំងជីវិត។

នៅឆ្នាំ១៩៧៣ សេន បានរងរបួសក្នុងពេល ប្រយុទ្ធគ្នានៅសមរភូមិភ្នំដំនី។ គាត់ត្រូវបញ្ជូនមក សម្រាកព្យាបាលនៅក្នុងមន្ទីរពេទ្យស្រុកគិរីវង់ អស់រយៈពេល៣ខែបន្ទាប់មកទៀត មុននឹងអង្គការ បញ្ជូនទៅកាន់សមរភូមិវិញ។ ក្រោយថ្ងៃដឹងដូច្នេះ ១៧ ខែមេសា ឆ្នាំ១៩៧៥ សេន ទទួលបានបទ បញ្ជាឱ្យរំសាយចេញពីអង្គភាពទ័ព ហើយត្រូវវិល ត្រឡប់មកកាន់ស្រុកកំណើតវិញ។

នៅខែមិថុនា ឆ្នាំ១៩៧៥ សេន បានមកដល់ ស្រុកកំណើតនៅភូមិត្រពាំងតាសោមវិញ ហើយ បានបង្ហាញលិខិតដែលចេញដោយប្រធានអង្គភាព ស្តីពីការរំសាយកងទ័ពចាស់ ទៅកាន់កម្មាភិបាលឃុំ ត្រពាំងធំខាងត្បូង ដើម្បីបានរស់នៅជាមួយប្រពន្ធ របស់គាត់ដូចអ្នកឯទៀតក្នុងភូមិ។ នៅក្នុងភូមិកំណើត គាត់ក៏ជាប្រជាជនមូលដ្ឋានមួយរូប ដែលទទួលបញ្ញា ឱ្យធ្វើការនៅក្នុងសហករណ៍ភូមិត្រពាំងតាសោម ឃុំត្រពាំងធំខាងត្បូង ស្រុក១០៥ តំបន់១៣ ដែល មានសមាជិក៣នាក់ ឈ្មោះ ជាប្រធានសហករណ៍។ ដោយសារសេន ធ្លាប់មានគុណបំណងក្នុងការរំដោះ ប្រទេសជាតិ គាត់ទទួលបានការសណ្តោសប្រណីខ្លះ ពីកម្មាភិបាលខ្មែរក្រហមថ្នាក់មូលដ្ឋាន។

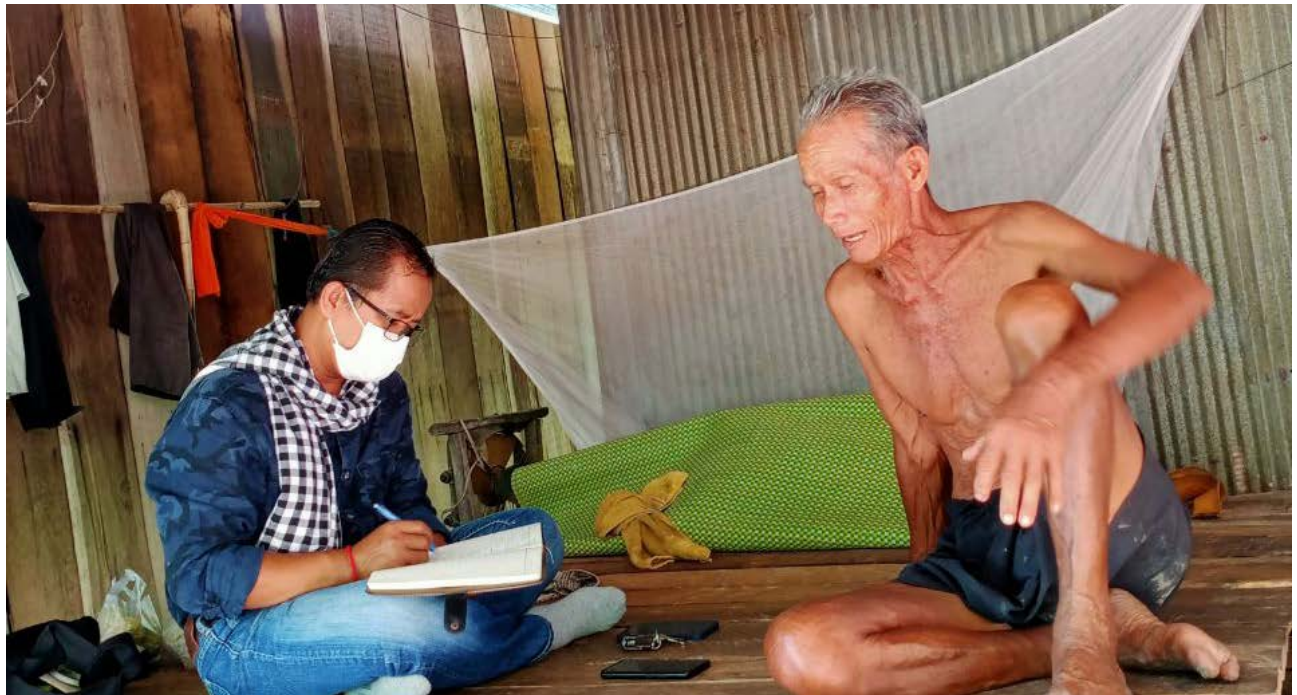
នៅឆ្នាំ១៩៧៦ សេនត្រូវខ្មែរក្រហមចាត់តាំងឱ្យ ធ្វើការនៅក្នុងកងកូរមានភារកិច្ចភ្ជួររស់នៅភូមិផ្ទុកជ្រៃ ព្រៃព្រាល និងត្រពាំងតាសោម។ នៅឆ្នាំក្រោយមក ទៀត សេន ត្រូវបានចាត់តាំងឱ្យឡើងភ្នាក់ បន្ថែម ពីលើការងារភ្ជួររស់។ សេន បានប្រាប់ថា គាត់អាច លួចលាក់ធ្វើទឹកភ្លោតជូរ ហូបម្តងម្កាលដែរ ដោយមិន ឱ្យកម្មាភិបាលមូលដ្ឋានដឹងឡើយ។ សេន បានរំលឹក ទៀតថា អ្នកឡើងភ្នាក់នៅក្នុងក្រុមជាមួយគាត់ម្នាក់

ត្រូវកម្មាភិបាលមូលដ្ឋានចាប់ខ្លួនយកទៅបាត់ពីភូមិ ដោយសារតែខកខានផ្តល់ទឹកភ្លៀងជូនដល់គាត់ បានធ្វើឱ្យទៅកម្មាភិបាលនោះ ហូបដូចសត្វមួយដង។ ចំណែកសៅ ចេន ជាអ្នកឡើងភ្នំក្នុងភូមិក៏ទៀតនៅ ក្នុងក្រុមជាមួយសេនដែរ ត្រូវបានចោទប្រកាន់ថាបាន ក្បត់នឹងអង្គការ ដោយសារតែសៅ ចេន បានលួច លាក់ធ្វើទឹកភ្លៀងជូនទុកហូបម្នាក់ឯង។ ក្នុងពេល បំពេញការងារជាអ្នកឡើងភ្នំសេនធ្លាប់បានដឹងថា ខ្មែរក្រហមបញ្ជូនមនុស្សប្រហែល១០០នាក់យកទៅ សម្លាប់ចោលនៅទីតាំងសម្លាប់មនុស្សមួយកន្លែង ស្ថិតនៅក្នុងព្រៃទួលក្រួស នៃភូមិត្រពាំងតាសោម។

ក្រោយថ្ងៃទី៧ ខែមករា ឆ្នាំ១៩៧៩ សេនបាន រត់ភៀសខ្លួនចេញពីស្រុកកំណើត ឆ្ពោះទៅកាន់ភាគ ខាងលិចប្រទេស ដោយឆ្លងកាត់តាមភ្នំព្រះ ស្រុកជុំ គិរី ខេត្តកំពត និងកាត់តាមមន្ទីរ២០៤ដែលជាមន្ទីរ ឃុំយ៉ាងហោររបស់លន់ នល់ ត្រង់ត្រង់ដោយ សែម គាំង។ សែម គាំង បានស្លាប់ដោយសារពុល នំបញ្ចុកក្នុងរយៈពេលក្រោយមកទៀត។ កន្លះ

ខែក្រោយមក សេនបានទៅដល់ខេត្តពោធិ៍សាត់ ជា កន្លែងដែលគាត់បានរស់នៅអស់រយៈពេលជិតកន្លះ ឆ្នាំមុននឹងសម្រេចចិត្តវិលត្រឡប់មកកាន់ស្រុកកំណើត វិញនៅក្នុងរដូវវស្សាឆ្នាំ១៩៧៩។ មកដល់ស្រុក កំណើត សេន និងប្រពន្ធបានប្រកបរបរធ្វើស្រែ និង ឡើងភ្នំតាម បច្ចុប្បន្នសេនបានឈប់ប្រកបមុខរបរ ឡើងភ្នំតាមទៀតហើយ។ គាត់ និងប្រពន្ធ រស់នៅ តាមរបៀបកសិករដែលធ្វើស្រែ ដាំដំណាំ និងដាំ ដើមឈើ ហូបផ្លែបន្តិចបន្តួចនៅជុំវិញផ្ទះរបស់គាត់។

អស់រយៈពេល៤៥ឆ្នាំ បន្ទាប់ពីរបបខ្មែរក្រហម ដួលរលំ សេន មិនដែលនឹកនាដល់ជីវិតរបស់គាត់ ក្នុងពេលអតីតកាលឡើយ។ ជារៀងរាល់ថ្ងៃសីល សេន និងប្រពន្ធតែងតែនាំគ្នាទៅកាន់វត្តអារាមដែល ស្ថិតនៅក្បែរភូមិថ្កាវរបស់គាត់ ដើម្បីយកចម្ការនំទៅ ប្រគេនព្រះសង្ឃ និងប្រណិប័តន៍ប្រពៃណី សាសនា និងទំនៀមទម្លាប់។

ព្រំសេន ផ្តល់បទសម្ភាសន៍ទាក់ទងនឹងរឿងរ៉ាវក្នុងរបបខ្មែរក្រហម ដល់លោក ផេង ពង្សរាសី នាយកមជ្ឈមណ្ឌលឯកសារ ខេត្តតាកែវ។ (បណ្ណសារមជ្ឈមណ្ឌលឯកសារកម្ពុជា)

ស្ទុះ សាទៈ ៖ យល់សង្ឃឹកនៅតែខ្លាច ឈប់ខ្មែរក្រហម

មិន សាណាស់

«នៅពេលខ្ញុំយល់សង្ឃឹកឃើញហេតុការណ៍រស់នៅក្នុងរបបខ្មែរក្រហម ធ្វើឱ្យខ្ញុំយំ ភ័យខ្លាច ចំពោះការស្រែកសម្តែង ការបង្ខំឱ្យធ្វើការពីសំណាក់កងឈ្នួល និងកម្មាភិបាលខ្មែរក្រហម ដោយគ្មានពេលឈប់សម្រាក និងការបង្ខំឱ្យហូបសាច់ជ្រូក។ រឿងរ៉ាវដែលបានកើតឡើងក្នុងរបបខ្មែរក្រហមនៅតែដក់ជាប់ក្នុងអារម្មណ៍របស់ខ្ញុំ ទោះបីបានកន្លងដុតទៅជាច្រើនឆ្នាំហើយក៏ដោយ។ ខ្ញុំនៅតែចង់ចាំរឿងរ៉ាវដែលបានកើតឡើងចំពោះក្រុមគ្រួសាររបស់ខ្ញុំជាពិសេសពេលខ្មែរក្រហមជម្លៀសគ្រួសារខ្ញុំចេញពីភូមិកំណើតឱ្យទៅរស់នៅតំបន់ផ្សេងៗ ការបែកបាក់សមាជិកក្រុមគ្រួសារ ហើយចុងក្រោយការស្លាប់ម្តាយរបស់ខ្ញុំ»។ ពាក្យទាំងនេះគឺជាការលើកឡើងរបស់ ស្ទុះ សាទៈ។

ស្ទុះ សាទៈ អង្គុយនៅផ្ទះរបស់គាត់ ស្ថិតក្នុងភូមិទី៥ ឃុំស្វាយឃ្លាំង ស្រុកក្រូចឆ្មារ ខេត្តត្បូងឃ្មុំ។ សាទៈ បានផ្តល់បទសម្ភាសន៍អំពីរឿងរ៉ាវឆ្លងកាត់របបខ្មែរក្រហមដល់អ្នកស្ម័គ្រចិត្តកម្ពុជាប្រចាំខេត្តត្បូងឃ្មុំ។ (បណ្ណសារមជ្ឈមណ្ឌលឯកសារកម្ពុជា)

ស្ទុះ សាទៈ អាយុ៦៤ឆ្នាំ (ក្នុងឆ្នាំ២០២១) សព្វថ្ងៃរស់នៅភូមិទី៥ ឃុំស្វាយឃ្លាំង ស្រុកក្រូចឆ្មារ ខេត្តត្បូងឃ្មុំ។ សាទៈ គឺជាអ្នករស់រានមានជីវិតពីរបបខ្មែរក្រហម។ សាទៈ ត្រូវកងទ័ពខ្មែរក្រហមបង្ខំឱ្យចាកចេញពីផ្ទះសម្បែងជាមួយការស្រែកសម្តែងខ្លាំងៗ និងតំរាមបាញ់សម្លាប់ បន្ទាប់ពីមានព្រឹត្តិការណ៍ជនជាតិចាមងើបឡើងបះបោរប្រឆាំងនឹងការគ្រប់គ្រងដឹកនាំរបស់ខ្មែរក្រហម នៅក្នុងឃុំស្វាយឃ្លាំង។ ក្រុមគ្រួសាររបស់ សាទៈ ត្រូវបានខ្មែរក្រហមជម្លៀសឱ្យទៅស្នាក់នៅមន្ទីរស្រុកក្រូចឆ្មាររយៈពេលមួយខែក្នុងគោលបំណងសាកសួរចម្លើយដើម្បីស្វែងរកមេបះបោរប្រឆាំងជាមួយកងទ័ពបដិវត្តន៍។ ស្ថិតនៅក្នុងក្រុមអ្នកទោសបះបោរ សាទៈ និងម្តាយ មិនបានទទួលរបបអាហារ ហូបគ្រប់គ្រាន់ឡើយ។ បន្ទាប់ពីរយៈ

ពេលមួយខែក្រោយមក ខ្មែរក្រហមចាប់ផ្តើមប្រមូលសមាជិកក្រុមគ្រួសាររបស់ សាទៈ រួចហើយជម្លៀសចេញទាំងយប់ឱ្យទៅរស់នៅភូមិជំនីក (ស្រុកក្រូចឆ្មារ) ដោយធ្វើដំណើរតាមទូកចែវដែលខ្មែរក្រហមរៀបចំទុកជាស្រេច។ សាទៈ រស់នៅក្នុងភូមិជំនីករយៈពេល៤ខែ ទើបប្រធានកងចាត់តាំងគាត់ឱ្យធ្វើស្រែដូចប្រជាជនទូទៅ។

មួយរយៈក្រោយមក ខ្មែរក្រហមបានជម្លៀសសាទះ ឱ្យទៅរស់នៅស្រុកស្ទឹងត្រែង រួចបន្តដំណើរទៅស្ទឹងតាំងក្រសាំង ស្រុកសន្តិក ខេត្តកំពង់ធំ។ នៅទីនោះ សាទះ ត្រូវបានអង្គការចាត់តាំងឱ្យចូលធ្វើការងារក្នុងកងចល័តស្រួច។ ចាប់តាំងពីពេលនោះមក សាទះ ត្រូវបែកចេញពីក្រុមគ្រួសារ និងត្រូវទៅស្នាក់នៅតាមការដ្ឋាននានា។ ប៉ុន្តែក្នុងអំឡុងពេល៣ខែម្តង អង្គការអន្តរាគមន៍ សាទះ មកលេងម្តាយនៅភូមិត្រពាំងឈូកម្តង។ ការងាររបស់សាទះនៅការដ្ឋានមានដូចជា ដកសំណប់ និងស្ទង់ អង្គការឱ្យសាទះ សម្រុកធ្វើស្រែឱ្យកាន់តែខ្លាំង ឆ្នើងៗ រីឯរបបអាហារទទួលបានតែបបរមរវាប៉ុណ្ណោះ។ សាទះនៅចាំបានថា ក្នុងរដូវប្រតិកាត់នៅតាមវាលស្រែដីធំល្វើងលើយ គឺប្រធានកងបានបោះទង់ជាតិបដិវត្តន៍នៅខាងមុខកងប្រតិ ដើម្បីជាសញ្ញាឱ្យសមាជិកប្រតិឱ្យដល់ដងទង់ជាតិ ទើបអាចឈប់សម្រាកបាន។ ចំពោះសមាជិកកងចល័តណាដែលធ្វើមិនហើយរួចរាល់តាមដែនការកំណត់ គឺប្រធានកងយកទៅធ្វើការអប់រំ និងបាត់ខ្លួនជាដើម។ ក្នុងរបបខ្មែរក្រហម រដូវប្រតិកាត់ក៏ជាពេលវេលាដ៏លំបាកបំផុសសម្រាប់ សាទះ ព្រោះពេលថ្ងៃត្រូវប្រតិស្រូវនិងពេលយប់ត្រូវប្រាកប្រែស្រូវរហូតដល់ម៉ោង១១។ នៅវេលាម៉ោង៣ទៀបភ្លឺ សាទះ ត្រូវងើបទៅតម្រង់ជួរតាមការកោះហៅរបស់ប្រធានកងមុននឹងចេញទៅធ្វើការតាមការដ្ឋាន។

នៅពេលចប់រដូវកាលប្រតិកាត់ ប្រធានកងបានចាត់តាំង សាទះ ឱ្យទៅស្វែងរកដុំថ្មដឹកប្រឡាយ លើកទំនប់ រែកដី (លាមកមនុស្ស) យកទៅដាក់ស្រែ និងចម្ការ។ ទោះបីជាឈឺក៏ សាទះ មិនហ៊ានឈប់សម្រាកដែរព្រោះខ្លាចប្រធានកងចោទប្រកាន់ ព្រោះប្រធានកងធ្លាប់ចោទសមាជិកកងថា ឈឺពុករលួយហៅទៅប្រជុំ និងបាត់ខ្លួននៅថ្ងៃបន្ទាប់។ ការបាត់សមាជិកក្នុងក្រុមដោយសារកំហុសបន្តិចបន្តួចជារឿងរាល់យប់បានធ្វើឱ្យ សាទះ មានការភ័យខ្លាចយ៉ាងខ្លាំង។ នៅពេលយប់ ឈ្មួញតែងតែមកលួចស្លាប់ប្រជាជនដៃកក្តានៅតាមផ្ទះ។ ឈ្មួញធ្លាប់ព្រមាន សាទះ

កុំឱ្យនិយាយភាសាចាមជាមួយសមាជិកក្នុងក្រុម ឬក្រុមគ្រួសារ បើមិនស្លាប់ទេគឺត្រូវយកទៅកសាងជាមិនខាន។ នៅពេលយប់ក៏ជាពេលដែលប្រជាជននៅក្នុងភូមិភ័យខ្លាចបំផុតពីការតាមដានរបស់កងឈ្មួញ។ ក្រៅពីហាមប្រាមមិនឱ្យនិយាយភាសាចាមនៅរៀងរាល់ថ្ងៃទី៣០ ឈ្មួញខ្មែរក្រហមបានកាប់ជ្រូកធ្វើម្ហូបសម្រាប់ជនជាតិចាម ដែលជាការប្រព្រឹត្តិខុសទៅនឹងវិន័យសាសនាអ៊ុស្តាម។ ជនជាតិចាមណាដែលបដិសេធមិនព្រមហូបសាច់ជ្រូក គឺត្រូវឈ្មួញចាប់យកទៅសម្លាប់។ ដូច្នេះ សាទះ ត្រូវបន្តិចិត្តហូបសាច់ជ្រូក។

នៅក្នុងឆ្នាំ១៩៧៧ សាទះ បានទទួលដំណឹងថាម្តាយកំពុងឈឺធ្ងន់ប៉ុន្តែដោយសារការបាក់ស្បែកនិងកាតក័យខ្លាចធ្វើឱ្យកាត់មិនហ៊ានសុំច្បាប់ពីប្រធានកងទៅមើលថែម្តាយឡើយ។ សំណាងល្អប្រធានឃុំត្រពាំងឈូកបានជឿដំណឹង និងស្នើសុំប្រធានកងឱ្យ សាទះ ទៅមើលម្តាយឈឺរយៈពេល២ថ្ងៃ។ ម្តាយរបស់ សាទះ ធ្លាក់ខ្លួនឈឺដោយសារការអត់អាហារបរិភោគ។ រយៈពេលកន្លះខែក្រោយមកម្តាយរបស់ សាទះ បានស្លាប់ដោយគ្មានកូនចៅសាច់ញាតិនៅក្បែរ។

ផ្ទះរបស់ ស្មោះ សាទះ នៅភូមិទី៥ ឃុំស្វាយឃ្លាំង ស្រុកក្រូចឆ្មារ ខេត្តក្បុងឃ្មុំ (បណ្តាសារមជ្ឈមណ្ឌលឯកសារកម្ពុជា)

រឿងនង្គ័យសំណួរដើម្បីរស់

ស្រេច លីដា

រឿងរ៉ាវជីវិតរបស់ ឆន ចយ គឺជាកញ្ចក់ឆ្លុះបញ្ចាំងពីជីវិតរបស់ប្រជាជនកម្ពុជារាប់លាននាក់ ដែលបានឆ្លងកាត់នូវរបបប្រល័យពូជសាសន៍ដ៏ខ្មោចនឹក និងបានបន្តរស់នៅដោយស្មារតីរឹងមាំ និងពោរពេញដោយក្តីស្នេហាជាតិ។ កាលពីកុមារភាពស្ថិតក្នុងរបបខ្មែរក្រហម ចយ ត្រូវអង្គការ បំបែកចេញពីគ្រួសារ រហូតដល់ក្លាយជា ទាហានការពារជាតិ និងលះបង់គ្រប់បែបយ៉ាងដើម្បីជាតិមាតុភូមិ។

ឆន ចយ កើតនៅឆ្នាំ១៩៦៨ ក្នុងភូមិកោះព្រៅ ឃុំអូរស្វាយ ស្រុកបុរីអូរស្វាយសែនជ័យ ខេត្តស្ទឹងត្រែង និងសព្វថ្ងៃរស់នៅក្នុងភូមិឃុំដដែល។ ចយ មានឪពុកឈ្មោះ ខៀវ ឆន ចំណែកម្តាយគឺមិនបានចាំឈ្មោះឡើយ។ ចយ គឺជាកូនទី២ក្នុងចំណោមបងប្អូន ៥ នាក់ (ស្រី៣នាក់ និងប្រុស២នាក់)។ ចយ មានប្រពន្ធឈ្មោះ សារី ធីហើយក្រោយរៀបការ ចយ មានកូនចំនួន៨ នាក់ (ស្រី៥ នាក់ និងប្រុស៣នាក់)។

ក្នុងវ័យជាកុមារ ចយ ត្រូវបានអង្គការចាត់តាំងឱ្យធ្វើការងារយ៉ាងធ្ងន់ធ្ងរ។ ពេលថ្ងៃ ចយ ត្រូវអង្គការបញ្ជាឱ្យទៅយូរលក្របី និងរែកដី។ ក្រោយពីបរិភោគអាហារពេលល្ងាចរួច ចយត្រូវបន្តទៅរែកដីលើកទំនប់រហូតដល់យប់ទើបអាចសម្រាកបាន។ នៅម៉ោង៣ដិតភ្លឺ ចយ ត្រូវក្រោកគោរពទង់ជាតិរួចបន្តទៅធ្វើការរៀងៗខ្លួន។ គ្រួសារត្រូវបានបំបែកបំបាក់ ឪពុកម្តាយបងប្អូនគ្នា នឱកាសបានជួបជុំគ្នាឡើយ ម្នាក់ៗធ្វើការតាមកងផ្សេងៗគ្នា។

ការរស់នៅពោរពេញដោយការលំបាក។ ការហូបចុកគឺមានរបបកំណត់យ៉ាងតឹងរ៉ឹងបំផុត។ នៅវ័យជាកុមារ ចយ ត្រូវបានហូបរបប «៤៥» ខណៈ

ឆន ចយ សព្វថ្ងៃរស់នៅភូមិកោះព្រៅ ឃុំអូរស្វាយ ស្រុកបុរីអូរស្វាយសែនជ័យ ខេត្តស្ទឹងត្រែង។
(បណ្ណសារមជ្ឈមណ្ឌលឯកសារកម្ពុជា)

ដែលពលកម្មពេញកម្លាំង ទទួលបានរបប «៦០»។ ការហូបចុកត្រូវតែគោរពពេលវេលា បើទៅមិនទាន់គេទេ អង្គការនឹងកាត់របបរហូតដល់ត្រឹម «២៥» ជាការដាក់ពិន័យ។ សូម្បីតែដី ឡូងដែលដាំដោយខ្លួនឯង ក៏ត្រូវសុំការអនុញ្ញាតពីអង្គការជាមុនសិនដែរ បើមិនដូច្នោះទេ នឹងត្រូវចោទប្រកាន់ថា «ក្បត់អង្គការ» និងត្រូវកេយកទៅ «រៀនសូត្រ» ដែលមានន័យថាយកទៅសម្លាប់។ ក្នុងពេលសម្រាកដ៏ខ្លី គ្មាននរណាម្នាក់ហ៊ាននិយាយស្តីថា «ហត់» ឡើយ មានតែពាក្យសរសើរអង្គការ និងប្តេជ្ញាថា «ត្រូវទិតខំធ្វើការឱ្យអង្គការធ្វើយ៉ាងណាឱ្យបានក្នុងមួយ ហិកតា

៣គោន»។ ចយ បានឃើញផ្ទាល់ភ្នែកនូវការចាប់ខ្លួនប្រជាជន តែក្រោយមកមិនដែលឃើញគ្រឡប់មកវិញឡើយ។ មិនយូរប៉ុន្មាន ឪពុករបស់ ចយ ក៏ត្រូវបានខ្មែរក្រហមចាប់ខ្លួនយកទៅសម្លាប់ ដែលចយ បានត្រឹមតែនឹកក្នុងចិត្តតែម្នាក់ឯង។ ដើម្បីរស់ ចយ ត្រូវរៀនឆ្លើយសំណួរដ៏គ្រោះថ្នាក់ពីសំណាក់កម្មាភិបាលខ្មែរក្រហម។ ពេលមួយ ចយ ត្រូវបានសួរដេញដោលអំពីឪពុកដែលបាត់ខ្លួន។ ចយ បានឆ្លើយថា៖ «ខ្ញុំមិនមានពេលនឹកនោះទេ មានតែពេលបម្រើអង្គការឱ្យរីកចម្រើន...បើសិនជាគាត់ក្បត់អង្គការនេះជារឿយៗរបស់គាត់ទេ ទុកក៏មិនចំណេញដកចេញក៏មិនខាតដែរ»។ ចម្លើយនេះបានធ្វើឱ្យ ចយ គេចផុតពីគ្រោះថ្នាក់។

ក្រោយថ្ងៃរំដោះថ្ងៃទី៧ ខែមករា ឆ្នាំ១៩៧៩ ចយ បានរំលងគ្រឡប់មកកាន់ភូមិកំណើតវិញ និងមានឱកាសបានចូលរៀនសូត្រឡើងវិញរហូតដល់ថ្នាក់ទី៣ ដែលធ្វើឱ្យ ចយ អាចអាន និងសរសេរបានខ្លះៗ។ នៅឆ្នាំ១៩៨៧ ចយ បានស្ម័គ្រចិត្តចូល

បម្រើក្នុងជួរកងទ័ព ដើម្បីការពារមាតុភូមិក្នុងសម័យសង្គ្រាមរវាងខ្មែរនិងខ្មែរ។ ចយ បានបម្រើជាតិរហូតដល់ឆ្នាំ១៩៩៣ ទើបបានលាល័យ។

បច្ចុប្បន្នទោះបីជាមានអាយុច្រើន និងបញ្ហាសុខភាព (ជំងឺគ្រុនឈាម) ក៏ដោយ ក៏ស្មារតីស្នេហាជាតិរបស់ ចយ នៅតែឆេះសន្តោសន្តោ។ នៅពេលដែល ចយ ទទួលបានដំណឹងអំពីការឈ្លានពានទឹកដីពីសំណាក់ប្រទេសថៃ ចយ មានចិត្តអង់អាចជាខ្លាំង។ ចយ ដេកមិនលក់ នៅពេលនឹកឃើញដល់អតីតកាលជាទាហាន។ ចយ បានបញ្ជាក់យ៉ាងច្បាស់ថា៖ «ទោះបីជាខ្ញុំមានអាយុរៀងចាស់ប៉ុណ្ណាក៏ដោយ បើសិនជាជាតិត្រូវការ ខ្ញុំនឹងទៅព្រោះខ្ញុំធ្លាប់ឆ្លងកាត់សង្គ្រាមរួចហើយ ខ្ញុំមិនខ្លាចទេ ខ្ញុំសុខចិត្តស្លាប់ដើម្បីជាតិ»។ បច្ចុប្បន្នអ្វីដែល ចយ អាចធ្វើបានគឺការប្តូរស្ទឹងឱ្យកងទ័ពទាំងជួរមុខ និងជួរក្រោយ មានសុវត្ថិភាព ព្រមទាំងតាមដានពីតំបន់ព័សភាពការណ៍នៅតាមព្រំដែន។

ស្ថូបអនុស្សាវរីយ៍ព្រះបរមរតនកោដ្ឋសម្តេចព្រះ នរោត្តម សីហនុ នៅបុរីអូរស្វាយ
(បណ្ណសារមជ្ឈមណ្ឌលឯកសារកម្ពុជា)

វាលស្រែនៅភូមិកោះញៅ ឃុំអូរស្វាយ ស្រុកបុរីអូរស្វាយសែនជ័យ ខេត្តស្ទឹងត្រែង។
(បណ្ណសារមជ្ឈមណ្ឌលឯកសារកម្ពុជា)

សន លាង ៖ ខ្ញុំនៅមានជីវិត ដោយសារមិន រត់ទៅតាមខ្មែរក្រហម

ថុន ស្រីពេជ្រ

ខ្ញុំឈ្មោះ សន លាង ភេទស្រី អាយុ៦១ឆ្នាំ រស់នៅភូមិត្រែកំពែង ឃុំត្រែកណ្តៀង ស្រុកពាមរក់ ខេត្តព្រៃវែង។ កាលនៅពីក្មេង ខ្ញុំមិនបានចូលរៀនសូត្រ ទេ។ នៅឆ្នាំ១៩៧២ ខ្ញុំនិង គ្រួសារបានរត់ទៅភូមិត្រាក ឃុំទឹកថ្លា ដើម្បីគេចពីការទម្លាក់គ្រាប់បែក របស់ លន់ នល់។ ពេលមករស់នៅភូមិទឹកថ្លា ខ្ញុំបាន ចូលធ្វើការងារដូចជា ដឹកអាង រែកដី ឃ្វាលកោ ក្របី និងបញ្ជូនស្រូវ។

នៅឆ្នាំ១៩៧៥ ក្រោយខ្មែរក្រហម ទទួលបាន ជ័យជម្នះលើ ទីក្រុងភ្នំពេញ ខ្ញុំមិនបានវិលមករស់នៅ ភូមិកំណើតវិញទេ។ ខ្ញុំធ្វើការនៅភូមិត្រាក រហូតដល់ ខែធ្នូ ឆ្នាំ១៩៧៨ គ្រួសារខ្ញុំត្រូវបានអង្គការជម្លៀស ទៅខេត្តពោធិ៍សាត់ ដោយធ្វើដំណើរតាមកាណូតពី អ្នកលៀងទៅកាន់ក្រុងភ្នំពេញរួចបន្តឡើងដំរើរភ្នំពេញ នៅពេលយប់ៗ នៅវេលាម៉ោង៥ព្រឹក រថភ្លើងបាន ទៅដល់ស្រុកបាកាន ខេត្តពោធិ៍សាត់។ កងទ័ពខ្មែរ ក្រហមបានឱ្យគ្រួសារខ្ញុំចុះពីលើរថភ្លើង និងត្រូវធ្វើ ដំណើរបន្តដោយប្រើរថភ្លើងរហូតទៅដល់ភូមិរកា។ អង្គការបានបញ្ជូនឱ្យគ្រួសារខ្ញុំសង់ខូមសម្រាប់រស់ នៅ។ ខ្ញុំចាំបានថា គ្រួសារខ្ញុំជម្លៀសមកដល់ភូមិរកា គឺស្ថិតក្នុងរដូវរងា ហេតុនេះដល់វិបាកដំបូងរបស់ខ្ញុំ គឺគ្មានភ្លើងដល់បំពង់ និងគ្មានកន្ទេលក្រាល គឺមានត្រឹម តែធាងដូងប៉ុណ្ណោះយកមកក្រាលសម្រាប់ទប់អាកាស ធាតុរងា។ ដល់វិបាកចំពោះខ្ញុំមួយទៀត គឺការហូប ចុកពុំបានគ្រប់គ្រាន់ ហើយអង្គការប្រើឱ្យខ្ញុំធ្វើការងារ ឥតឈប់ឈរ។

សន លាង អាយុ៦១ឆ្នាំ សព្វថ្ងៃរស់នៅភូមិត្រែកំពែង ឃុំត្រែកណ្តៀង ស្រុកពាមរក់ ខេត្តព្រៃវែង។
(បណ្ណសារមជ្ឈមណ្ឌលឯកសារកម្ពុជា)

ការមកដល់ខេត្តពោធិ៍សាត់ ខ្ញុំបានជួបរឿង ជាច្រើនហើយឃើញជាក់ស្តែងផ្ទាល់នឹងភ្នែកតែម្តង។ មានពេលមួយ ខ្ញុំកំពុងបញ្ជូនស្រូវ មានពូម្នាក់មាន រឺយប្រហែលជា៣០ឆ្នាំជាង មានរូបកាយស្អាត ស្កាំង ទំនងមិនមានអ្វីហូបចុកគ្រប់គ្រាន់ និងធ្លាប់ធ្វើការ ហួសកម្លាំង។ គាត់បោកស្រូវសុខ១ ស្រាប់តែទទួល ដួលព្រិបទៅ នឹងដី ប៉ុន្តែគាត់មិនទាន់ស្លាប់ទេ គាត់ នៅមានដង្ហើមតិចៗ។ ឈ្មួញមកដល់ភ្លាម បានអូស គាត់យកទៅចោលនៅក្នុងព្រៃបាត់។ គ្មាននរណាម្នាក់

ហ៊ាននៅ ឈរមើលគាត់ទេ។ ម្នាក់ៗត្រូវធ្វើការងារ រៀងខ្លួន។ ក្រោយមកក៏មានអ្នកទទួលបានស្លាប់ នៅកន្លែងធ្វើការបន្តទៀត ហើយឈប់នៅតែបន្តអ្នក អ្នកទាំងនោះចេញទៅកប់នៅក្នុងព្រៃដូចអ្នកមុន។ មនុស្សចំនួន៣នាក់ហើយ ដែលបានស្លាប់ ខណៈពេល ដែលគាត់កំពុងតែធ្វើការឱ្យអង្គការ។

លើសពីនេះទៅទៀត ខ្ញុំបានឃើញផ្ទាល់ភ្នែក និង ជាក់ស្តែងចំពោះ ការសម្លាប់មនុស្សដោយអារកនឹង ធាតុគ្រាប់ ពូម្នាក់ម្នាក់នូវរាងស្អាតបាត ហើយខ្ពស់។ គាត់ទំនងជាអ្នកធ្វើការងារធំនៅ ទីក្រុងភ្នំពេញ ព្រោះគាត់ស្លៀកពាក់ស្អាតបាត មានទីនុយអាវខ្មៅ ពាក់មួក ស្បែកជើង និងមានក្រមាពណ៌ក្រហម។ ក្រោយបែកទីក្រុងភ្នំពេញ គាត់បានមកតាមរកប្រពន្ធ របស់គាត់ ដែលត្រូវបានអង្គការជម្លៀសមកខេត្ត ពោធិ៍សាត់។ គាត់បានមកស្វែងរកប្រពន្ធនៅក្នុងភូមិ រក ក៏ត្រូវឈប់ចាប់ខ្លួនបាន ហើយចង់ស្លាប់សេក បណ្តើរទៅស្រះ ទឹក ខាងក្រោយផ្ទះរបស់ខ្ញុំរួចអារក គាត់ទៅនឹងធាតុគ្រាប់ ទម្លាក់ចូលក្នុងស្រះ។ ឪពុក ម្តាយ និងបងប្អូនរបស់ខ្ញុំមិនហ៊ានមើលនោះទេ ព្រោះ ខ្លាចគេយកទៅសម្លាប់ចោលដែរ។ មុនពេលស្លាប់ ពូ ម្នាក់នោះ ត្រូវបានឈប់ចាប់សម្រាត ខោអាវ មួក ស្បែកជើង ក្រមាអស់រលីងនៅសល់តែខោខ្លីជាប់នឹង ខ្លួន។ ឈប់បាននិយាយថា «មានតែហែននេះហើយ ដែលជាអ្នកបំផុសបំផុលថាឈ្នួលមកដល់ទីនេះ ធ្វើឱ្យប្រជាជនបែកអារម្មណ៍ក្នុងពេលធ្វើការ»។ គាត់បានស្រែកប្រាប់ឱ្យអ្នកភូមិជួយគាត់ផង ប៉ុន្តែមិន មាននរណា ហ៊ានជួយគាត់ទេ។ ជាចុងក្រោយឈប់ បានប្រកាសទៀតថា «សូមបងប្អូនកុំយកគម្រាប់តាម វា ព្រោះពួកវាជាខ្មាំង សូមបងប្អូនទៅធ្វើការរៀង ខ្លួនចុះ»។ ឈប់មានរាងកាយក្អួចពិតមែន មិនធំទេ ស្តាយកាំភ្លើងអូសដីប៉ុន្តែជិះសេះជាយានជំនិះ។ រាល់ យប់ឈប់ជិះសេះ មកស្តាប់នៅតាមផ្ទះប្រជាជន ថាមាននិយាយអ្វីឬអត់។ អ្នកខ្លះគ្រាន់តែឃើញឈប់ ភ្លាម ភ័យ ឆ្អឹងរាតត្បាតដាក់ខោក៏មាន។

ប្រហែលជាពាក់កណ្តាលខែមករា ឆ្នាំ១៩៧៩ កងទ័ពវៀតណាម បានចូលមកដល់ភូមិដែលខ្ញុំរស់ នៅ។ គ្រាន់តែព្រឹក ឡើងគ្រាប់ផ្លាស់ភ្លាម ម្នាក់ៗយំ ទ្រហឹងដូចជាបច្ចុប្បន្នសម័យ។ ខណៈពេលនោះ ប្រធាន កងបានកៀរប្រជាជនទាំងអស់ ឡើងទៅលើភ្នំភ្លែត ហើយបានប្រាប់ថាមានទទួលនំបញ្ចុក សម្លកាវីសាច់ គោ និងសាច់ក្របី។ ប្រជាជនជាច្រើនត្រូវបានខ្មែរ ក្រហមកៀរយកទៅ។ ប្រជាជនដែលបានតំទៅតាម ឈប់ទាំងនោះ ក៏ត្រូវវាយទម្លាក់ក្នុងរណ្តៅតែម្តង ក្នុង នោះក៏មានមិត្តភក្តិរបស់ខ្ញុំម្នាក់ឈ្មោះ ស្រី។ មិត្តខ្ញុំ បាននិយាយថា «ឈប់បានចាក់ខ្ញុំត្រង់ក ដោយចំពុះ ទុកកាំភ្លើង និងមានស្នាមរហូតមកដល់បច្ចុប្បន្ន។ មិន តែប៉ុណ្ណោះ អង្គការបានកប់ខ្ញុំជាមួយខ្មោចជាច្រើន ទៀត ខណៈខ្ញុំនៅមិនទាន់ស្លាប់។ បន្ទាប់ពីខ្ញុំដឹងខ្លួន ខ្ញុំខំរើចព្យាបាលរណ្តៅ»។ ចំណែកឯខ្ញុំវិញ ខ្ញុំពិតជាមាន សំណាង ដែលមិនព្រមទៅតាមការកៀររបស់ខ្មែរ ក្រហម ឡើងទៅលើភ្នំភ្លែត។ ខ្ញុំបានមករកឪពុកម្តាយ ខ្ញុំឃើញវិញ។ មិនរបស់មិត្តភក្តិខ្ញុំ គាត់ចេះនិយាយ ភាសាវៀតណាម គាត់ក៏បានសុំទាហានវៀតណាម ជិះឡានមកជាមួយ ហើយគ្រួសារខ្ញុំក៏បានជិះឡាន ជាមួយវៀតណាម រហូតបានមកដល់ស្រុកកំណើត។

សន លាជ និងថៅវរស់នៅភូមិត្រពាំង ឃុំព្រែកព្នៅ ឃុំព្រែកព្នៅ ស្រុកពាមរក៍ ខេត្តព្រៃវែង។
(បណ្តាសារមជ្ឈមណ្ឌលឯកសារកម្ពុជា)

សាមគ្គីភាពក្នុងពេលសង្គ្រាម គឺជាកម្លាំង ខ្លាំងក្លាដើម្បីរក្សាកម្លាំងស្នូលនិងស្មារតីរបស់ យើងឱ្យនៅសរសើរ

សូ ហារីណា

អ្នកស្ម័គ្រចិត្តរបស់មជ្ឈមណ្ឌលឯកសារកម្ពុជារៀបចំកញ្ចប់ជំនួយ ធ្វើដូនរីកន់ទឹកកម្ពុជានៅសមរភូមិមុខដែលកំពុងប្រយុទ្ធតទល់នឹងការឈ្លានពានពីទាហានថៃ។ (បណ្ណសារមជ្ឈមណ្ឌលឯកសារកម្ពុជា)

«សាមគ្គីភាពក្នុងពេលមានសង្គ្រាម គឺជាកម្លាំងដ៏ខ្លាំងក្លាដើម្បីរក្សាកម្លាំងស្នូល និងស្មារតីរបស់យើងឱ្យនៅសរសើរ។ វាជាចំណុចដែលសាមគ្គីភាពនេះត្រូវតែរក្សា និងធ្វើឱ្យល្អឥតខ្ចោះ ខណៈដែលបទឈប់បាញ់មិនទាន់មាននៅឡើយ។ កម្លាំងសាមគ្គីភាពនេះក៏គួរតែត្រូវបានបញ្ចូលទៅក្នុងដំណើរការកសាងសន្តិភាព។»

ខណៈពេលដែលរីកន់ទឹកកម្ពុជានៅជួរមុខកំពុងប្រយុទ្ធយ៉ាងស្វិតស្វាញនឹងទាហានឈ្លានពាន

ថៃនៅតំបន់ដង្កោជាច្រើនទីតាំង ប្រជាជនកម្ពុជាមកពីគ្រប់មជ្ឈដ្ឋានទាំងឡាយ និងក្រៅប្រទេសកំពុងទាមទារឱ្យទាហានថៃបញ្ឈប់ការប្រយុទ្ធ និងការឈ្លានពានអធិបតេយ្យភាព និងទឹកដីកម្ពុជា តាមរយៈយុទ្ធសាស្ត្រទំនាក់ទំនង និងការដង្ហែរក្បួនសន្តិភាពព្រមទាំងការរៀបចំជំនួយសម្រាប់រីកន់ទឹក និងជនភៀសស៊ីកកម្ពុជា។ អ្វីដែលគួរឱ្យកត់សម្គាល់ក៏ការងារស្ម័គ្រចិត្តបានលេចឡើងយ៉ាងត្រដែតតាមរយៈការរៃអង្គុយសម្រាកមនុស្សធម៌ ការរៀបចំខ្ទប់អាហារ

និងការចែកចាយទៅដល់វិវកន៍ទី៣និង៨នៃកៀសសឹក។ កិច្ចខិតខំប្រឹងប្រែងនេះបង្ហាញពីសាមគ្គីភាពដ៏ស្មុគស្មាញ ដែលជាកម្លាំងដ៏មានឥទ្ធិពលប្រឆាំងនឹងការឈ្លានពានរបស់ទាហានថៃ។

មនសិការរបស់យើងជំរុញឱ្យយើងធ្វើការងារស្ម័គ្រចិត្តតាមរយៈការធ្វើសកម្មភាពជាក់ស្តែងនិងមានប្រយោជន៍។ នេះគឺជាកម្លាំងជំរុញដែលផ្តល់ចេញពីក្នុងចិត្តនេះ ដែលកើតឡើងដោយសារយើងជាមនុស្សស្មោះត្រង់ និងប្រាថ្នារស់នៅក្នុងសន្តិភាព។ ទាហានថៃបានឈ្លានពាន និងបំផ្លិចបំផ្លាញផ្ទះសម្បែងជនស៊ីវិល សាលារៀន មន្ទីរពេទ្យ ស្ពាន វត្តអារាម និងប្រាសាទបុរាណ បានបណ្តាលឱ្យមានអ្នកស្លាប់និងរបួសជាច្រើន និងបានធ្វើឱ្យជនស៊ីវិលរាប់សែននាក់នៅក្នុងខេត្តជាច្រើនបានកៀសសឹកទៅកាន់ទីកន្លែងសុវត្ថិភាព។

អ្នកស្ម័គ្រចិត្តទាំងនេះមកពីមជ្ឈដ្ឋានផ្សេងៗគ្នាបាននិងកំពុងធ្វើការដោយមិនចេះឡើយហត់ដើម្បីរក្សាកម្លាំងស្នូល និងស្មារតីរបស់វិវកន៍ទី៣កម្ពុជា និងប្រទេសជាតិឱ្យនៅរស់រវើក ដើម្បីការពារអធិបតេយ្យភាពនិងទឹកដីកម្ពុជាពីការឈ្លានពាន និងការពារតម្លៃនិងសេចក្តីថ្លៃថ្នូររបស់យើង។

ខណៈពេលដែលការឈ្លានពានរបស់ទាហានថៃបានឈានចូលដល់ថ្ងៃទី១១ (ចាប់តាំងពីថ្ងៃទី៧ ខែធ្នូ ឆ្នាំ២០២៥) ហើយបទឈប់បាញ់នៅតែមិនទាន់មកដល់ វាចាំបាច់ណាស់ដែលសាមគ្គីភាពនេះត្រូវតែរក្សា និងធ្វើឱ្យល្អឥតខ្ចោះ។ កិច្ចខិតខំប្រឹងប្រែងនេះក៏ត្រូវតែត្រូវបានបញ្ចូលទៅក្នុងដំណើរការកសាងសន្តិភាពរបស់យើងផងដែរ។

ប្រជាជនកៀសសឹកមកពីភូមិឯកភាពឃុំថ្មដា មករស់នៅទីតាំងសុវត្ថិភាពស្ថិតនៅក្នុងភូមិប្រម៉ោយ ឃុំប្រម៉ោយ ស្រុកវាលវែង ខេត្តពោធិ៍សាត់។ (បណ្តាសារមជ្ឈមណ្ឌលឯកសារកម្ពុជា)

សិស្សវិទ្យាល័យអង្គអណ្តែត សិក្សាអំពី ប្រវត្តិសាស្ត្រកម្ពុជាប្រជាធិបតេយ្យ

ផេង ពង្សារ៉ាស៊ី

លោក ផេង ពង្សារ៉ាស៊ី នាយកកម្មវិធីសិក្សាអំពីប្រល័យពូជសាសន៍នៅកម្ពុជា ធ្វើបទបង្ហាញអំពីប្រវត្តិសាស្ត្រកម្ពុជាប្រជាធិបតេយ្យ (១៩៧៥-១៩៧៩) ដល់សិស្សចំនួន៩៦នាក់ រៀនថ្នាក់ទី១២ នៃវិទ្យាល័យអង្គអណ្តែត ស្ថិតនៅភូមិស្រកព្រែកប្បាស ខេត្តតាកែវ នៅព្រឹកថ្ងៃទី១០ ខែធ្នូ ឆ្នាំ២០២៥។ (បណ្ណសារមជ្ឈមណ្ឌលឯកសារកម្ពុជា)

នៅព្រឹកថ្ងៃទី១០ ខែធ្នូ ឆ្នាំ២០២៥ វេទិកាថ្នាក់រៀនមួយ ត្រូវបានរៀបចំឡើងក្នុងបន្ទប់ប្រជុំនៃវិទ្យាល័យអង្គអណ្តែត ស្រុកព្រែកប្បាស ខេត្តតាកែវ។ វេទិកានេះមានការចូលរួមពីសិស្សានុសិស្សរៀនថ្នាក់ទី១២ ចំនួន៩៦នាក់។ គោលបំណងនៃវេទិកាគឺផ្តោតលើការពិភាក្សាអំពីប្រវត្តិសាស្ត្រកម្ពុជាប្រជាធិបតេយ្យ (១៩៧៥-១៩៧៩) និងទីតាំងប្រល័យពូជសាសន៍ខ្មែរក្រហមនៅវត្តភ្នំចំបក ស្ថិតក្នុងឃុំតាំងយ៉ាប។ ការប្រព្រឹត្តទៅនៃវេទិកានេះ គឺស្ថិតក្រោមការសហការយ៉ាងជិតស្និទ្ធពីអង្គភាពសហភាពសហព័ន្ធយុវជនកម្ពុជា ស្រុកព្រែកប្បាស និងវិទ្យាល័យ អង្គអណ្តែត។

មជ្ឈមណ្ឌលឯកសារកម្ពុជា បានធ្វើការរួមគ្នាដោយផ្ទាល់ជាមួយប្រធានអង្គភាពសហភាពសហព័ន្ធយុវជនកម្ពុជា (សសយក) ស្រុកព្រែកប្បាស និងនាយកវិទ្យាល័យអង្គអណ្តែត ដើម្បីបុព្វហេតុថែរក្សាសន្តិភាព និងការចងចាំជារួមអំពីប្រល័យពូជសាសន៍នៅកម្ពុជា ដែលបានកើតឡើងកាលពី៥០ឆ្នាំមុន។

វេទិកាថ្នាក់រៀនប្រវត្តិសាស្ត្រខ្មែរក្រហម បានចាប់ផ្តើមនៅលើលើកទី១ ដោយមានលោកគ្រូអៀង សុផល នាយកវិទ្យាល័យអង្គអណ្តែត ផ្តើមបើកវេទិកាដោយការថ្លែងជូនជ័យជំនាញ ការណ៍ខ្លីអំពីបច្ចុប្បន្នភាពនៃស្ថានភាពវិទ្យាល័យ ចំនួនក្របខ្សែនៃ

សិស្សចំនួន៩៦នាក់ រៀនថ្នាក់ទី១២ នៃវិទ្យាល័យអង្គអណ្តែត ស្ថិតនៅក្នុងស្រុកព្រែកប្បាស ខេត្តតាកែវ ចូលរួមវេទិកាថ្នាក់រៀន ស្តីពីប្រវត្តិសាស្ត្រកម្ពុជាប្រជាធិបតេយ្យ (១៩៧៥-១៩៧៩) នៅ ព្រឹកថ្ងៃទី១០ ខែធ្នូ ឆ្នាំ២០២៥។ (បណ្ណសារមជ្ឈមណ្ឌលឯកសារកម្ពុជា)

និងចំនួនសិស្សនៅក្នុងវិទ្យាល័យអង្គអណ្តែត។ បន្ទាប់មកលោក ហុក មួន ប្រធានសហភាពសហព័ន្ធ យុវជនកម្ពុជា ស្រុកព្រែកប្បាស ក្នុងនាមជាអ្នក គ្រប់គ្រងយុវជនស្រុក បានថ្លែងអំណរគុណចំពោះ មជ្ឈមណ្ឌលឯកសារកម្ពុជា ដែលតែងតែផ្តល់ការ អប់រំ និងផ្តល់ឱកាសដល់យុវជនស្រុកនូវកិច្ចការងារ ស្ម័គ្រចិត្តដើម្បីបម្រើដល់សហគមន៍ ជាពិសេសការ សន្ទនាអំពីប្រវត្តិសាស្ត្រខ្មែរក្រហមជាមួយអ្នករស់ រានមានជីវិតពីរបបខ្មែរក្រហម។ លោក ហុក មួន បានផ្តាំថ្លើ និងទូន្មានយុវជនជាសិស្សានុសិស្សទាំង អស់ឱ្យចេះស្រឡាញ់ប្រវត្តិសាស្ត្រនិងចូលរួមថែរក្សា សន្តិភាព និងការអភិវឌ្ឍន៍ប្រទេសជាតិ តាមរយៈការ ចៀសវាងពីការប្រើប្រាស់អំពើហិង្សា សេពគ្រឿង ញៀន លេងល្បែងដែលរដ្ឋហាមឃាត់ និងសេពគប់ ក្មេងទំនើង។ លោកក៏បានសង្កត់ធ្ងន់ពីតន្ត្រី សំខាន់ៗ មួយចំនួនដែលយុវជនទាំងអស់អាចធ្វើបាន ដើម្បី ក្លាយខ្លួនជាយុវជនគំរូសម្រាប់បងប្អូន មិត្តភក្តិ

គ្រួសារ គ្រូបង្រៀន និងសហគមន៍។ លើសពីនេះ ទៀតលោក ហុក មួនបានបន្ថែមថា នៅពេលដែល យុវជនទាំងអស់ក្លាយជាយុវជនគំរូ នោះគ្រួសារ សាលារៀន និងសហគមន៍ក៏ជាគំរូល្អដែរ ហើយ ទង្វើទាំងអស់នេះពិតជាបានចូលរួមក្នុងការថែរក្សា សន្តិភាព និងការអភិវឌ្ឍន៍ប្រទេសនាពេលអនាគត។ បន្ទាប់មក ក៏ជាការធ្វើបទបង្ហាញរបស់លោក ជេង ពង្ស័រវ៉ា ស៊ី នាយកកម្មវិធីអប់រំពីអំពើប្រល័យ ពូជសាសន៍នៅកម្ពុជា និងនាយកមជ្ឈមណ្ឌល ឯកសារខេត្តតាកែវ និងព្រៃវែង។ ដំបូងលោក ជេង ពង្ស័រវ៉ា ស៊ី បានថ្លែងអំណរគុណចំពោះការ សហការដ៏ជិតស្និទ្ធរបស់ប្រធានសហភាពសហព័ន្ធ យុវជនកម្ពុជា និងនាយកវិទ្យាល័យអង្គអណ្តែតដែល បានផ្តល់ពេលវេលាសម្រាប់ការចូលរួមធ្វើបទបង្ហាញ រួចហើយលោកក៏បានចាប់ផ្តើមធ្វើបទបង្ហាញពីប្រវត្តិ- សាស្ត្រកម្ពុជាប្រជាធិបតេយ្យ និងទីតាំងប្រល័យពូជ សាសន៍នៅក្នុងឃុំតាំងយ៉ាប ស្រុកព្រែកប្បាស។ ដើម្បី

ជាភាពងាយស្រួលលោក ផេង ពង្ស័រា ស៊ី បានលើកយកសំណួរចំនួនពីរសួរទៅកាន់សិស្សានុសិស្សគឺ៖

១) តើមានប្រជាជនកម្ពុជាប៉ុន្មានលាននាក់បានស្លាប់ក្នុងរបបខ្មែរក្រហម? និង ២) តើលោកយាយលោកគាត់បាននិយាយប្រាប់ពីរឿងរ៉ាវ និងបទពិសោធន៍របស់គាត់ក្នុងការបឋមខ្មែរក្រហមដែរឬទេ? ដ្បងក្លាស់សំណួរខាងលើ លោក ផេង ពង្ស័រា ស៊ី បានអធិប្បាយពីគោលការណ៍ដ៏ចំណុចរបស់ខ្មែរក្រហម ដែលនាំដល់ការបង្កគម្លាត ធ្វើការងារហួសកម្លាំង បែកបាក់ក្រុមគ្រួសារ ធ្វើទារុណកម្ម និងសម្លាប់ប្រជាជនស្មោះត្រង់រាប់លាននាក់។ បន្ទាប់ពីបញ្ចប់ការធ្វើបទបង្ហាញយុវជនម្នាក់បានសួរសំណួរថា «តើមូលហេតុអ្វីបានជាបឋមខ្មែរក្រហមដួលរលំ?» លោក ផេង ពង្ស័រា ស៊ី បានឆ្លើយសំណួរនេះយ៉ាងក្លែងក្លាយ និងបានលើកទឹកចិត្តឱ្យយុវជនដទៃទៀតសួរសំណួរបន្ថែម។

ចុងបញ្ចប់នៃការធ្វើបទបង្ហាញលោក ផេង ពង្ស័រា ស៊ី បានឆ្លើយនឹងសំណួរដែលសួរថា «តើមានប្រជាជនកម្ពុជាស្លាប់ប៉ុន្មានលាននាក់ក្នុងរបបខ្មែរក្រហម?» សិស្សានុសិស្សទាំងអស់បានកត់ត្រាពីចំនួនអ្នកស្លាប់ចាប់ពី១លាន៧សែននាក់ ទៅ២លាន២សែននាក់ ចូលក្នុងសៀវភៅកំណត់ហេតុរបស់ខ្លួនទាំងអស់គ្នា។

សិស្សចំនួន៩៦នាក់ រៀនថ្នាក់ទី១២ នៃវិទ្យាល័យអង្គអណ្តែត ស្ថិតនៅក្នុងស្រុកព្រៃកប្បាស ខេត្តតាកែវ ចូលរួមវេទិកាថ្នាក់រៀនស្តីពីប្រវត្តិសាស្ត្រកម្ពុជាប្រជាធិបតេយ្យ (១៩៧៥-១៩៧៩) នៅព្រឹកថ្ងៃទី១០ ខែធ្នូ ឆ្នាំ២០២៥។ (បណ្ណសារមជ្ឈមណ្ឌលឯកសារកម្ពុជា)

វេទិកានេះ បានបញ្ចប់នៅម៉ោង១១កន្លះថ្ងៃ ដដែលប្រកបដោយលទ្ធផលដ៏ផ្កា។ សិស្សានុសិស្សទាំងអស់ដែលបានចូលរួមស្តាប់ការធ្វើបទបង្ហាញបានចាក់ចេញពីបន្ទប់វេទិកាទាំងទឹកមុខញញឹមញញែម និងបង្ហាញពីការកើនឡើងនូវចំណេះដឹងអំពីប្រវត្តិសាស្ត្រខ្មែរក្រហម ព្រមទាំងចំណេះដឹងមួយចំនួនទៀតដែលផ្តល់ឱ្យដោយវាគ្មននាយក និងប្រធានសហភាពសហព័ន្ធយុវជនកម្ពុជា។ នាយកវិទ្យាល័យ និងគ្រូបង្រៀនខ្លះទៀត ដែលបានចូលរួម និងស្តាប់ការធ្វើបទបង្ហាញនៅក្នុងវេទិកាថ្នាក់រៀនបានបង្ហាញពីភាពរួសរាយរាក់ទាក់យ៉ាងកកក្តៅ និងនៅជាមួយយើងរហូតដល់ទីបញ្ចប់នៃវេទិកា។ លោក ហុក មួន មិនត្រឹមតែបានផ្តល់នូវការស្វាគមន៍យ៉ាងល្អដល់ក្រុមការងាររបស់មជ្ឈមណ្ឌលឯកសារកម្ពុជាតាំងពីដើមរហូតដល់បញ្ចប់វេទិកាប៉ុណ្ណោះទេ ប៉ុន្តែថែមទាំងបានផ្តល់នូវទំនុកចិត្តខ្ពស់ដល់យើងក្នុងការអនុវត្តសកម្មភាពអប់រំដោយរលូនរហូតលាដល់ការសម្រេចលទ្ធផលល្អប្រសើរ និងមានប្រសិទ្ធភាព។

នៅចុងបញ្ចប់ ផេង ពង្ស័រា ស៊ី បានថ្លែងអំណរគុណជាថ្មីម្តងទៀត សម្រាប់ការសហការយ៉ាងល្អប្រសើរ និងបានលើកឡើងពីក្តីសង្ឃឹមសម្រាប់ការសហការនាពេលអនាគតលើវិស័យអប់រំពីប្រវត្តិសាស្ត្រកម្ពុជាប្រជាធិបតេយ្យនៅតាមវិទ្យាល័យ និងអនុវិទ្យាល័យនានាក្នុងស្រុកព្រៃកប្បាស។

សិស្សានុសិស្សមកពីសាលាបឋមសិក្សា ប៊ុន រ៉ានី ហ៊ុន សែន កោះថ្ម ធ្វើទស្សនកិច្ចសិក្សា នៅមជ្ឈមណ្ឌលឯកសារកោះថ្ម និងទស្សនាខ្សែកាតយន្តឯកសារ «កុំស្មានបងភ្លេច»

ល្ងង់ រ៉ា

សិស្សានុសិស្សមកពីសាលាបឋមសិក្សា ប៊ុន រ៉ានី ហ៊ុន សែន កោះថ្ម មកទស្សនកិច្ចសិក្សាអំពីប្រវត្តិសាស្ត្រកម្ពុជាប្រជាធិបតេយ្យ (១៩៧៥-១៩៧៩) និងទស្សនាខ្សែកាតយន្តឯកសារ «កុំស្មានបងភ្លេច»។ (បណ្ណសារមជ្ឈមណ្ឌលឯកសារកម្ពុជា)

នៅថ្ងៃទី២៨ ខែវិច្ឆិកា ឆ្នាំ២០២៥ សិស្សានុសិស្សមកពីសាលាបឋមសិក្សា ប៊ុន រ៉ានី ហ៊ុន សែន កោះថ្ម ចំនួន១៨ នាក់ ក្នុងនោះមានស្រីចំនួន១៤ នាក់ មកទស្សនកិច្ចសិក្សាអំពីប្រវត្តិសាស្ត្រកម្ពុជាប្រជាធិបតេយ្យ (១៩៧៥-១៩៧៩) នៅមជ្ឈមណ្ឌលឯកសារកោះថ្ម ខេត្តត្បូងឃ្មុំ និងទស្សនាខ្សែកាតយន្តឯកសារ «កុំស្មានបងភ្លេច»។ គោលបំណងនៃទស្សនកិច្ចសិក្សានេះ គឺដើម្បីជំរុញ និងលើកទឹកចិត្តសិស្សានុសិស្សឱ្យលើកជាសំណួរ និងស្តាប់រឿងរ៉ាវយាយតា ព្រមទាំងឱ្យកម្លាយរបស់ខ្លួន

ដែលធ្លាប់បានឆ្លងកាត់របបខ្មែរក្រហម។ មួយវិញទៀត គឺជំរុញឱ្យសិស្សានុសិស្សចេះថែរក្សាកេរដំណែលដូនតាដែលបានបន្សល់ទុក និងជួយទប់ស្កាត់អំពើប្រល័យពូជសាសន៍កុំឱ្យកើតឡើងវិញ ហើយនាំគ្នាអភិវឌ្ឍន៍ប្រទេសជាតិឱ្យបានរុងរឿង។

ជាកិច្ចចាប់ផ្តើមបុគ្គលិកមជ្ឈមណ្ឌលឯកសារកោះថ្ម វី ស៊ីថា ដឹកនាំសិស្សានុសិស្សទស្សនាពិព័រណ៍រូបថត និងផ្ទាំងគំនូរពីទសវត្សរ៍ឆ្នាំ១៩៦០ ដល់ទសវត្សរ៍ឆ្នាំ១៩៩០ ដែលនាំដៃបង្ហាញនៅមជ្ឈមណ្ឌលឯកសារកោះថ្ម។ ស៊ីថា បង្ហាញអំពី

ប្រវត្តិសាស្ត្រកម្ពុជាប្រជាធិបតេយ្យ (១៩៧៥-១៩៧៩) ដំណើរឆ្ពោះទៅរករំលឹកប្រល័យពូជសាសន៍ខ្មែរក្រហម ថ្ងៃទី២០ ខែមិថុនា ឆ្នាំ១៩៧៧។ ស៊ីថាបានរៀបរាប់ថា កោះថ្មគឺជាទីតាំងប្រវត្តិសាស្ត្រនៃដំណើរផ្សេងគ្រោះថ្នាក់ដល់អាយុជីវិតរបស់សម្តេចតេជោ ហ៊ុនសែន។ ទីតាំងកោះថ្មឃុំទន្លេស្រុកមេមត់ខេត្តត្បូងឃ្មុំ គឺជាអតីតបញ្ជាការរដ្ឋានកងវរសេនាធិបតីបន្ទាប់ពីលោកពេលនោះសម្តេចតេជោ ហ៊ុនសែននិងកម្មាភិបាលដ៏ទុកចិត្តបួនរូប គឺ នុច ថន, ញឹក ហួន, ស៊ូ ភឹមស្រាង (ហៅ សាញ) និង វ៉ា ប្រាំអាន ចាប់ផ្តើមធ្វើដំណើររកៀសខ្លួនទៅរៀតណាមដើម្បីស្វែងរកការជួយទប់ទល់កម្លាំងក្រហមក្នុងការរំដោះប្រទេសជាតិចេញពីរបបប្រល័យពូជសាសន៍ ប៉ុល ពត។

បន្ទាប់មកលោក ឈុំ វ៉ា លើកឡើងពីការដោះដូរធុរកិច្ចរវាងកងកម្លាំងខ្មែរក្រហម និងកងកម្លាំងរៀតណាមនៅទន្លេចាមព្រំដែនកម្ពុជា និងរៀតណាមដែលស្ថិតនៅក្នុងភូមិសាទុំ ឃុំជាំក្រវ៉ា រៀន ស្រុកមេមត់។ នៅចន្លោះឆ្នាំ១៩៧៦-១៩៧៧ កងកម្លាំងចំនួនពីរក្រុមត្រូវបានបញ្ជូនមកពីស្រុកត្រមូង (បច្ចុប្បន្នស្រុកមេមត់) និងតំបន់២១ ដើម្បីការពារសន្តិសុខតាមព្រំដែនកម្ពុជា និងរៀតណាមនៅទន្លេចាម រហូតមានការដោះដូរធុរកិច្ច បណ្តាលឱ្យស្លាប់និងរបួសកងទ័ពទាំងសងខាង។ ចំណែកប្រជាជនរស់នៅជាប់ព្រំដែនត្រូវបានជម្លៀសចេញមករកទីតាំងស្រុកភាព។

នៅក្នុងដំណើរទស្សនកិច្ចនេះ សិស្សានុសិស្សក៏បានស្តាប់រឿងរ៉ាវរបស់អ្នករស់រានមានជីវិតពីរបបខ្មែរក្រហម ដែលធ្លាប់រស់នៅតំបន់ទន្លេចាមព្រំដែនកម្ពុជា និងរៀតណាម ដូចខាងក្រោម៖

មេ ញ៉ៅ ភេទប្រុស អាយុ៨៣ឆ្នាំ បច្ចុប្បន្នរស់នៅភូមិសាទុំ ឃុំជាំក្រវ៉ា រៀន ស្រុកមេមត់ ខេត្តត្បូងឃ្មុំ រៀបរាប់ថា ៖ នៅដើមឆ្នាំ១៩៧៦ អង្គការបញ្ជូនកងទ័ពស្រុកត្រមូង និងកងទ័ពតំបន់២១ ទៅពង្រាយកម្លាំងនៅតាម ព្រំដែនកម្ពុជា និងរៀតណាម ដើម្បីការពារសន្តិសុខ និងសុវត្ថិភាព។ អំឡុងឆ្នាំ១៩៧៦ មានការដោះដូរធុរកិច្ចរវាងកងកម្លាំងខ្មែរក្រហម និងកងកម្លាំងរៀតណាមនៅតំបន់ទន្លេចាមជាពិសេស

ឃុំជាំក្រវ៉ា ដែលមានព្រំប្រទល់ជាប់ប្រទេសរៀតណាម បង្កឱ្យមានមនុស្សស្លាប់និងរបួសទាំងកងកម្លាំងខ្មែរក្រហម និងកងកម្លាំងរៀតណាម។ កងកម្លាំងខ្មែរក្រហមវាយចូលខាងកើតទន្លេចាមប្រមាណបីគីឡូម៉ែត្រ ហើយឈរជើងនៅទីនោះរហូតទ័ពមជ្ឈិមចូលមកដល់។ នៅឆ្នាំ១៩៧៧ កងទ័ពមជ្ឈិមចូលមកដល់ភូមិសាទុំ រកអ្នកពាក់ព័ន្ធនឹងក្បត់អង្គការរួមមាន មេភូមិ គណៈឃុំ គណៈស្រុក ឬអ្នកជាប់និន្នាការនយោបាយ និងអ្នកមានសមាជិកគ្រួសារជាអតីតទាហានលទ្ធផលនៃខ្ញុំនិងឈ្មោះ ម៉ាក្វី ត្រូវខ្មែរក្រហមចោទជាជាប់ខ្សែក្បត់ហើយរកចាប់ខ្លួន។ ប៉ុន្តែខ្ញុំបានដឹងពីតីមាសមុនកំរត់គេចខ្លួនចេញពីភូមិសាទុំនិងបានហែកងកសាវទាក់ទងនៃការផ្អាកសឹកម្នុនៅក្នុងអង្គភាពដែលខ្ញុំធ្លាប់ធ្វើការចោល ដើម្បីកុំឱ្យខ្មែរក្រហមស្រាវជ្រាវរកខ្ញុំឃើញ។

ឈ្មោះ រស់ ភេទប្រុស អាយុ៧៩ឆ្នាំ បច្ចុប្បន្នរស់នៅក្នុងភូមិសាទុំ ឃុំជាំក្រវ៉ា រៀន ស្រុកមេមត់ ខេត្តត្បូងឃ្មុំ រៀបរាប់ថា ៖ ពីដើមទន្លេចាមមានត្រីច្រើនណាស់។ ប្រជាជនរស់នៅក្នុងភូមិផ្សេងៗតែងតែមករកត្រីក្នុងទន្លេចាមដើម្បីយកទៅធ្វើម្ហូប។ ចំពោះការបែងចែកការគ្រប់គ្រងទន្លេចាមនេះ តាមខ្ញុំឮពីឪពុកម្តាយខ្ញុំធ្លាប់បានប្រាប់ថា បារាំងបានបោះបង្គោលនៅកណ្តាលទន្លេចាម ដោយម្ចាស់ខ្មែរជាអ្នកគ្រប់គ្រង និងម្ចាស់ទៀតរៀតណាមគ្រប់គ្រងប៉ុន្តែប្រជាជនទាំងសងខាងអាចចេញចូលរកស៊ីបានធម្មតាពុំដែលមានបញ្ហាអ្វីឡើយ។ នៅរដូវប្រាំងទន្លេចាមមិនសូវមានទឹកទេ ប៉ុន្តែខែវស្សាទឹកជន់ខ្លាំងណាស់ ហើយកម្លាំងទឹកហូរបណ្តាលឱ្យរលើងកម្ពស់ស្ទើរទាំងកម្ពុជា នៅពេលខ្មែរក្រហមចូលមកដល់ខ្មែរក្រហមចាប់ផ្តើមប្រមូលប្រជាជនក្នុងភូមិសាទុំធ្វើស្រែប្រែវាស់ដៃគ្នា។

ក្រោយមក ខ្មែរក្រហមចាប់ផ្តើមប្រមូលទ្រព្យសម្បត្តិឯកជននៅតាមផ្ទះប្រជាជនទាំងអស់មកដាក់ឃ្នាំងរួម និងបែងចែកកម្លាំងប្រជាជនឱ្យធ្វើការងារតាមក្រុម។ ខ្ញុំត្រូវបានខ្មែរក្រហមចាត់ចូលទៅក្នុងកងភ្នាក់ងារស្រែមាសសមាជិក១០នាក់ និងមានប្រធានក្រុមឈ្មោះ យោង។ ប្រពន្ធខ្ញុំនៅក្នុងក្រុមធ្វើចម្ការ។

ចំណែកកូនស្រីខ្ញុំទាំង៣នាក់ យកទៅធ្វើជាមួយកងយាយា ដែលខ្មែរក្រហមបានកាន់កាប់មើលថែកុមារ។ នៅក្នុងភូមិសា ទំ ប្រជាជនបានហូបបាយក្នុងមួយថ្ងៃ២ពេល គឺពេលថ្ងៃ និងពេលល្ងាច។ ចុងភៅចែកបាយឱ្យខ្ញុំហូបជាមួយសម្លរម្ងុលត្រកូន និងសម្លប្រហើរ។ នៅសម័យនោះ ខ្មែរក្រហមចែកបានគោម និងស្លាបព្រាឱ្យកងចល័តមួយទុកតាមខ្លួន។ កុមារនៅក្នុងភូមិមិនបានរៀនសូត្រទេ ព្រោះខ្មែរក្រហមប្រើឱ្យធ្វើជំនួសដាក់ដំណាំ។

ចុងក្រោយនៃដំណើរទស្សនកិច្ច ក្រុមការងារមជ្ឈមណ្ឌលឯកសារកោះថ្ម ចាប់ផ្តើមការពិភាក្សាជាមួយកូនស្រី និងកូនប្រុស «កុំស្មានបងភ្លេច» ជូនសិស្សានុសិស្សទស្សនា។ បន្ទាប់ពីទស្សនាខ្សែភាពយន្តឯកសារនេះចប់ សិស្សានុសិស្សបានបង្ហាញពីចំណាប់អារម្មណ៍ដូចខាងក្រោម ៖

ខ្ញុំបាទឈ្មោះ **ផុន ពេជ្រ** គឺជាសិស្សថ្នាក់ទី៦ នៃសាលាបឋមសិក្សា ប៊ុនរ៉ានី ហ៊ុនសែន កោះថ្ម។ ខ្ញុំមានអារម្មណ៍ថា ត្រេកអរនឹងរំភើប ដោយសារខ្ញុំបានទស្សនាកូនឯកសារ។ ខ្ញុំចូលចិត្តមើលកូនឯកសារប្រវត្តិសាស្ត្រ។ ម៉្យាងទៀតខ្ញុំចាប់អារម្មណ៍ផ្ទាំងគំនូរជាច្រើនដាក់តាំងបង្ហាញក្នុងមជ្ឈមណ្ឌលកោះថ្ម។ ខ្ញុំមិនដឹងថា ទីនេះមានការដាក់តាំងបង្ហាញរូបថតប្រវត្តិសាស្ត្រពីមុនមកទេ។

នាងខ្ញុំឈ្មោះ **សាន សុភី** គឺជាសិស្សថ្នាក់ទី៦ នៃសាលាបឋមសិក្សា ប៊ុនរ៉ានី ហ៊ុនសែន កោះថ្ម។ ក្រោយពេលខ្ញុំបានទស្សនាភាពយន្តឯកសារ «កុំស្មានបងភ្លេច» រួច ខ្ញុំគិតថាភាពយន្តនេះមានការលាយបញ្ចូលគ្នារវាងតន្ត្រី និងប្រវត្តិសាស្ត្រ បង្កើតឱ្យមានការចាប់អារម្មណ៍ខ្លាំងសម្រាប់រូបខ្ញុំ។ ចំពោះផ្ទាំងគំនូរពិពណ៌នា ខ្ញុំចាប់អារម្មណ៍ទៅលើចំណុចមួយដែលសម្តេច ហ៊ុន សែន និងសមាជិកទាំង៤រូបហូបបាយមួយឆ្នាំលេខ១០អស់។

សិស្សានុសិស្សមកពីសាលាបឋមសិក្សា ប៊ុនរ៉ានី ហ៊ុនសែន កោះថ្ម មកទស្សនកិច្ចសិក្សាអំពីប្រវត្តិសាស្ត្រកម្ពុជា ប្រជាធិបតេយ្យ (១៩៧៥-១៩៧៩) និងទស្សនាខ្សែភាពយន្តឯកសារ «កុំស្មានបងភ្លេច»។
(បណ្ណសារមជ្ឈមណ្ឌលឯកសារកម្ពុជា)

សិស្សានុសិស្សនៃស្វ័យយល់ពីពាក្យ «ការបង្កើតក្រុមប្រវាស់ដៃ» នៅមជ្ឈមណ្ឌលសន្តិភាពអន្តរជាតិ

មេក វិណ

សិស្សានុសិស្សចំនួន៥នាក់ មកទស្សនាពិព័រណ៍រូបថត ឯកសារ និងសិក្សាស្វ័យលំអំពីប្រវត្តិសាស្ត្រខ្មែរក្រហមដោយផ្ដោតលើប្រធានបទ «ការបង្កើតក្រុមប្រវាស់ដៃ» នៅតាមតំបន់រំដោះរបស់ខ្មែរក្រហមនៅមជ្ឈមណ្ឌលសន្តិភាពអន្តរជាតិ នៅថ្ងៃទី២៦ ខែវិច្ឆិកា ឆ្នាំ២០២៥។ (បណ្ណសារមជ្ឈមណ្ឌលឯកសារកម្ពុជា)

នៅថ្ងៃទី២៦ ខែវិច្ឆិកា ឆ្នាំ២០២៥ បុគ្គលិកប្រចាំការនៅមជ្ឈមណ្ឌលសន្តិភាពអន្តរជាតិ បានទទួលស្វាគមន៍សិស្សានុសិស្សចំនួន៥នាក់ មកទស្សនាពិព័រណ៍រូបថត ឯកសារ និងសិក្សាស្វ័យលំអំពីប្រវត្តិសាស្ត្រខ្មែរក្រហមដោយផ្ដោតលើប្រធានបទ «ការបង្កើតក្រុមប្រវាស់ដៃ» នៅតាមតំបន់រំដោះរបស់ខ្មែរក្រហម។ មជ្ឈមណ្ឌលសន្តិភាពអន្តរជាតិគឺជាការិយាល័យផ្តល់នូវចំណេះដឹងដល់សិស្សានុសិស្ស និងស្រីអ្នកស្រាវជ្រាវយុវជនយុវនារីដែលមានបំណងស្វែងយល់អំពីប្រវត្តិសាស្ត្រកម្ពុជាប្រជាធិបតេយ្យឆ្នាំ (១៩៧៥-១៩៧៩) រួមទាំងឯកសារស្រាវជ្រាវជាច្រើនទៀត។

ក្នុងអំឡុងពេលមានសង្គ្រាមស៊ីវិលពីឆ្នាំ១៩៧០-១៩៧៥ ប្រជាជនភាគច្រើនដែលរស់នៅតាមតំបន់រំដោះ គ្រប់គ្រងដោយខ្មែរក្រហមត្រូវបានអង្គការរៀបចំឱ្យទៅជា «ក្រុមប្រវាស់ដៃ» ដែលមានសមាជិកចាប់ពី១០ទៅ៣០គ្រួសារក្នុងមួយក្រុម។ ទោះជាយ៉ាងនេះក៏ដោយ ចាប់ពីឆ្នាំ១៩៧៣ និងជាពិសេសបន្ទាប់ពីដើមឆ្នាំ១៩៧៥ ក្រុមប្រវាស់ដៃត្រូវបានរៀបចំឱ្យទៅជា «សហករណ៍កម្រិតទាប» ដែលមានសមាជិក៣០០ទៅ៤០០នាក់ ឬបញ្ចូលភូមិមួយទាំងមូល។ រហូតដល់ឆ្នាំ១៩៧៧ សហករណ៍កម្រិតទាប ត្រូវបានរៀបចំឱ្យក្លាយទៅជា

«សហករណ៍កម្រិតខ្ពស់» ដែលរួមមាន១៣នៃគ្រួសារ ក្នុងសហករណ៍នីមួយៗ ឬក៏យុទ្ធសាស្ត្រទាំងមូល។

មេដឹកនាំបក្សកុម្មុយនីស្តកម្ពុជា បានបង្កើត សហករណ៍ទាំងនេះឡើង ដែលជាដៃគូមួយនៃដំណើរ របស់ខ្លួនឆ្ពោះទៅលុបបំបាត់ចោលកម្មសិទ្ធិឯកជន និងរបបមូលធននិយម និងដើម្បីពង្រឹងវណ្ណៈកម្មករ និងកសិករ។ សម្រាប់ខ្មែរក្រហម សហករណ៍មាន ន័យថា ប្រជាជនរស់នៅជាមួយគ្នា ធ្វើការជាមួយ គ្នា ហូបចុកជាមួយគ្នា និងចែករំលែកការកម្សាន្ត ជាសមូហភាព។ គោលការណ៍នេះ ធ្វើឱ្យមានការ ដាក់កំហិតយ៉ាងតឹងរ៉ឹងទៅលើជីវិតជាគ្រួសារ។ គ្រួសារខ្មែរធ្លាប់រស់នៅ ហូបចុកជាមួយគ្នាអស់រយៈ ពេលរាប់ពាន់ឆ្នាំមកហើយ ដូច្នេះការបង្ខំប្រជាជនឱ្យ ហូបរួមគ្នានៅក្នុងសហករណ៍ ជាពិសេសនៅពេល ដែលមានការខ្វះខាតស្បៀងអាហារយ៉ាងខ្លាំងបែប នេះគឺជាទង្វើឈោរឈៅខ្លាំងណាស់។ ជាងនេះទៅ ទៀត ប្រជាជនត្រូវប្រគល់ទ្រព្យសម្បត្តិរបស់ខ្លួន ទាំងអស់ ដែលជាមធ្យោបាយដល់កម្មសំខាន់ៗ ដាក់ជាសម្បត្តិរួមរបស់សហករណ៍ដែលមានដូច ជា៖ ឧបករណ៍ប្រើប្រាស់ គោ ក្របី នង្គ័ល រនាស់ គ្រាប់ពូជ និងដីស្រែជាដើម។

នៅក្នុងខែវិច្ឆិកា នាវដូវរំហើយប្រជាកសិករ នៅគ្រប់តំបន់ទាំងអស់កំពុងតែមមាញឹកក្នុងការ ប្រមូលផលស្រូវទុកដាក់នៅតាមផ្ទះរៀងៗខ្លួន។ នៅតាមតំបន់ខ្លះ ប្រជាជននៅតែបន្តធ្វើតាមទំនៀម ទម្លាប់បុរាណតាំងពីយូរលង់ណាស់មកហើយ ដោយធ្វើការប្រវាស់ដីគ្នាម្នាក់ម្នាក់ក្នុងការច្រូត កាត់ប្រមូលផលស្រូវ ដើម្បីឱ្យបានទាន់ពេលវេលា។ ការប្រមូលផលស្រូវដោយវិធីប្រវាស់ដីគ្នា ភាគ ច្រើនប្រជាជនដែលគ្មានថវិកាសម្រាប់ជួលកម្លាំង មនុស្ស ឬ ជួលម៉ាស៊ីនច្រូតកាត់។ ការធ្វើបែបនេះ គឺបង្កឱ្យប្រជាកសិករខ្លះប្រមូលផលមិនទាន់ពេល វេលាស្រូវត្រូវស្តុករុះរោយទៅតាមខ្យល់ ដែលធ្វើ ប្រជាជនខាតបង់ធ្ងន់ធ្ងរ។ ម្យ៉ាងវិញទៀត ប្រជា កសិករត្រូវប្រើប្រាស់កម្លាំងពលកម្មច្រើនរាប់តាំង

ពីកូនដី ព្រោះស្រូវ ដាក់ដី រហូតដល់ស្រូវទុំ ពីមួយ រដូវទៅមួយរដូវគ្នា ពេលឈប់សម្រាក។

ទន្ទឹមនឹងនេះ ប្រជាជនដែលមានធនធានគ្រប់ គ្រាន់ក្នុងការប្រើប្រាស់គ្រឿងម៉ាស៊ីនច្រូតកាត់ ដែលជំរុញឱ្យការប្រមូលផលស្រូវបានលឿន និង ទាន់ពេលវេលា។ ជាពិសេសជួយសម្រួលក្នុងការប្រើ ប្រាស់កម្លាំងពលកម្មបានច្រើនមិនសូវហត់នឿយ។ ប្រជាកសិករ មានពេលវេលាធ្វើកិច្ចការផ្សេងៗ ក្រៅពីស្រែចម្ការ។ ប៉ុន្តែទោះជាយ៉ាងណាក្តី ប្រជា កសិករដែលប្រមូលផលស្រូវបាននៅតាមតំបន់ នីមួយៗក៏ជួបនូវវិបត្តិការលក់ស្រូវមិនចេញ ដោយ សារទីផ្សារតម្លៃស្រូវមានការធ្លាក់ចុះខ្លាំង ជាហេតុធ្វើ ឱ្យប្រជាជនមានការបាត់បង់ទំនុកចិត្តក្នុងការធ្វើស្រែ។ បញ្ហាសេដ្ឋកិច្ចនេះ គឺជាកិច្ចការរបស់រាជរដ្ឋាភិបាល ក្នុងការរកដំណោះស្រាយដូចដែលប្រជាពលរដ្ឋឱ្យ មានកម្លាំងចិត្តក្នុងការបន្តធ្វើរបរកសិកម្ម។

បច្ចុប្បន្នជាយុគសម័យទំនើបថ្មី ការធ្វើកសិកម្ម បែបទំនើបគឺពេញនិយមខ្លាំងចំពោះប្រជាជនកម្ពុជា។ កសិកម្មនៅប្រទេសកម្ពុជាគឺជាស្រូវជាកត្តាសំខាន់ សម្រាប់ការអភិវឌ្ឍន៍ប្រទេសជាតិ។ កសិកម្មនៅ កម្ពុជាគឺមានការរីកចម្រើន ប្រជាជនធ្វើស្រែដោយ ប្រើប្រាស់គ្រឿងចក្រទំនើបៗ ប្រព័ន្ធធារាសាស្ត្រ និងវិធីសាស្ត្រកម្ចាត់សត្វល្អិតបំប្លែងផ្លាស់ប្តូរដំណាំបាន ត្រឹមត្រូវ ជាហេតុធ្វើឱ្យប្រទេសមានការរីកចម្រើន ខាងវិស័យនេះបានលឿនរហ័ស។

នៅថ្ងៃទី៨ ខែវិច្ឆិកា ឆ្នាំ២០២៥ រាជរដ្ឋាភិបាល កម្ពុជាបានសម្រេចបញ្ចេញទូរលេខចំនួន៤០លាន ដុល្លារ ក្រោមកម្មវិធីហិរញ្ញប្បទានពិសេសរបស់ រាជរដ្ឋាភិបាល សម្រាប់ជួយដល់ការប្រមូលទិន្នន័យស្រូវ ក្នុងរដូវច្រូតកាត់ចុងឆ្នាំ២០២៥ និងដើមឆ្នាំ២០២៦ ដើម្បីដោះស្រាយបញ្ហាផ្ទុកតម្លៃស្រូវ។ នេះបើយោង តាមសេចក្តីប្រកាសព័ត៌មានរបស់ធនាគារអភិវឌ្ឍន៍ ជនបទ និងកសិកម្ម (ARDB)។

ចុងបញ្ចប់សិស្សានុសិស្សបានសម្តែងនូវការ

កាំង យុទ្ធៈ បាត់បង់ឈ្មោះ លាង ស៊ីមហាន គឺជាជំនួយការកំបង់ ៥០៥ ក្នុងសម័យខ្មែរក្រហម

យុទ្ធ វ៉ា

ស៊ីមហាន មានឪពុកឈ្មោះ លាង ឡុង ម្តាយឈ្មោះ គឹម ភាគ មាន បងប្អូន៧ នាក់។ ស៊ីមហាន ធ្លាប់រៀន សូត្រនៅអនុវិទ្យាល័យក្រចេះបានត្រឹម ឌីប្លូម ក្រោយមកបានចូលធ្វើជា គ្រូ បង្រៀន នៅ ក្នុង ទីរួមខេត្តក្រចេះ។ នៅឆ្នាំ១៩៦៦ ស៊ីមហាន បានស្ម័គ្រចិត្ត ចូលបម្រើចលនាខ្មែរក្រហម ជា សម្លាត់ តាំងពីគាត់ធ្វើជា គ្រូបង្រៀន។ នៅឆ្នាំ ១៩៧៨ ស៊ីមហាន ចុះបំពេញភារកិច្ច មូលដ្ឋាននៅ ស្រុកសំបូរ ខេត្តក្រចេះ។ រយៈពេលបីថ្ងៃក្រោយ ស៊ីមហាន បាត់ ដំណឹងមុនពេលកង ទ័ពនិរតីចូលមក ដល់។ ការបាត់ខ្លួន ស៊ីមហាន គឺអំឡុង ខែមេសា ឆ្នាំ១៩៧៨ ពេលកង ទ័ព វៀតណាម វាយចូលមកខេត្តក្រចេះ។

ឈ្មោះ កាំង យុទ្ធ ភេទស្រី អាយុ ៥២ឆ្នាំ រស់នៅភូមិអញ្ចាញ ឃុំដា ស្រុក ក្រចេះ ខេត្តក្រចេះ ត្រូវជាប្រពន្ធ លាង ស៊ីម ហាន បានរៀបរាប់ថា ខ្ញុំមានឪពុក ឈ្មោះ កាំង ម្តាយឈ្មោះ ស្រី យ៉ា។ ខ្ញុំមានបងប្អូនចំនួនប្រាំនាក់ ហើយខ្ញុំគឺ ជាកូនចៅ។ ប្តីមុនរបស់ខ្ញុំឈ្មោះ លាង ស៊ីមហាន ហៅ រស់ និងមានកូនស្រីម្នាក់ ឈ្មោះ ហន សុយីម។ ចំណែកប្តីក្រោយ មាន ឈ្មោះ កែវ សន មានកូនចំនួន ពីរនាក់។

នៅឆ្នាំ១៩៧៧ ខ្ញុំឆ្លងទៅរៀន ពេទ្យ នៅខេត្តកំពង់ចាម។ ខ្ញុំធ្វើដំណើរ ចេញពីខេត្តក្រចេះឆ្លងកាត់ព្រែកប្រសព្វ

កាំង យុទ្ធ ត្រូវជាប្រពន្ធ លាង ស៊ីមហាន នៅភូមិអញ្ចាញ ឃុំដា ស្រុកក្រចេះ ខេត្តក្រចេះ ផ្តល់បទសម្ភាសន៍ដល់ ឡុង ដានី បុគ្គលិកមជ្ឈមណ្ឌលឯកសារកម្ពុជា នៅថ្ងៃទី៤ ខែមីនា ឆ្នាំ២០០៦ ។ (បណ្ណសារមជ្ឈមណ្ឌលឯកសារកម្ពុជា)

ហើយបន្តដំណើរ ហូតដល់មន្ទីរពេទ្យ។ ជំនាន់នោះ ការដលិតថ្នាំមានប្រសិទ្ធភាព។ ថ្នាំយើងដលិតដោយខ្លួនឯង និង យកមកពិភ័ព្វពេញ។ ប្រធានពេទ្យ នៅ កំពង់ចាមផងដែរ ឈ្មោះ ជួន ជឿន។ កន្លែងដែលដលិតថ្នាំមានការហាម ឃាត់មិនឱ្យនរណាចូលបានឡើយ លើក លែងតែពេទ្យដូចគ្នា។ ប្រភេទថ្នាំដលិត ខ្លួនឯងមានថ្នាំគ្រាប់ ថ្នាំចាក់ និងថ្នាំ ស្បែក។ មុនពេលពេទ្យប្រើប្រាស់ថ្នាំ ដែលដលិតបានដើម្បីព្យាបាលមនុស្ស គឺសាកល្បងជាមួយ សត្វឆ្កែ សិន។ បន្ទាប់ពីបានសាកល្បងរួច ហើយសត្វ ឆ្កែមានសុខភាពល្អ ឆ្លើងវិញ ទើបពេទ្យ អាចយកមកព្យាបាលមនុស្ស។

ខ្ញុំរៀនពេទ្យទូទៅ ក្នុងរយៈពេល ៦ខែគឺរៀនពីជំងឺគ្រុនចាញ់ជំងឺថ្លើម និង ឆ្លុប។ បន្ទាប់ពីរៀនចប់ ខ្ញុំចង់បន្តរៀន ពេទ្យបន្ថែមទៀត ប៉ុន្តែត្រូវបានដាស់ ប្តូរចេញដើម្បីឱ្យអ្នកផ្សេងមករៀន។ ខ្ញុំរៀបការជាមួយ ស៊ីមហាន នៅ ខែមករា ឆ្នាំ១៩៧៦ ដោយសារ ពេលនោះ គណៈស្រុកក្រចេះ ឈ្មោះ ដល គឺជាអ្នកណែនាំ។ ដល សួរខ្ញុំថា តើមិត្តចង់មានគ្រួសារទេ? លើចង់ គាត់ នឹងណែនាំឱ្យ ស្កាល់ភ្នំ។ ខ្ញុំឆ្លើយថាខ្ញុំ មិនដែលឃើញខ្ញុំគ្មានអារម្មណ៍ស្រឡាញ់ ទេ។ ឥឡូវ ឆ្លើង ដល បាននាំ ស៊ីមហាន មកជួបខ្ញុំហើយបន្ទាប់ពីជួបគ្នារួច ស៊ីម ហាន ក៏ត្រឡប់ទៅវិញ។ ខ្ញុំមានអារម្មណ៍

សហគមន៍បង្កើត ក៏យល់ច្បាស់ណាស់ មិនធ្លាប់ស្គាល់គ្នាពីមុនមក។ នៅក្នុង ចិត្តខ្ញុំចេះតែមន្តិលថា ស៊ីម ហន ជា មនុស្សល្អបុណ្យក្រក់។ ទោះបីជាយ៉ាង ខ្ញុំត្រូវរៀបការជាមួយ ស៊ីម ហន ព្រោះ ខាងគណៈស្រុកក្រចេះបានដឹងព្រឹត្តិ ជាអ្នកណែនាំ។ មនុស្សមិនធ្លាប់បាន ស្គាល់គ្នាពីមុនមក ប៉ុន្តែក្នុងសម័យ ខ្មែរក្រហមតម្រូវឱ្យរៀបការជាមួយ ឈ្មោះ ស៊ីម ហន។ ស៊ីម ហន គឺជា ប្រធានគណៈចម្ការកៅស៊ូ ស្រុកស្នួល ខេត្តក្រចេះ ចំណែកខ្ញុំ គឺជាអនុប្រធាន ពេទ្យឃុំដា ស្រុកក្រចេះ។

នៅខែមករាឆ្នាំ១៩៧៦ ខ្មែរក្រហម តម្រូវឱ្យរៀបការចំនួនពីរគូ។ ការរៀប ការនោះធ្វើឡើងមួយថ្ងៃពេញ គឺព្រឹក មួយគូ និងល្ងាចមួយគូ ហើយមិនខ្វះម្ហូប អាហារទេ។ ភ្ញៀវដែលចូលរួមមាន សាច់ញាតិសងខាង និងគណៈឃុំដា ស្រុកក្រចេះ។ ដែក គឺជាគណៈឃុំដាឱ្យ ខ្ញុំឡើងប្តេជ្ញាស្មោះត្រង់ជាមួយប្តីចេះថែ រក្សាគ្នាមិនក្បត់ជាមួយបក្ស។ បន្ទាប់ពី ខ្ញុំឡើងប្តេជ្ញារួច ខាងប្រុសឡើងប្តេជ្ញា ម្តង។ ការប្តេជ្ញានេះ គឺនិយាយដូចគ្នា ទាំងអស់តាមឃុំដាអ្នករៀបចំ។

ក្រោយពីរៀបការជាមួយ ស៊ីម ហន ខ្ញុំត្រូវបានផ្លាស់តាមប្តីទៅរស់នៅស្រុក ស្នួល ខេត្តក្រចេះ។ ស៊ីម ហន គឺជា ប្រធានមន្ទីរនៅស្រុកស្នួល។ ខ្ញុំធ្វើជាគ្រូ ពេទ្យនៅស្រុកស្នួល មើលថែអ្នកជំងឺ និងធ្វើអាហារសម្រាប់ប្តី ពេលប្តីត្រឡប់ ចេញពីមន្ទីរ។ នៅក្នុងមួយថ្ងៃមានអ្នក ជំងឺបីនាក់ទៅប្រាំនាក់មកព្យាបាល។ ប្តី ខ្ញុំធ្វើការងាររួមគឺទាំងយោធា ពេទ្យ និង អ្នកមើលការខុសចម្ការកៅស៊ូ។ ជារៀង រាល់ប្រាំខែម្តង ប្តីខ្ញុំឡើងទៅប្រជុំការងារ នៅតំបន់៩០៥ មានគាយី គឺជាប្រធាន

គណៈតំបន់។ ការប្រជុំដកស្រង់បទ ពិសោធន៍ការងារតាមកន្លែងធ្វើការ តាមតំបន់ និងមូលដ្ឋាន។ កម្មករចម្ការ កៅស៊ូនៅស្រុកស្នួល ខេត្តក្រចេះ ក៏ត្រូវ ឡើងទៅចូលរួមប្រជុំនៅតំបន់៩០៥ ដែរ។ ខ្ញុំមិនបានទៅចូលរួមប្រជុំព្រោះ មានអ្នកជំងឺមកព្យាបាល។ មន្ទីរពេទ្យ ស្ថិតនៅភូមិដូនប៉ុក ឃុំស្រែចារ ស្រុក ស្នួល ដែលជាមន្ទីរពេទ្យសម្រាប់ព្យា បាលកម្មករធ្វើការនៅចម្ការកៅស៊ូ។ ថ្ងៃមួយមានប្រជុំនិយាយពីការងារតាម តំបន់។ គណៈភូមិគណៈឃុំហៅប្រជាជន មកចូលរួមប្រជុំនៅស្រុកស្នួល ខេត្ត ក្រចេះ។ ខ្ញុំធ្លាប់បានឃើញតាម ប្រធាន តំបន់៩០៥ បានអញ្ជើញចូលរួមប្រជុំ នៅស្រុកស្នួល ខេត្តក្រចេះ ហើយគាត់ បានឡើងនិយាយទៅកាន់កម្មករ និងអ្នក មកចូលរួមក្នុងថ្ងៃនោះ។ គាយី មាន ប្រសាសន៍ ស្តីពីការដកស្រង់បទ ពិសោធន៍ការងារចម្ការកៅស៊ូ ការធ្វើ ប្រព័ន្ធទឹកដឹកប្រឡាយ និងលើកទំនប់។ គាយី បន្ថែមទៀតថា យើងត្រូវបែង ចែកការងារជាពីរផ្នែកដាច់ពីគ្នា គឺធ្វើ ចម្ការកៅស៊ូ និងធ្វើស្រែតាមមូលដ្ឋាន។ ខ្ញុំបានស្គាល់ យី ចាប់តាំងពីពេលនោះ មក។ ប្រធានភូមិ គណៈឃុំ គណៈស្រុក ពិភាក្សាគ្នាបន្តបន្ទាប់ពីអង្គប្រជុំរួច។ ប៉ុន្តែខ្ញុំមិនបានចូលស្តាប់ទេ ព្រោះប្រជុំ ពិភាក្សាតែជាមួយប្រធានដូចគ្នា។ ចំណែកឯប្រជាជនត្រូវត្រឡប់ទៅ កន្លែងធ្វើការងាររៀងៗខ្លួនវិញ។

ចំពោះប្រជាជនដែលខ្មែរក្រហម ជម្លៀសមកពីភ្នំពេញ ខ្មែរក្រហមមិនឱ្យ នៅកន្លែងចម្ការកៅស៊ូទេ គឺភាគច្រើន ឱ្យនៅការដ្ឋានធ្វើស្រែ។ កម្មករចៀវជីវ កៅស៊ូនៅឃុំស្រែចារ ស្រុកស្នួល ខេត្ត ក្រចេះ គឺជ្រើសចេញពីយុទ្ធជន និងកង

ចល័តមកពីកន្លែងផ្សេងៗ។ ក្នុងសម័យ ខ្មែរក្រហមកម្មករចម្ការកៅស៊ូ ភាគ ច្រើនមានជំងឺគ្រុនចាញ់ រាករូស និង ចុកពោះ។ កម្មករចម្ការកៅស៊ូភាគច្រើន ឈឺ ដោយសារការហូបមិនបានគ្រប់ គ្រាន់ដែរ ប៉ុន្តែជំងឺទាំងនេះខ្ញុំអាច ព្យាបាលជាតាមការប្រើថ្នាំពេទ្យ ហើយ ព្យាបាលតាមស្ថានភាពអ្នកជំងឺ។ ពេល កម្មករឈឺរាករូស ខ្ញុំផ្តល់ថ្នាំគ្រាប់ សម្រាប់លេប ហើយគ្រូនៅខ្ញុំត្រូវដាក់ ថ្នាំបញ្ចុះកម្ដៅ។ ការព្យាបាលសម័យ ខ្មែរក្រហមនៅចម្ការកៅស៊ូស្រុកស្នួល គឺមានផ្តល់ជាថ្នាំគ្រាប់ ចាក់ ឯការព្យាបាល សេរីមិនសូវមានទេ។ ជំងឺដែលខ្ញុំពិបាក ព្យាបាលនៅក្នុងសម័យខ្មែរក្រហម គឺ គ្រុនចាញ់។ ជំងឺនេះឆ្លងគ្នា ពិបាក ព្យាបាល ព្រោះកន្លែងខ្ញុំគ្រប់គ្រងអត់ ទាន់មានថ្នាំសម្រាប់ព្យាបាលជំងឺគ្រុន ចាញ់ទេ។ មានមនុស្សស្លាប់បន្តបន្ទាប់ គ្នា ដោយសារជំងឺគ្រុនចាញ់។ អំឡុង ពេល ស៊ីម ហន គ្រប់គ្រងនៅស្រុកស្នួល មានការប្រជុំជាមួយពេទ្យអំពីការ ព្យាបាលអ្នកជំងឺដែរ។ ស៊ីម ហន ធ្លាប់ និយាយថា ចំពោះថ្នាំដែលដុតថ្ងៃ ខែ បរិច្ឆេទ ក៏ត្រូវបោះចោលទាំងអស់ មិន អាចប្រើទៀតទេ។ ចំពោះអ្នកជំងឺណា យើងអាចព្យាបាលបានត្រូវព្យាបាល ហើយបើស្ថានភាពព្យាបាលមិនបានទេ ត្រូវបញ្ជូនទៅពេទ្យថ្នាក់លើ។

នៅខែមីនា ឆ្នាំ១៩៧៧ អង្គការបាន ផ្លាស់ប្តូររស់នៅខ្ញុំចេញពីស្រុកស្នួល ទៅ កាន់ស្រុកក្រចេះ ខេត្តក្រចេះ មានគូនាទី ជាអនុលេខាស្រុកក្រចេះ។ បន្ទាប់ពី ប្តីខ្ញុំត្រូវបានផ្លាស់ចេញ ខ្ញុំក៏ផ្លាស់តាម ក្រោយប្តីខ្ញុំដែរ។ ខ្ញុំព្យាបាលអ្នកជំងឺនៅ មន្ទីរពេទ្យ ខេត្តក្រចេះ។ ប្តីខ្ញុំមានការ ងារច្រើនត្រូវធ្វើ។ បន្ទាប់ពីផ្លាស់ពីស្រុក

ស្នូល មកកាន់ស្រុកក្រចេះ។ ប្តីខ្ញុំចុះធ្វើការតាមភូមិ ឃុំ សហករណ៍ ហើយថ្ងៃខ្លះកាន់ទៅមើលការខុសត្រូវដល់ស្រុកសំបូរ ខេត្តក្រចេះ។ មួយសប្តាហ៍ទៅកន្លះខែ បានប្តីខ្ញុំត្រឡប់មកផ្ទះម្តងៗ ឈ្មោះ រឿន បានជូនកង់ប្តីខ្ញុំមួយគ្រឿងសម្រាប់ជិះទៅធ្វើការ។ រឿន ត្រូវបានខ្មែរក្រហមបាញ់សម្លាប់ ប៉ុន្តែមិនចាំស្លាប់ក្នុងឆ្នាំណា។

នៅខែមេសាឆ្នាំ១៩៧៨ កងកម្លាំងរណសិរស្រឡោងជាតិកម្ពុជា និងកងកម្លាំងវៀតណាម វាយចូលមកខេត្តក្រចេះ។ កងកម្លាំងខ្មែរក្រហមបាត់ទ័ពរត់ចេញពីស្រុកក្រចេះបណ្តើរៗ ៦ ប្រជាជនជម្លៀសទៅកាន់ខេត្តកំពង់ធំ និងខេត្តកំពង់ចាម។ ប្តីខ្ញុំចេញពីស្រុកក្រចេះទៅស្រុកសំបូរ ខេត្តក្រចេះ បានចំនួនបីថ្ងៃមានទ័ពនិរតីចូលមកដល់។ ជាទូទៅមួយសប្តាហ៍ម្តង ស៊ីម ហន ចុះទៅបំពេញការងារតាមមូលដ្ឋានក្នុងស្រុកមួយចំនួន នៃខេត្តក្រចេះ។ តាម្លុង គឺជាគ្រូពេទ្យខេត្តក្រចេះ បានឮដំណឹងថា សភាពការណ៍នៅ ខេត្ត

ក្រចេះមិនស្រួល ហើយប្តីខ្ញុំបានគេចខ្លួនចេញពីក្រចេះហើយ។ មួយសប្តាហ៍ក្រោយមក ប្តីខ្ញុំបានសរសេរសំបុត្រផ្ញើតាមនិស្សរមកថា មិនចាំបាច់ចេញទៅណាទេ សូមធ្វើការងារធម្មតា។ ខ្ញុំមិនចាំខ្លឹមសារនៃសំបុត្រអស់ទេ សូម្បីរូបថតកីឡាមិនល្អ ត្រូវភ្លៀងទឹកខូចទាំងអស់។ បន្ទាប់ពីប្តីខ្ញុំគេចខ្លួនបានប្រមាណ ១០ថ្ងៃ កងទ័ពនិរតីចូលមកចាប់ ឈ្មោះ យី, កូន, កង, និង ដល។ អ្នកទាំងនេះបម្រើការងារនៅស្រុកក្រចេះ ខេត្តក្រចេះ មានគូនាទីជាប្រធានមន្ទីរ និងគណៈស្រុក ជាដើម។

កងទ័ពនិរតីថា ទឹកម្នាភិបាលទាំងនេះថា ក្បត់អង្គការ ប្រឆាំងជាមួយបក្សហើយ ខ្ញុំក៏ត្រូវបញ្ឈប់ពីការងារពេទ្យដែរ។ កងទ័ពនិរតីកម្មាភិបាលខ្មែរក្រហមមកពីនិរតីបានបញ្ជូនខ្ញុំទៅការងាររដ្ឋានការងារស្ថិតនៅអូរសំពោចស្រុកក្រចេះ ខេត្តក្រចេះ។ ខ្ញុំធ្វើស្រែ ដកស្កូវស្រូវហើយ ស្នាក់នៅក្នុងសហករណ៍អូរសំពោចតែម្តង។ ប្រជាជនមកពីភ្នំពេញនិងអ្នករដ្ឋការពីសង្គមចាស់ទាំងអស់

ខ្មែរក្រហមហៅថា ប្រជាជនថ្មី។ ខ្មែរក្រហមបញ្ជូនប្រជាជនថ្មីទាំងនេះទៅនៅ១០៥។ ១០៥ គឺជាឈ្មោះភូមិមួយដែលខ្មែរក្រហមដាក់ស្ថិតនៅស្រុកក្រចេះ ខេត្តក្រចេះ។

នៅថ្ងៃទី៣០ ខែធ្នូ ឆ្នាំ១៩៧៨ ខ្មែរក្រហមរៀបចំពិធីជប់លៀងនៅ១០៥ ចាំទទួលមនុស្ស ប៉ុន្តែអ្នកដែលបានទៅដល់១០៥ មិនមាននរណាម្នាក់ត្រឡប់មកវិញទេ។ ខ្ញុំត្រូវបានខ្មែរក្រហមឱ្យទៅ១០៥ ក្នុងកម្មវិធីជប់លៀង មានទទួលអាហារ នំបញ្ចុក ប៉ុន្តែខ្ញុំប្រកែកមិនទៅចូលរួម។

ខ្ញុំលែងបានជួបជាមួយប្តីឈ្មោះ ស៊ីម ហន ចាប់តាំងពីកាត់ចុះទៅមូលដ្ឋានស្រុកសំបូរ ខេត្តក្រចេះ មុនពេលទ័ពនិរតីចូលដល់តំបន់៥០៥។ អំឡុងពេលប្តីខ្ញុំរត់គេចខ្លួន និងបាត់ដំណឹង ខ្ញុំមិនទាន់សម្រាលកូនទេ។ រហូតមកដល់ពេលនេះ ខ្ញុំមានកូនស្រីម្នាក់ជាមួយស៊ីម ហន ប៉ុន្តែកូនស្រីរបស់ខ្ញុំមិនបានឃើញមុខឪពុកទេ។

កាំង យុន ត្រូវជាប្រពន្ធ លាង ស៊ីម ហន រស់នៅភូមិអញ្ចាញ ឃុំដា ស្រុកក្រចេះ ខេត្តក្រចេះ ថ្ងៃទី៤ ខែមីនា ឆ្នាំ២០០៦។ (បណ្ណសារមជ្ឈមណ្ឌលឯកសារកម្ពុជា)

រូបក្របមុខ៖

ឆោម ធម៌ អាយុ៦៣ឆ្នាំ សព្វថ្ងៃរស់នៅក្នុងភូមិឯកភាព ឃុំថ្មដា បានភៀសខ្លួនពីផ្ទះសម្បែងមករស់នៅ ទីតាំងសុវត្ថិភាព
ស្ថិតនៅក្នុងភូមិប្រម៉ោយ ឃុំប្រម៉ោយ ស្រុកវាលវែង ខេត្តពោធិ៍សាត់។
(បណ្ណសារមជ្ឈមណ្ឌលឯកសារកម្ពុជា)

រូបក្របក្រោយ៖

ប្រជាជនភៀសសឹកពីភូមិឯកភាព ឃុំថ្មដា មករស់នៅ ទីតាំងសុវត្ថិភាពស្ថិតនៅក្នុងភូមិប្រម៉ោយ
ឃុំប្រម៉ោយ ស្រុកវាលវែង ខេត្តពោធិ៍សាត់។ (បណ្ណសារមជ្ឈមណ្ឌលឯកសារកម្ពុជា)

មជ្ឈមណ្ឌលឯកសារកម្ពុជា ៖ ការិយាល័យព័ត៌មានសាធារណៈ

ផ្ទះលេខ១១ ផ្លូវ២៥៦ សង្កាត់ចតុមុខ ខណ្ឌដូនពេញ រាជធានីភ្នំពេញ ព្រះរាជាណាចក្រកម្ពុជា ទូរសព្ទ ៖ (៨៥៥) ៧៨ ៦៩៨ ៣៣៣

DC-Cam/PIR: #11 • Street 256 • Sangkat Chaktomuk • Khan Daun Penh • Phnom Penh • Cambodia 1110

Tel: (855) 23 211 875 • dccam@online.com.kh • www.dccam.org

A magazine of the Documentation Center of Cambodia: Searching for the Truth • Issue 312, December 2025

Licensed by the Ministry of Information of the Kingdom of Cambodia, Prakas No. 375 P.M. PRA. KA, 30 October 2018.